

LETNI PROGRAM DELA naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2013

pripravili: Igor Brajnik, Bojana Lipej, Borut Mozetič, Tadeja Oven, Bia Rakar, Nataša Šalaja

Ljubljana, december 2012

KAZALO

I. PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA	4
II. UVOD	5
III. PREDVIDENI CILJI IN UKREPI V LETU 2013	9
SLADKOVODNO MOČVIRJE NA BERTOŠKI BONIFIKI	9
CILJ 1: DO KONCA MARCA 2007 USTVARITI IN KASNEJE UPRAVLJATI 12 HA ODPRTIH SLADKOVODNIH POVRŠIN IN TRSTIČJA NA BERTOŠKI BONIFIKI, PRIMERNIH ZA GNEZDENJE ČAPLJICE IN DRUGIH VRST PTIC S PODOBNIMI EKOLOŠKIMI ZAHTEVAMI, KOT TUDI ZA VODNE PTICE NA SELITVI IN PREZIMOVANJU	9
CILJ 2: DO KONCA MARCA 2007 OBLIKOVATI IN KASNEJE UPRAVLJATI 13 HA VLAŽNIH IN MOČVIRNIH TRAVNIKOV, PRIMERNIH ZA GNEZDENJE POLOJNIKA, KOT SELITVENA POSTAJA TER KOT PREZIMOVALIŠČE ZA NACIONALNO POMEMBNE POPULACIJE VODNIH PTIC, KOT STA ŽVIŽGAVKA IN RACA ŽLIČARICA	18
LAGUNA	24
CILJ 3: OBNOVITI POLNARAVNE FUNKCIJE IN POGOJE V BRAKIČNI LAGUNI Z ODSTRANITVIJO 200.000 M ³ SEDIMENTA IZ LAGUNE, OBLIKOVATI OSREDNJO POGLOBITEV IN SEKUNDARNE KANALE V LETU 2007, KI BODO OMOGOČALI PLIMOVANJE IN PRETOK VODE PO CELEM VODNEM TELESU Z NAMENOM VZPOSTAVITVE PONOVNE POVEZAVE Z MORSKIM EKOSISTEMOM TER POVEČANJA NACIONALNO POMEMBNIH POPULACIJ PREZIMUJOČIH PTIC, KOT SO LISKA, RACE IN DRUGE VRSTE, KI SE PREHRANJUJEJO S POTAPLJANJEM	24
CILJ 4: OBNOVITI, OBLIKOVATI IN POVEČATI HABITATE OB ROBU LAGUNE, IN SICER 25 HA SLANIH MULJASTIH TAL ZA RAZRAST HALOFITNE VEGETACIJE, 1,5 HA MORSKIH MOČVIRIJ Z OBMORSKIM LOČKOM IN 1 HA GNEZDITVENIH OTOČKOV BREZ VEGETACIJE DO KONCA APRILA 2007	25
CILJ 5: UPRAVLJATI ROBNE HABITATE Z NAMENOM POVEČANJA GNEZDEČE POPULACIJE BELOČELEGA DEŽEVNIKA (5-10 PAROV) IN ZAGOTOVITI USTREZNE POGOJE ZA GNEZDITEV MALE ČIGRE	26
JEZERCE	30
CILJ 6: UPRAVLJATI IN VZDRŽEVATI JEZERCE IN OBROBNO TRSTIČJE ZA GNEZDENJE 1-3 PAROV ČAPLJICE, 8-10 PAROV RAKARJEV, 6-10 PAROV SVILNIC TER DRUGIH MOČVIRSKIH PTIC	30
KAKOVOST IN KOLIČINA VODE	32
CILJ 7: IZBOLJŠATI IN VZDRŽEVATI POTREBNO KAKOVOST IN KOLIČINO VODE ZA VZPOSTAVITEV IN OHRANJANJE UGODNIH EKOLOŠKIH POGOJEV IN STATUSA HABITATOV NA OBMOČJU CELOTNEGA REZERVATA	32
OBISKOVALCI	36
CILJ 8: RAZVITI IN VZDRŽEVATI POZITIVNO PODOBO REZERVATA PRI GLAVNIH CILJNIH SKUPINAH (OBISKOVALCI, LOKALNO PREBIVALSTVO) IN PRI JAVNIH SLUŽBAH	36
CILJ 9: DO KONCA LETA 2009 ZGRADITI NAČRTOVANO PARKOVNO INFRASTRUKTURO (INFORMACIJSKI CENTER, CENTRALNA OPAZOVALNICA, OPAZOVALNI STOLP, UČNE POTEI Z OPREMO, ITD.), KI BO LJUDEM OMOGOČALA KAKOVOSTNO DOŽIVLJANJE NARAVE IN JIM POSREDOVALA KLJUČNA SPOROČILA	41
CILJ 10: V LETU 2007 PRIPRAVITI VSEBINSKE PROGRAME ZA OBISKOVALCE REZERVATA IN JIH PO PRIPRAVI STALNO IZVAJATI	52
CILJ 11: VZPODBUJATI RAZISKAVE ŠTUDENTOV, DIJAKOV, DRUGIH IZOBRAŽEVALNIH SKUPIN IN RAZISKOVALNIH USTANOV V REZERVATU	54
TRŽENJE	56
CILJ 12: USTVARIJATI PRIHODEK IZ VIROV, SKLADNIH Z GLAVNIMI NARAVOVARSTVENIMI CILJI REZERVATA	56
OSTALO	58
CILJ 13: IZVAJATI NARAVOVARSTVENI NADZOR ZA ZAGOTAVLJANJE VARSTVENEGA REŽIMA IN OSTALE UPRAVLJAVSKE NALOGE V SKLADU Z ZAKONOM O NARAVNEM REZERVATU ŠKOCJANSKI ZATOK, UREDBO O KONCESIJI ZA UPRAVLJANJE NRŠZ, KONCESIJSKO POGODBO IN ZON	58
IV. PREGLED PRIORITET IN KAZALNIKOV USPEŠNOSTI PRI IZVEDBI PROGRAMA V LETU 2013	62
V. PREGLED FINANČNEGA OKVIRA	69
VI. KADROVSKI NAČRT	73

Pojasnilo k opredelitvi ciljev: Cilji izhajajo iz Odloka o programu varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrt upravljanja), zato se glasijo na celotno obdobje izvajanja Načrta upravljanja. Upravljalvske strategije in ukrepi, ki so predmet tega programa, se bodo izvajali samo v letu 2013, vendar v širšem okviru doseganja srednjeročnih operativnih ciljev.

I. PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA

OSEBNA IZKAZNICA NARAVNEGA REZERVATA ŠKOCJANSKI ZATOK

RAZGLASITVE:

naravni rezervat

(Zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok; Uradni list RS, št. 20/1998)

ekološko pomembno območje – EPO

(Uredba o ekološko pomembnih območjih; Uradni list RS, št. 48/2004)

posebno varstveno območje – območje Natura 2000

(Uredba o posebnih varstvenih območjih; Uradni list RS, št. 49/2004)

naravna vrednota

(geomorfološka, hidrološka, botanična, zoološka in ekosistemska; Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot; Uradni list RS, št. 111/2004)

POVRŠINA NARAVNEGA REZERVATA:

122 hektarjev, po predlogu spremembe meje v novi uredbi o NRŽ pa 122,7 ha

UPRAVLJAVEC

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Začasni informacijski center NR Škocjanski zatok

Staničev trg 16, 6000 Koper

Tel.: 05/ 62 60 370

Fax.: 05/ 62 60 369

Gsm: 051/ 680 442

E-pošta: skocjanski@skocjanski-zatok.org

Spletna stran: www.skocjanski-zatok.org, www.ptice.si

DOPPS je nevladna naravovarstvena organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave ter varstva okolja. Je tudi slovenska krovna ornitološka organizacija, ki širom Slovenije združuje preko 1.000 članov. DOPPS je slovenski partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International. Poslanstvo društva je varovanje ptic in njihovih habitatov z naravovarstvenim delom, raziskovanjem, izobraževanjem, popularizacijo in sodelovanjem.

Kot koncesionar za upravljanje naravnega rezervata Škocjanski zatok, DOPPS predlaga letni program dela naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2013 na podlagi določil:

- Zakona o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (v nadaljevanju: ZNRŽZ, Uradni list RS, št. 20/98),
- Uredbe o koncesiji za upravljanje naravnega rezervata Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 31/99),
- Odločbe o izbiri koncesionarja št. 636-06/99-4 za Škocjanski zatok,
- koncesijske pogodbe, podpisane med Vlado RS in DOPPS št. 252100-50-85/00 in Aneksa št. 1 k tej pogodbi,
- Odredbe o pogojih obiskovanja in zadrževanja v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 58/01),
- Odloka o programu varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Uradni list RS, št. 83/2007) in
- osnutka Uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (v postopku sprejemanja), ki določa, da se zgoraj navedeni odlok o programu varstva in razvoja upošteva kot načrt upravljanja do uveljavitve načrta upravljanja na podlagi te uredbe, za kar je opredeljen rok enega leta po njenem sprejemu.

II. UVOD

Cilji in ukrepi v poglavju III. Predvideni cilji in ukrepi v letu 2013 so navedeni v enakem vrstnem redu, kot v Načrtu upravljanja NR Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011, kar zagotavlja preglednost in primerljivost programov med leti in rezultatov celotnega obdobja izvajanja Načrta upravljanja, katerega veljavnost se zaradi zamud pri sprejemanju nadrejenega pravnega akta – Uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok – podaljšuje v leto 2013. Temu vrstnemu redu sledi tudi opredelitev prioritet in kazalnikov uspešnosti v poglavju IV, kot tudi finančni okvir za izvedbo programa v poglavju V, v zadnjem poglavju načrta pa predstavljamo še kadrovske načrt. Pri tem smo smiselno upoštevali navodila ministrstva.

Glede na realizacijo in načrte do konca leta v času priprave tega načrta bo finančni načrt za 2012 v celoti realiziran.

UPRAVLJAVSKE PRIORITETE V LETU 2013 Z OBRAZLOŽITVAMI IN OKVIRNIMI STROŠKI IN VIRI

V letu 2013 smo si pri izvajanju javne službe – upravljanju naravnega rezervata Škocjanski zatok – in uresničevanju drugih zakonsko določenih nalog in nalog, ki izhajajo iz koncesijske pogodbe, zastavili naslednje glavne prioritete na ravni ciljev iz Odloka o programu varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011, ki smo jih opredelili kot prioritete I in II. Aktivnosti v okviru prioritete I so neodložljive in pomenijo neposredno škodo pri doseganju varstvenih in razvojnih ciljev naravnega rezervata. Aktivnosti v okviru prioritete II so prav tako izjemnega pomena pri izvajanju programa, vendar se v primeru sredstev tiste, ki niso del projektov, lahko izvaja v letu 2014. Takšno opredelitev prioritet smo pripravili po navodilih ministrstva, podanih na sestanku dne 12.11.2012, medtem ko prioritete na ravni ukrepov ostajajo na podlagi veljavnega načrta upravljanja določene na ukrep natančno (glej poglavje IV).

PRIORITETA I

1. upravljanje habitatov, obnovljenih in vzpostavljenih v okviru obnove rezervata v letih 2006-07:

Uresničevanje ukrepov v okviru **ciljev 1-6** v smeri zagotavljanja ugodnega varstvenega statusa Natura 2000 vrst in habitatov ter ugodnega stanja naravne vrednote Škocjanski zatok (v povezavi z naslednjo točko).

OBRAZLOŽITEV:

V okviru doseganja ciljev 1-6 je bila v letih 2006-07 izvedena dolgo načrtovana investicija v obnovo (sanacijo in renaturacijo) naravnega rezervata Škocjanski zatok po pretekli industrijski degradaciji v 1980. letih. Dela v skupni vrednosti 3,1 milijon eurov so bila financirana iz proračuna RS ter s prispevkom EU finančnega instrumenta za okolje – LIFE. Obnova je bila zelo uspešna, kar kažejo doseženi biotski in abiotski kazalniki (glej poročila o izvedbi programov dela NRŠZ za obdobje 2008-2011). Osnovni namen upravljaljskih ukrepov je vzdrževati dosežene ugodne naravovarstvene parametre, k čemur nas zavezuje tudi EU zakonodaja.

V sladkovodnem delu gre predvsem za kombinacijo košnje in paše (v večji meri z uporabo lastne mehanizacije in črede) ter upravljanje in vzdrževanje vgrajene vodno-gospodarske infrastrukture. V letu 2013 načrtujemo tudi najem strojnih storitev, saj je pri občasnem čiščenju jarkov, ki je glede na stanje vegetacije nujno, le-to potrebno za izvedbo del in odstranjevanje vegetacije. Nujno je tudi povečanje črede kamarških konj, tako zaradi zmanjšanja črede v 2012 zaradi pogina ene živali kot tudi zaradi uvoza žrebca iz Francije. Kamarški konji so namreč najboljša pomoč pri sonaravnem upravljanju vegetacije sladkovodnih mokrišč in ena sama kobila ne zadošča potrebam območja. Ob sodelovanju botanika bomo nadaljevali tudi z zasaditvami avtohtonih grmovnic in dreves kot tudi določenih vrst mokrotnih travnikov, s čimer pospešujemo naravno oblikovanje teh visoko kakovostnih naravnih okolij. S temi ukrepi bistveno prispevamo tako k preprečevanju motenja živali v rezervatu, kot tudi preprečevanju širjenja invazivnih tujerodnih vrst. V brakičnem delu je nekaj sredstev v minimalnem obsegu namenjenih za vzdrževanje zaporničnega sistema.

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 37.896 eur (PP)
- zun.izvajalci: 17.950 eur (PP)
- investicije: 4.000 eur (prihodki rezervata)

2. raziskave in stalni monitoring v rezervatu:

Se izvajajo kot kazalniki za spremljanje uspešnosti obnove in upravljanja rezervata pod prvo točko in prispevajo k doseganju **ciljev 1-7**. V letu 2013 se velika glavnina teh dejavnosti izvaja in v celoti financira v okviru projekta Adriawet 2000.

OBRAZLOŽITEV:

V okviru ciljev 1-7 so opredeljeni kazalniki in tudi ukrepi za preverjanje uspešnosti renaturacijskih in upravljaljskih ukrepov, opisanih pod prejšnjo točko, ki se izvajajo v okviru skrbno načrtovanih raziskav in rednega monitoringa območja, v okviru katerega že od leta 2001 redno spremljamo stanje populacij ptic ter kakovosti vode, po obnovi pa vsako drugo leto botaniki kartirajo habitatne tipe, kar je na območju, ki je bilo v celoti renaturirano, več kot nujno. Kartiranje HT v laguni je že nekaj let vključeno kot poskusno območje v okviru EU projekta HabitChange in zato s tem nismo imeli dodatnih stroškov. Tudi v letu 2013 bodo stroški nastali le za kartiranje HT v sladkovodnem delu naravnega rezervata.

V okviru projekta Adriawet 2000 bomo izvajali naslednje raziskave in monitoringe po skupnem protokolu:

- Monitoring ptic, skupaj s ciljnim raziskavami nekaterih vrst (npr. mokož, čapljica)
- Raziskava dvoživk in plazilcev
- Raziskava kačjih pastirjev.

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 15.104 eur (Adriawet 2000)
- zun.izvajalci: 16.500 eur (PP-1.500 eur, Adriawet 2000-15.000 eur)
- material: 400 eur (PP)

3. začetek gradnje in vzdrževanje obstoječe infrastrukture za obisk naravnega rezervata

Uresničevanje ukrepov, natančneje opredeljenih v okviru **cilja 9**, z zagotovitvijo čim manjšega vpliva na varovane vrste in habitate v rezervatu, pa tudi v smeri zagotavljanja dostopnosti, varnosti in izvajanja programov za obiskovalce ter s tem doseganja celotnega sklopa razvojnih ciljev naravnega rezervata.

OBRAZLOŽITEV:

V skladu z vsemi sprejeti pravnimi in programskimi dokumenti, ki opredeljujejo delovanje naravnega rezervata Škocjanski zatok, je infrastruktura za obiskovanje območja ključna za doseganje razvojnih ciljev območja. Prispeva pa tudi k doseganju varstvenih ciljev, saj so objekti umeščeni v prostor tako, da še dodatno preprečujejo motenje živega sveta, posredno pa skozi vlogo pri izvedbi izobraževalnih in ozaveščevalnih programov prispevajo k ozaveščenosti ljudi ter družbeni sprejetosti zavarovanega območja in omrežja Natura 2000. Po številnih zapletih, ki so predvsem posledica sprememb zakonodaje, pričakujemo da bodo v letu 2013 izpolnjeni vsi pogoji za začetek izvedbe (potrditev noveliranega investicijskega programa s strani MKO, vloge za ESRR sredstva s strani MGRT, sklenitev aneksa z izvajalcem inženiringa, ki je bil izbran že leta 2009, pogodba pa sklenjena v 2011). Gradbeno dovoljenje je bilo podaljšano do oktobra 2014.

Na podlagi dogovora med MKO in MGRT, doseženega v oktobru 2012, bo MGRT krilo neto stroške investicije v celoti, MKO oziroma DOPPS pa zagotovita financiranje DDV. V letu 2013 bo DDV v celoti pokrilo DOPPS iz namenskih sredstev iz presežkov SKZG v letih 2005-07.

Poleg gradnje pa je nujno tudi vzdrževanje obstoječe infrastrukture. Pri tem je pomembna postavka zamenjava podijev obstoječih opazovališč, kjer se prvotna zelo poceni izvedba v lesu zaradi vlage ni obnesla in so podiji v različnih fazah propadanja, tako da smo eno opazovališče v letu 2012 že morali začasno zapreti in v novembru

sanirati zaradi zagotavljanja varnosti obiskovalcev. **Zaradi vrednosti investicijsko-vzdrževalnih del jih kljub temu, da sodijo zaradi varnosti obiskovalcev med prioritete I nismo mogli uvrstiti med aktivnosti, za katere so že zagotovljena sredstva v proračunu, ocenjujemo pa, da je sredstva za ta namen nujno zagotoviti.**

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 19.500 eur (PP)
- investicije: 819.128 eur (ESRR/MGRT-682.607 eur, SKZG/DOPPS-136.521 eur)*
- investicijsko vzdrževanje: 23.790 eur (PP-sredstva je potrebno še zagotoviti!)
- material: 550 eur (PP)

* Vrednosti so okvirne, izračunane ob predpostavki 25% realizacije na podlagi izračunov iz obstoječega investicijskega programa, ki je še v procesu novelacije.

4. priprava Programa varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok (načrt upravljanja), predvidoma za obdobje 2013–2022, in njegov sprejem na Vladi RS v roku enega leta po sprejemu Uredbe o NRŠZ ter ostali ukrepi v okviru cilja 13, predvsem **nadzor v naravi**

OBRAZLOŽITEV:

DOPPS je vsebino predloga programa dela NRŠZ za leto 2013 pripravil na podlagi obstoječega načrta upravljanja za obdobje 2007-2011, sprejetega kot Odlok o programu varstva in razvoja NRŠZ za obdobje 2007-2011. Zaradi zamud v postopku sprejema nove uredbe je prišlo v preteklih dveh letih tudi do odloga priprave novega načrta upravljanja, katerega priprava je v letu 2013 nujna. V preteklih letih, predvsem v 2012, smo pripravili nekaj analiz doseganja ciljev in prioritet obstoječega načrta ter analizo problemov, v delu pa je tudi vsebinsko ogradje načrta. Glavnina dela bo vseeno opravljenega v letu 2013, ko naj bi bil novi programski akt zavarovanega območja tudi uradno sprejet.

Med najpomembnejšimi nalogami javne službe upravljanja rezervata je nedvomno tudi zagotavljanje varstvenega režima območja skozi organizirano naravovarstveno nadzorno službo na terenu, ki jo zato ravno tako uvrščamo med glavne prioritete ter izvedbe vzdrževalnih del za zagotavljanje integritete območja.

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 29.749 eur (PP)
- zun.izvajalci: 5.300 eur (PP)

PRIORITETA II

1. Ukrepi v okviru **cilja 8** so namenjeni oblikovanju in vzdrževanju pozitivne podobe naravnega rezervata v javnosti. Glavnina nalog v letu 2013 se bo izvajala v okviru projekta Adriawet 2000 v sodelovanju s projektnimi partnerji, minimalni obseg dela pa je namenjen vzdrževanju spletne strani www.skocjanski-zatok.org ter neposrednim predstavitvam območja ključnim deležnikom in sodelovanju v Skupnosti naravnih parkov Slovenije.

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 19.500 eur (Adriawet 2000-11.854 eur, PP-7.647 eur-del sredstev je treba še zagotoviti!)
- zun.izvajalci: 200 eur (PP)
- promocijski materiali in dogodki: 2.900 eur (Adriawet 2000)

2. Ukrepi v okviru **cilja 10** so namenjeni izobraževanju ciljnih skupin, predvsem šol in študentov, pa tudi drugih zainteresiranih obiskovalcev, ter razvoju izobraževalnih in interpretacijskih pripomočkov in razstav, ki so v letih 2013-14 nujni, saj gre v tem primeru hkrati za opremljanje zgrajene infrastrukture za obisk naravnega rezervata. Večji delež stroškov se tudi v tem primeru krije iz projekta Adriawet 2000, iz proračuna so potrebna le minimalna dodatna sredstva za sodelovanje strokovnjakov pri razvoju interpretativnih pripomočkov in razstav

ter sredstva za pokritje minimuma zaposlenih za osnovno delo z obiskovalci v okviru javne službe (usmerjanje, informiranje in obveščanje).

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 15.000 eur (Adriawet 2000-10.399 eur, PP-4.601 eur)
- zun.izvajalci: 6.500 eur (PP-sredstva je potrebno še zagotoviti!)
- razstave ter interpretativni in izobraževalni pripomočki: 18.050 eur (Adriawet 2000)
- tabor mladih ornitologov: 4.790 eur (Adriawet 2000)

3. V okviru **cilja 11** osebje rezervata usmerja delo najetih raziskovalcev ter raziskovalno-izobraževalnih ustanov (predvsem fakultet), ki opravljajo različne raziskave oziroma študije, povezane z naravnim rezervatom. Glavnina angažmaja je namenjena spremljanju ugotovitev teh raziskav in uporabi zaključkov le-teh pri upravljanju rezervata, kar je nujno, da se le-to predvsem v letih takoj po obnovi hitro in aktivno odziva na rezultate raziskav.

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 1.500 eur (PP-del sredstev je treba še zagotoviti!)

4. Ukrepi v okviru **cilja 12** so usmerjeni v zagotavljanje virov za financiranje naravnega rezervata in so tudi pomemben del projekta Adriawet 2000, v okviru katerega bomo skupaj z italijanskimi partnerji na podlagi analiz stanja območij in priložnosti ter uspešnih primerov razvili nov model upravljanja območij. Tudi v letu 2013 pa bomo razvijali že identificirane vire lastnih prihodkov (sponzorstva, donacije, lokalni razpisi).

Okvirni načrtovani stroški (in vir):

- osebje: 10.346 eur (Adriawet 2000-4.042 eur, PP-6.304 eur)

V letu 2013 bomo izvajali dva mednarodna projekta (Adriawet 2000 in Simarine-Natura – glej ukrep 13.3.), ki sta sploh v času javnofinančne krize izjemno pomembna pri zagotavljanju pomembnega deleža finančnih sredstev za upravljanje NR Škocjanski zatok. V veliki meri namreč prispevata tudi k financiranju izvajanja javne službe, saj le 15-20% aktivnosti obeh projektov v letu 2013 ne moremo vključevati neposredno v okvir javne službe, vsekakor pa v pomembno nadgradnjo le-te, prinašata pa kar 30% potrebnih sredstev za izvedbo programa.

Projekt Adriawet 2000 je sofinanciran 100% v okviru OP Italija-Slovenija 2007-2013, projekt Simarine-Natura pa je LIFE+ projekt, v okviru katerega iz projektnih virov zagotavljamo 85% financiranja. V priloženem finančnem načrtu je pri sofinanciranju stroškov dela v okviru cilja 7 s strani PP 2143 vključenih 1.050 eur sofinanciranja tega projekta.

III. PREDVIDENI CILJI IN UKREPI V LETU 2013

Sladkovodno močvirje na Bertoški bonifiki

Cilj 1: Do konca marca 2007 ustvariti in kasneje upravljati 12 ha odprtih sladkovodnih površin in trstičja na Bertoški bonifiki, primernih za gnezdenje čapljice in drugih vrst ptic s podobnimi ekološkimi zahtevami, kot tudi za vodne ptice na selitvi in prezimovanju

Upravljalne strategije

1.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje območij s stalno vodo in sestoji trstičja na Bertoški bonifiki

Strategija je izvedena, ukrepov v 2013 ne načrtujemo.

1.2. Vgradnja zapornic in drugih vodno-gospodarskih objektov z možnostjo popolne občasne izsušitve območja (dopolnitev)

Ukrepi

- Vgradnja vseh drugih potrebnih cevi, zapornic, sifonov in drugih vodno-gospodarskih objektov

Z namenom trajne vzpostavitve ločenega sistema upravljanja vodnega režima na površinah vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela bonifike, na površinah odprte vodne površine na severnem delu bonifike ter sladkovodnega močvirja na območju t.i. »trikotnika« imamo v načrtu izvedbo enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 ter sifone na končnih delih jarkov 10–16. S tem bomo lahko zagotovili hitro odzivnost na nepredvidljive okoliščine (preprečevanje preplavljanja gnezdišč, pojavov botulizma) ter znižali stroške upravljanja vodno-gospodarske infrastrukture v rezervatu in izven njega.

V septembru 2011 smo na podlagi potrjenega Programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2011 pozvali tri potencialne izvajalce k oddaji ponudbe za izdelavo projekta za izvedbo (PZI) enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 v sladkovodnem delu naravnega rezervata. Na podlagi zbranih ponodb ter ocenjevanja je bilo konkretno javno naročilo oddano najugodnejšemu ponudniku in sicer: GLG Projektiranje d.o.o., s katerim je MOP dne 26.9.2011 sklenilo pogodbo, izvajalec pa je pripravil in predal izdelan projekt za izvedbo zapornice do konca oktobra.

Postavitev enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 v letu 2012, zaradi znižanja sredstev za financiranje letnega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok na proračunski postavki 2143, ni bila izvedena. Izvedba celotnega ukrepa se zamakne do zagotovitve sredstev za izvedbo enostavnega zaporničnega objekta na jarku 9, zato je v letu 2013 ne načrtujemo.

1.3. Oblikovanje vsaj 4 ha trstičja

Strategija je izvedena, ukrepov v 2013 ne načrtujemo.

1.4. Upravljanje trstičja - ohranjanje primerne strukture

Ukrepi

- Nadzor in upravljanje sestojev trstičja in rasti vrbovja

Pregled stanja trstičja bomo opravili konec vegetacijske sezone, ko bomo po potrebi določili tudi predele čiščenja. Trstičje, ki se bo kljub paši širilo v neželene predele, bomo po potrebi odstranili v času poletne izsušitve, in sicer z mulčanjem ali košnjo. Želena strukturo sestojev trstičja bomo pred pašo po potrebi zaščitili s prenosnim električnim pastirjem. Vrbovje, ki sega več kot 1 m nad povprečno višino trstičja oziroma v širino več kot 1 m izven območja dvignjenih predelov, bomo obrezali.

- Vzdrževanje določenega vodnega režima na območju trstičja

Od oktobra do začetka aprila bomo na območjih večjih sestojev trstičja vzdrževali maksimalno globino vode (jesensko-zimsko vodostaj). V tem obdobju bomo skušali zagotoviti čimbolj stabilen vodostaj brez večjih nihanj (po možnosti manj kot 10 cm). V tem času bomo po potrebi nivo vzdrževali z dotokom sladke vode iz Rižane. V začetku aprila bomo maksimalni projektirani vodostaj znižali za 20 do 30 centimetrov ter zagotavljali stabilen vodostaj v gnezditvenem obdobju.

Konec julija, oziroma v začetku avgusta bomo začeli gladino vode postopno zniževati, tako da bomo do srede avgusta dosegli zelen poletno nivo. Nato bomo od sredine avgusta do sredine septembra, če bo to mogoče, na območju trstičja vzdrževali minimalno globino vode, lahko pa bomo trstičje tudi popolnoma izsušili za potrebe mulčanja. Na območju sladkovodnega trstičja v »trikotniku« bomo od oktobra do začetka septembra vzdrževali maksimalni nivo vode. V septembru bomo nivo vode na obravnavanem območju za kratek čas znižali na minimum ter v oktobru ponovno napolnili na maksimalni nivo s svežo sladko vodo.

Sredi oktobra (oziroma takoj po opravljenih upravljaljskih posegih: košnja, mulčanje) bomo gladino vode začeli postopno dvigovati, tako da v začetku novembra doseže željen jesensko-zimsko nivo.

1.5. Upravljanje območij s stalno vodo in z otoki

Ukrepi

- Čiščenje dovodnih jarkov

Čiščenje vseh jarkov na območju sladkovodnega dela rezervata bomo opravili s primerno mehanizacijo (košnja robov ter čiščenje sedimenta in rastlinskega materiala) v poletnem času (avgust-september). Čiščenje dna struge in brežin izvajamo v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV), Inženiring za vode, 2007.

Čiščenje poteka izmenično, tako da v enem letu nikoli ni očiščen več kot en večji jarek (zbiralni ali glavni dovodni jarek) oziroma dva manjša jarka. Prav tako v enem letu ne očistimo več kot 50% kateregakoli jarka (izmenično si sledijo 30 m dolgi očiščeni in neočiščeni deli jarka). Odstranjen material bomo nekaj ur pustili ležati v bližini, tako da ga lahko zapusti večina živali, nato pa ga odstranili. Pred čiščenjem bomo vsak jarek, predviden za čiščenje, temeljito pregledali in ohranili morebitne redke ali ogrožene rastlinske vrste. Na glavnem dovodnem jarku bomo redno spremljali stanje vodnih grabelj in jih redno čistili. Ukrepe in dela bomo opravljali v okviru preventivnega vzdrževanja oziroma redne nege jarkov in rek ter kanalov v skladu s POV.

Za vzdrževanje jarkov v letu 2013 načrtujemo najem storitve manjšega bagra za odstranjevanje rastlinskega materiala z dna jarkov ter manjša zemeljska dela in popravila (prehodi za pašno živino, vzdrževanje jarkov, popravilo prelivnega objekta na Ari...).

- Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur

Nadzorniki redno pregledujejo vse zapornice, sifonske pipe, jarke in nasipe ter nadzorujejo njihovo delovanje. Morebitne manjše napake redno odpravljajo, na večje pa pravočasno opozorijo strokovnega vodjo rezervata. Dela opravljamo v okviru naravovarstvenega nadzora in v skladu s POV.

Pri vseh prepustih z zapornicami je obratovanje ročno, brez avtomatike. Pri preventivnem vzdrževanju zaporničnih objektov (prag na Ari, prepusti z zapornicami) načrtujemo v letu 2013 naslednje aktivnosti:

- pregledati, da v območju objektov ni nanesenega materiala (npr. vejevje) – enkrat mesečno
- dvigniti oz. spustiti zapornico – enkrat mesečno
- namazati vodila, zamenjati mazivo – enkrat letno
- vzdrževanje po navodilih proizvajalca

V letu 2012 smo poleg rednega vzdrževanja zapornic in spremljevalnih struktur izvedli tudi popravilo zaporničnega sistema na jarku 9. Zaradi nestrokovne vgradnje zapornice na betonski jašek, je prišlo do prerjavenja nosilnih vijakov zaradi česar zapornica ni več popolnoma tesnila. Enako napako smo opazili tudi na zapornicah v betonskih jaških na končnih delih jarkov 4, 4.1, 4.2, 5, 5.1 in 5.2. Tudi tukaj smo zamenjali nosilne vijake in tesnila ter ponovno vzpostavili tesnjenje zapornic. Drugih večjih napak na vodnogospodarski infrastrukturi ni bilo.

V letu 2013 bomo vodili Dnevnik obratovanja in vzdrževanja, v katerega bomo poleg rednega upravljanja v skladu s Programom varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrtom upravljanja) vpisovali tudi vzdrževalna dela v skladu s POV.

- Upravljanje vodno-gospodarskih objektov za zagotavljanje določenega vodnega režima

Glej točko 1.4. Upravljanje s trstičjem - ohranjanje primerne strukture: Vzdrževanje določenega vodnega režima na območju trstičja.

- Nadzor zaraščanja niza otočkov na območju plitve vode in čiščenje vegetacije po potrebi

Na podlagi upravljaljskih izkušenj iz preteklih let bomo tudi v letu 2013 otočke pokosili enkrat, in sicer v času poletnega znižanja vodostaja oziroma osušitve obravnavanega območja. Zaraščanje otočkov bomo preprečevali tudi z nadzorovano pašo.

- Košnja in mulčanje zaraščajočih se predelov

Na podlagi upravljaljskih izkušenj iz preteklih let smo ugotovili, da je treba enkrat letno pokositi ali mulčati tudi območja z globoko vodo, saj z upravljanjem vodnih nivojev ni mogoče v celoti nadzirati zaraščanja. Košnjo oziroma mulčanje teh predelov bomo izvajali na osnovi stalnega nadzora in ugotovitev nadzorne službe. V letu 2013 bomo košnjo in mulčanje obravnavanega območja predvidoma opravili v času znižanja vodostaja oziroma osušitve obravnavanega območja v septembru.

- Monitoring Are na območju izven rezervata

Štirikrat letno bomo v okviru naravovarstvene službe pregledali strugo Are, gorvodno do zaporničnega sistema pri Turku in o v primeru posebnosti obvestili pristojno službo (ARSO – Območna pisarna Koper).

1.6. Upravljanje morskega močvirja na območju trikotnika

Ukrepi v letu 2013 niso predvideni.

1.7. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Ukrepi

- Monitoring ptic na celotnem območju naravnega rezervata

Monitoring ptic v Škocjanskem zatoku dalje poteka po metodologiji, ki jo uporabljamo od leta 2008 in ga v takšnem obsegu izvajamo v celotnem rezervatu, tako da spodaj navedeni opis velja tudi za ukrepe monitoringa ptic v okviru ostalih strategij. Tako pridobljene podatke sproti vnašamo in obdelujemo v bazi, ki jo vodimo s pomočjo programske opreme Wildlife Recorder in D-map, ki omogočata uporabniku prijazno hranjenje in obdelavo podatkov monitoringa.

Monitoring ptic bo v letu 2013 sestavljen iz naslednjih sklopov:

1) Tedenski popis (zbirni obrazec, sestavljen iz tedenskega in dnevnih obrazcev za obdobje enega tedna – heptade):

- Totalni popis - izvaja se enkrat tedensko po vseh popisnih površinah (tedenski obrazec):
 - o Laguna: A in B; območje A zavzema predel izlivnega dela stare struge Badaševice in laguno do linije »Rtiček« – stik Jezerce/Laguna; območje B zavzema ostali del lagune vključno z morskim kanalom in izlivnim delom Are;
 - o Jezerce: območje vodne površine Jezerca in kopnega dela rezervata do izlivnega dela Are;
 - o Bonifika: C, D, E in F; območje C in D zavzema vlažne močvirne travnike južnega dela bonifike (opazovalnici 1 in 2); območje E zavzema predel sladkovodnega močvirja z globjo vodo na severnem delu bonifike (opazovalnici 3a in 4); območje F zavzema predel sladkovodnega močvirja s trstičjem v »trikotniku« (opazovalnica 3b);
 - o Ara: območje struge Are z obrežjem znotraj meje rezervata vključno s pasom grmovne in drevesne vegetacije ter trstičja na levem bregu izlivnega dela Are.
- Dnevni popisi – naključno dnevno zbiranje podatkov (dnevni obrazec) na zgoraj opisanih popisnih površinah med opravljanjem naravovarstvenega nadzora.

2) Gnezditev:

Kartirni popisi (za vsak popis se podatke vnaša v svoj zemljevid – orto foto posnetek)

- Laguna: podobmočji A in B (čigre, beločeli in mali deževnik, galebi, polojniki) – začetek in konec maja, sredina junija, sredina julija (4x v sezoni);
- Jezerce: sredina maja, sredina junija (2x v sezoni) – pregled s kanujem + 2x transekt (za pevke) po Parancani do izlivnega dela Are;
- Ara: 4x v sezoni;
- Bonifika: podobmočja C, D, E in F 4x v sezoni; priložnostno zbrani podatki v okviru dnevnih in tedenskih popisov).

3) Posebni popisi:

- mali ponirek (*Tachybaptus ruficollis*) - enkrat letno popis s kanujem na območju Bonifike;
- zelenonoga tukalica (*Gallinula chloropus*) - enkrat letno popis s kanujem na območju Bonifike;
- čapljica (*Ixobrychus minutus*) - tri- do štirikrat v času od maja do konca julija;
- mokož (*Rallus aquaticus*) - trikrat v času od začetka aprila do sredine junija.

4) Drugi popisi:

- mokož (*Rallus aquaticus*) - popisi s pomočjo predvajanja posnetka (1x mesečno v času od avgusta do vključno marca)
- svilnica (*Cettia cetti*), brškinka (*Cisticola juncidis*) in čopasti škrijanec (*Galerida cristata*) - dodatni kartirni popisi.

5) Obročkanje:

Poteka po metodologiji, ki jo uporabljajo v Deželnem naravnem rezervatu Izliv Soče v Italiji v koordinaciji Biološke postaje Isola della Cona.

- Vzpostavitev obročkarske postaje za spremljanje ptic na selitvah in vzpostavitev metodologije spremljanja, ki bo poenotena z ostalimi severnojadranskimi mokrišči zaradi primerljivosti podatkov (velja za celotno območje rezervata)

V letu 2008 smo v Škocjanskem zatoku vzpostavili obročkarsko postajo, kjer vsaj enkrat mesečno spremljamo populacije ptic na selitvah. Metodologijo spremljanja selečih se ptic smo v 2009 poenotili tudi z drugimi upravljalci mokrišč na območju severnega Jadrana, predvsem z Biološko postajo Isola della Cona, kjer ptice na selitvah že vrsto let spremljajo tudi z obročkanjem. Na ta način so podatki, ki jih bomo pridobili s to dejavnostjo od leta 2009 dalje, nacionalno in mednarodno primerljivi in bodo dobra osnova za nadaljnje znanstveno-raziskovalno ornitološko delo.

V sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije in Krajinskim parkom Sečoveljske soline smo v letu 2011 za potrebe raziskav gnezditve navadne čigre (*Sterna hirundo*) in polojnika (*Himantopus himantopus*) na območju naravnega rezervata Škocjanski zatok začeli z označevanjem obeh vrst s posebej zanje izdelanimi barvnimi obročki s kodo. Za obe vrsti smo uporabili barvne obročke s kodami, ki so bili s strani koordinatorske organizacije International Wader Study Group (IWSG Colour-Marking Register) dodeljeni KPSS in NRŠZ. Pridobljeno obročkovalsko shemo označevanja z barvnimi obročki za polojnika in navadno čigro nameravamo v letu 2013 razširiti še na beločelega in malega deževnika (*Charadrius alexandrinus*, *C. dubius*).

- Ustanovitev ornitološkega observatorija Škocjanski zatok

Monitoring selitve ptic je danes po Evropi organiziran v obliki ornitoloških observatorijev, kjer se ptičje selitve spremlja s standardiziranimi metodami, ki vključujejo tako opazovanje kot lov in obročkanje ptic. Obročkanje ptic poteka po točno določenem metodološkem protokolu, ki zagotavlja primerljivost zbranih podatkov med leti, zato so podatki zbrani v okviru ornitoloških observatorijev ključni za ugotavljanje trendov selivskih vrst ptic. V Sloveniji ornitološkega observatorija trenutno nimamo, zato tudi zanesljivih podatkov o selitvi ptic v Sloveniji ni.

V okviru naravnega rezervata Škocjanski zatok so se glede na infrastrukturo in okoljske razmere v rezervatu pokazale možnosti za ustanovitev takšnega ornitološkega observatorija, saj nekatere aktivnosti tovrstnega monitoringa na območju že potekajo. Ker je znanstveno-raziskovalna dejavnost v obeh Programih varstva in razvoja naravnega rezervata opredeljena kot ena bistvenih razvojnih dejavnosti v rezervatu, bi ustanovitev ornitološkega observatorija pomenila veliko dodano vrednost pri doseganju tovrstnih ciljev hkrati pa neposredno podporo doseganju varstvenih ciljev. V letu 2013 bomo v sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije pripravili osnovo za ustanovitev observatorija, pri čemer bomo v prvi fazi organizirali obročkovalsko dejavnost v skladu z mednarodnimi standardi v sodelovanju s Slovenskim centrom za obročkanje ptic (SCOP) Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Angleška ornitološka organizacija (BTO-British Trust for Ornithology) je izdelala natančne protokole, ki zahtevajo ustanovitev observatorija in zajemajo standardizacijo metod popisovanja, lova in obročkanja ptic, pri čemer gre popisovanje v rednih intervalih skozi vse leto (CES – Constant Effort Site; Redfern & Clark 2001). Zaenkrat bi se v letu 2013 osredotočili za standardizirano obročkanje pevcov (Passeriformes), v nadaljevanju pa bi razvili še standardizirano spremljanje selitve z

obročkanjem drugih vrst, zlasti pobežnikov (Charadriiformes), pri katerih do sedaj takega sistema pri nas še ni bilo. Pri ustanovitvi observatorija bomo sodelovali tudi s tujimi strokovnjaki, zlasti z italijanskimi kolegi iz Deželnega naravnega rezervata ob izlivu Soče, Finskim obročkovalskim centrom (Finnish Museum of Natural History, University of Helsinki) in evropske obročkovalske organizacije EURING, katere član je SCOP. Ornitološki observatoriji imajo po Evropi poleg raziskovalne tudi zelo pomembno izobraževalno vlogo, tako novih obročkovalcev, ki se vključujejo v obročkovalsko dejavnost, kot javnosti.

- Nadgradnja metodologij, protokolov in začetek priprave spletnega portala za predstavitev rezultatov (projekt Adriawet 2000)

V 2012 smo v okviru projekta Adriawet 2000 skupaj s projektnimi partnerji – upravljavci mokrišč v Italiji (Mosaico, Veneto Agricoltura) – pristopili k nadgradnji metodologij in obsega spremljanja ptic in drugih vrst. V prvem letu projekta imamo v planu pregled podlag in razpoložljive literature ter podatkov in pripravo metod, orodij kot tudi skupnega protokola za monitoring izbranih naravnih virov mokrišč, kar je vse v teku.

V letu 2013 bomo monitoring ptic nadaljevali po metodologiji, ki jo z manjšimi spremembami na celotnem območju naravnega rezervata uporabljamo od leta 2009 (glej točko 1.7. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo). Metodologijo bomo v letu 2013 nadgradili še s protokoloma spremljanja stanja mokoža (*Rallus aquaticus*) v gnezditvenem obdobju ter v času selitve in prezimovanja in čapljice (*Ixobrychus minutus*) v gnezditvenem obdobju. V nadaljevanju navajamo oba protokola, ki smo jih pripravili v okviru projekta Adriawet 2000.

Mokož (*Rallus aquaticus*)

a) metoda popisa v gnezditvenem obdobju:

V glavnem akustični popis, štetje oglašajočih se samcev in samic (simultani svarilni klici, oglašanje para v duetu = teritorialno oglašanje) - nujna je uporaba posnetka, poleg tega registracija svarilnih klicev ter oglašanja samice z mladiči (kontaktni klici ipd.)

Termin:

- prvo štetje: začetek aprila - sredina aprila (štetje oglašajočih parov v duetu),
- drugo štetje: konec aprila (štetje oglašajočih osebkov),
- tretje štetje: začetek maja - sredina maja / začetek junija (štetje oglašajočih osebkov, beleženje indikacij gnezdenja)

Najprimernejši čas: od mraka do ca. 23. ure

VREDNOTENJE:

Teritorij (verjetno gnezdenje):

- dvakrat zabeleženo oglašanje odraslih osebkov (simultani svarilni klici in/ali oglašanje para v duetu oz. teritorialno oglašanje) vsaj 7 dni narazen, oboje v obdobju začetek aprila - sredina aprila
- enkrat zabeleženo oglašanje odraslih osebkov (simultani svarilni klici in/ali oglašanje para v duetu oz. teritorialno oglašanje) in enkrat zabeležen osebek (svarilni klic, opazovanje ipd.), oboje v obdobju začetek aprila – konec maja

Potrjeno gnezdenje:

- zlasti (1) odrasla ptica vodi mladiče (lahko ugotovljeno na podlagi zabeleženega oglašanja), (2) opazovani neleteči mladiči

POSEBNA NAVODILA:

Popis večjih populacij mora izvesti več ljudi sočasno. Pri zabeleženih oglašanjih se zapiše točen čas oglašanja, lokacije osebkov na karti se določijo z vrisovanjem smeri oglašanja (metoda triangulacije). V točkah 50-100 m

narazen se predvaja posnetek oglašanja, na odziv se čaka 5 minut; pri bližnjih sosednih teritorijih je treba biti pozoren zlasti na sočasne odzive parov. Opazovanja odraslih ptic z mladiči ali neletečih mladičev služijo kot dokaz gnezdenja in ne za razmejevanje teritorijev, saj po izvalitvi mladičev mokoži več niso vezani na gnezditvene teritorije. Izostanek odziva na popisni točki ne moremo vrednotiti kot negativen podatek.

b) metoda popisa v času selitve in prezimovanja

POSEBNA NAVODILA

Popis se opravi na popisnem odseku s pomočjo predvajanja posnetka mokoževega oglašanja na vsaki popisni točki. Popisne točke naj bodo razporejene vzdolž popisnega odseka v medsebojni oddaljenosti cca. 300 metrov. Na vsaki točki se predvaja posnetek oglašanja cca 2 minuti, nato se cca. 1 minuto posluša. V primeru odziva zabeležimo vse potrebne podatke in nadaljujemo pot proti naslednji popisni točki. V primeru neuspeha ponovno predvajamo posnetek oglašanja približno 1 minuto in nato nadaljujemo pot. Položaj vsake popisne točke, ne glede na rezultat, označimo z ustrežno številko na ortofoto posnetek. Prav tako jasno in čim bolj natančno označimo položaj vsakega registriranega mokoža. Če se mokož med predvajanjem posnetka pomika proti nam, označimo na ortofoto posnetku položaj na katerem smo ga prvič registrirali.

OBRAZEC ZA ZIMSKI POPIS MOKOŽEV <i>Rallus aquaticus</i>			
DATUM POPISA		URA od do	
		VREMENSKE RAZMERE	
IME IN PRIIMEK TER NASLOV POPISOVALCA			POPISNI ODSEK (od-do)
POPISNA TOČKA	URA	ŠTEVILO MOKOŽEV	OPOMBE
1			
2			
3			
4			
5			

Čapljica (*Ixobrychus minutus*)

a) metoda popisa v času selitve in prezimovanja

METODA POPISA:

Popis samcev na podlagi svatovskega oglašanja (slišno do ca. 50 m, redko 200-300 m), beleženje prehranjevalnih letov v gnezditveni sezoni in odraslih osebkov, ki hranijo mladiče. Uporaba posnetka (svatovsko oglašanje) obvezna, brez iskanja gnezd. Posnetek: po možnosti predvajamo z nekoliko dvignjenega mesta, 30 sekund, nato 3 min čakanja, ponovno 1 min predvajanja, nato 5 min čakanja - ob odzivu takoj prekinemo.

Termin:

- prvo štetje; konec maja - začetek junija (zvečer, svatovsko oglašanje),
- drugo štetje; sredina junija - konec junija (svatovsko oglašanje, prehranjevalni leti),
- tretje štetje; začetek julija - sredina julija (zjutraj, svatovsko oglašanje, oglašanje mladičev),

- dodatna štetja (po potrebi) do konca julija oz. začetka avgusta.

Najprimernejši čas: zjutraj od sončnega vzhoda do 4 ure po sončnem vzhodu; zvečer od ca. 18.00 ure do 2 uri po sončnem zahodu. Vsaj eno štetje zjutraj in eno zvečer, samo pri ugodnih vremenskih razmerah (sončno oz. jasno, toplo, po možnosti brez vetra).

VREDNOTENJE:

Teritorij (verjetno gnezdenje):

- dvakrat zabeleženo svatovsko oglašanje odraslega osebka vsaj 7 dni narazen, od tega mora biti vsaj en podatek v obdobju med koncem maja in sredino julija
- enkrat zabeleženo svatovsko oglašanje odraslega osebka in enkrat zabeležen osebek (drugi tip registracije) vsaj 7 dni narazen, od tega mora biti vsaj en podatek v obdobju med koncem maja in sredino julija

Potrjeno gnezdenje:

- prehranjevalne aktivnosti (odrasli osebki nosijo hrano),
- opazovanja neletečih mladičev oz. klicev, s katerimi mladiči prosijo za hrano; letečih mladičev samo v primeru, če so bili pred tem že zabeleženi odrasli osebki

POSEBNA NAVODILA:

Na klice mladičev, s katerimi prosijo za hrano, je treba biti pozoren predvsem julija in avgusta (slišni na ca. 50 m). Že leteči mladiči se lahko hitro precej premaknejo od gnezda oz. menjujejo lokacije, zato jih brez opazovanja odraslih osebkov ne moremo obravnavati kot teritorij oz. gnezditvene podatke. Možno je klatenje negnezdečih osebkov. Pri premajhnem številu štetij vrsto zlahka spregledamo (dokaj nizka intenziteta svatovskega oglašanja, slišno na majhni razdalji). Iskanja gnezd se moramo zaradi varstvenih razlogov izogibati.

Skupaj s partnerji projekta Adriawet 2000 bomo pričeli tudi z izdelavo internetnega portala za predstavitev podatkov. Udeleževali se bomo delavnic in strokovnih srečanj s partnerji.

Tako nadgrajene metodologije in protokole spremljanja ptic in drugih skupin bomo uporabili tudi pri pripravi načrta upravljanja rezervata za naslednje srednjeročno obdobje.

1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin

Ukrepi

- Sistematične raziskave različnih skupin in redno spremljanje stanja najpomembnejših skupin

V letu 2013 načrtujemo večinoma zgolj raziskave v okviru projekta Adriawet 2000, saj finančna situacija ne dovoljuje izvedbe drugih raziskav in monitoringa, ki bi jih financirali iz koncesijskih sredstev. Poleg rednega monitoringa ptic se bomo osredotočili na raziskave in monitoring najpomembnejših skupin, opredeljenih v skupnem protokolu monitoringa projekta, in sicer:

- dvoživk,
- plazilcev in
- kačjih pastirjev.

Z izvedbo raziskav in monitoringa dosegamo pričakovane rezultate, in sicer:

- vpogled v trenutno stanje favne,
- primerjava s stanjem pred obnovo rezervata (za skupine, za katere obstajajo podatki),

- predlog vzdrževanja in eventualne optimizacije habitatov z vidika ciljnih skupin,
- predlog monitoringa ciljnih skupin ali izbranih vrst v naslednjih letih in poznavanje stanja za skupine, ki jih bomo spremljali že v letu 2013.

Monitoring kačjih pastirjev bomo v okviru projekta Adriawet izvajali samo na območju naravnega rezervata Škocjanski zatok. Kačje pastirje smo kot ciljno skupino izbrali, ker v na področju ohranjanja narave nastopajo na dveh glavnih ravneh: kot sam subjekt varovanja ter kot bioindikatorji. V okviru slednjega so kačji pastirji zlasti pri naravovarstveni oceni vodnih življenjskih okolij zelo primerni kot ena od t. i. ključnih skupin (angl. »key groups« ali »umbrella groups«), na osnovi poznavanja katerih je možno sklepati o biotski pestrosti in stanju oziroma ohranjenosti določenega biotopa. Njihove življenjske zahteve so namreč razmeroma dobro poznane, poleg tega so pregleden favnistični element z relativno lahko določljivimi vrstami. Njihovo preživetje je odvisno od mnogih dejavnikov in raznolikih struktur, tako v vodnem, kot tudi širšem kopenskem bivališču, kar pomeni, da je visoka vrstna pestrost kačjih pastirjev zgovoren dokaz o ohranjenosti širšega vodnega in obvodnega življenjskega okolja.

Za vzdrževanje obstoječih habitatov in ureditev novih vodnih življenjskih okolij s stališča favne kačjih pastirjev je izrednega pomena poznavanje ekoloških zahtev posameznih vrst in velikosti njihovih populacij. Zato nameravamo s spremljanjem stanja ciljnih vrst kačjih pastirjev nadaljevati ter pripraviti predloge za vzdrževanje habitatov sladkovodnega dela naravnega rezervata in splošna izhodišča za optimalno ureditev nadomestnih življenjskih okolij oz. novih stoječih voda s stališča favne kačjih pastirjev, ki bodo služili tudi urejanju in upravljanju habitatov na ostalih projektnih območjih.

Kot ciljne vrste kačjih pastirjev smo izbrali povodnega škrlatca (*Coenagrion scitulum*), rdečega voščenca (*Ceriatagrion tenellum*) in sredozemskega kamenjaka (*Sympetrum meridionale*), ki jih na podlagi dosedanjih raziskav uvrščamo med naravovarstveno pomembne vrste kačjih pastirjev naravnega rezervata Škocjanski zatok.

Raziskave in redno spremljanje najpomembnejših skupin bomo spodbujali tudi v bodoče, s ciljem pridobitve čimbolj celovitega pregleda favne na območju rezervata in predstave o njeni dejanski biotski pestrosti in varstvenem pomenu (glej Cilj 11).

1.9. Pregled stanja habitatnih tipov

- Popis vseh habitatnih tipov

V letu 2013 bomo ponovili popis habitatnih tipov, ki bo pokazal uspešnost širjenja ustvarjenih habitatnih tipov na podlagi primerjave z rezultati prejšnjih popisov. Pregled stanja habitatnih tipov bomo izvedli v juniju, juliju in avgustu 2013. Hkrati bo botanik popisal tudi invazivne vrste, kar nam omogoča pregled in nadzor nad njihovim širjenjem (v primerjavi s podatki popisov izpred dveh let) in ukrepanje po potrebi.

Cilj 2: Do konca marca 2007 oblikovati in kasneje upravljati 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov, primernih za gnezdenje polojnika, kot selitvena postaja ter kot prezimovališče za nacionalno pomembne populacije vodnih ptic, kot sta žvižgavka in raca žličarica

Upravljaljske strategije

2.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov na območju opuščenih kmetijskih zemljišč južne bonifike

Strategija je izvedena, ukrepov v 2013 ne načrtujemo.

2.2. Upravljanje 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov na območju opuščenih kmetijskih zemljišč južne bonifike

Ukrepi

- Ugotoviti najprimernejše metode za preobrazbo sedanjih ruderalnih površin v vlažne in močvirne travnike

Skrbeli bomo za preobrazbo sedanjih ruderalnih površin v vlažne in močvirne travnike, ob sodelovanju botanika pa tudi zagotovili izvedbo ustreznih ukrepov (dosajevanje gradnikov močvirnih travnikov, odstranjevanje biomase po košnji/mulčanju) za hitrejšo preobrazbo.

- Razdelitev območja na površine z različnim načinom košnje oziroma paše

V letu 2011 smo zaključili s testiranjem različnih upravljaljskih posegov, skladnih z varstvenimi cilji rezervata. Natančen režim košnje, mulčanja in paše na različnih površinah bomo določili v novem načrtu upravljanja, predvidoma do konca leta 2013 in s tem začrtali način upravljanja močvirnih in vlažnih travnikov za naslednje srednjeročno obdobje.

- Košnja/ mulčanje travnikov

Na podlagi upravljaljskih izkušenj iz preteklih let bomo v letu 2013 območje vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela bonifike mulčali ali kosili enkrat letno, in sicer v času poletnega znižanja vodostaja oziroma osušitve obravnavanega območja. V letu 2013 bomo na območju vlažnih in močvirnih travnikov nadaljevali z upravljanjem, kot smo ga zastavili v letu 2012. Izvedba košnje s strižno kosilnico in baliranja sena je odvisna od dogovora, ki ga sklenemo z okoliškimi kmeti, saj za to opravilo v rezervatu še nimamo primerne kmetijske mehanizacije. Košnjo s strižno kosilnico in odstranjevanje biomase z baliranjem, bomo predvidoma izvajali na površinah trajnih travišč pred opazovalnicama 1 in 2, ki so vključene v GERK. Mulčanje bomo izvajali na s traktorjem težko dostopnih predelih, ki jih s strižno kosilnico ni mogoče pokositi. Na predvidenih območjih košnje bomo v letu 2013 odstranili (balirali) tudi vso biomaso, ki jo bomo uporabili za krmo pašne živali v zimskem času oziroma za steljo.

- Vzpostavitev in vzdrževanje pašnega sistema

Pašni sistem v rezervatu vzpostavljamo na podlagi zastavljenega optimalnega režima košnje in paše ter obtežbe različnih površin v naravnem rezervatu s pašo (gvž/ha), kot tudi z nadzorom nad obremenitvijo posameznih kmetijskih površin. Pri načrtovanju velikosti osnovne črede na razpoložljivih kmetijskih površinah – pašnikih v rezervatu – upoštevamo tudi omejitve, ki izhajajo iz nacionalne in evropske zakonodaje s področje navzkrižne skladnosti in GAEC. Prav tako v okviru uvajanja kmetijskih praks v naravnem rezervatu

upoštevamo kmetijsko – okoljske in upravljavske pogoje v okviru Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2007–2013 ter izhajajoče Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2007-2013.

Na podlagi standardov, ki izhajajo iz prej omenjenih določil, je predvidena obremenitev z živino na območju NRŠZ do največ 1,5 GVŽ/ha kmetijskih zemljišč (pašnikov). V tem trenutku le-ta obsegajo 5,83 ha trajnega travinja na južnem delu bonifike, na katerih smo v 2009 tudi uradno spremenili namembnost dejanske rabe iz kategorije 4220 – ostalo zamočvirjeno zemljišče v kategorijo 1300 – trajno travinje. Skladno s spremembo dejanske rabe so bile usklajene tudi evidence registracije pašne živine v rezervatu v ustreznih registrih kmetijskega ministrstva. Na teh kmetijskih zemljiščih bomo torej ob upoštevanju kmetijsko - okoljskih standardov (predvsem tistih, vezanih na obremenjevanje voda z nitrati) lahko izvajali ekstenzivno in naravno prijazno pašo s stanjem živali od 2,92 do največ 8,75 GVŽ (trenutno je v rezervatu 3,6 GVŽ oz. 0,62 GVŽ/ha). Ob tem gre omeniti, da je dejanska obremenitev celotnega območja bonifike dejansko nižja, saj se za namene paše uporabljajo tudi dodatna nekoliko zamočvirjena zemljišča, ki jih na ta način upravljamo in sezonsko omogočajo izrabo za namene paše (skupno ca. 13-15 ha). Delež omenjenih zemljišč, ki so se v zadnjih letih izkazala za kmetijsko uporabna, bo skladno z uradnim postopkom tudi prekvalificiranih v trajno travinje, kot je bilo to že storjeno v letu 2009.

Čredo v Škocjanskem zatoku so konec leta 2012 sestavljali:

- 1 kamarška kobilica (1 GVŽ)
- istrsko govedo: vola Primo in Gardelin, krava Bruna in telica Viola (2,75 GVŽ).

Obstoječa čreda je predstavlja obremenitev 0,64 GVŽ/ha trajnih travnikov v rezervatu, do konca leta 2013 pa bi zaradi rasti živali brez uvedbe novih živali in povečanja površin le-ta porasla na 0,79 GVŽ/ha (s skupnim GVŽ 4,6), preračunano samo na površino trajnega travinja v NRŠZ, ne pa na celotnem kmetijskem gospodarstvu.

Po naših ocenah je optimalna velikost črede glede na površino habitatov, kjer vegetacijo vzdržujemo s pašo, sledeča:

- 4-5 kamarških konj (4-5 GVŽ)
- ter 3 istrska goveda (vol in 2 kravi) z dodatno 2 telicama v obdobju vegetacije (3-4 GVŽ).

V ta namen bo seveda potrebno povečati tudi površino trajnih travnišč v rezervatu in tam oblikovati GERK-e. Povečanje deleža trajnih travnišč in oblikovanja GERK-ov načrtujemo v letu 2013, saj se bo čreda pašnih živali v naslednjem letu povečala še za 2 kamarška konja.

Matično čredo pašnih živali, ki nam pomagajo pri upravljanju sladkovodnega dela rezervata, želimo do konca leta 2013 povečati do optimalne velikosti črede. V ta namen smo v letu 2011 pri rejcih podolskega goveda iz Italije nabavili 18 doz semena treh plemenskih bikov podolskega goveda. V začetku oktobra 2011 so veterinarji z Veterinarske postaje v Kopru izvedli tudi prvo osemenitev telice Brune. Prva umetna oploditev ni bila uspešna, zato smo po pregonitvi konec oktobra izvedli naslednjo osemenitev. V avgustu 2012 smo dočakali prvo telitev v naravnem rezervatu, skotila se je telica Viola, ki lepo napreduje in je, kakor tudi ostale pašne živali v rezervatu, v zelo dobri fizični kondiciji. V aprilu 2013 načrtujemo ponovno osemenitev krave Brune.

Z večjimi težavami se srečujemo pri povečanju matične črede kamarških konj. Žrebec pasme Camargue/Delta, ki nam ga je podarilo italijansko društvo rejcev konj in so ga vzredili in dresirali v naravnem rezervatu ob izlivu Soče, zaradi premajhne višine ni dobil vzrejnega dovoljenja in ga zato ne bomo pripeljali v naravni rezervat Škocjanski zatok. V letu 2011 in 2012 smo opravili tudi številna preverjanja različnih krvnih linij kamarških konj iz Italije, vendar nam primernega žrebca za razplod zaradi krvnega sorodstva ni uspelo dobiti. Zato smo se odločili za nakup in uvoz »nove krvi« iz Francije, kar bi pomagalo tudi pri plemenitenju črede iz

Deželnega naravnega rezervata ob izlivu Soče, saj bi si novega žrebca po potrebi izmenjevali. Nakup in uvoz tri ali več let starega žrebca pasme Camargue iz okolice naravnega rezervata Tour du Valat v Franciji z vzrejnimi dovoljenjem smo načrtovali že v letu 2012. V ta namen smo že stopili v kontakt z različnimi rejci iz Francije. Ker normalna brejost kobile traja približno 12 mesecev, smo nakup preložili v začetek leta 2013, saj je najprimernejši čas za naskok žrebca v marcu ali aprilu.

V aprilu 2012 smo se žal soočili s prvim poginom med našimi pašnimi živalmi. Zaradi težav z laminitisom je poginila kamarška kobilica Rosa, ki se je s to boleznijo spopadala že zadnja tri leta. Kobilico nameravamo nadomestiti z novo, ki nam jo zaradi potrebe po zmanjšanju matične črede konj ponujajo upravljavci Deželnega naravnega rezervata na izlivu Soče in občina Starancan kot lastnica konj v rezervatu. Novo kobilico bomo v naravni rezervat Škocjanski zatok predvidoma pripeljali v decembru 2012 ali januarju 2013.

- Pridobitev semenske banke in dosajevanje travnikov

V letu 2009 smo v sodelovanju z botanikoma dr. Mitjem Kaligaričem in Josipom Otopalom pripravili načrt introdukcije rastlin na vlažne travnike sladkovodnega dela naravnega rezervata.

V letu 2012 smo v sodelovanju z Josipom Otopalom nadaljevali s sajenem travniških rastlinskih vrst, ki jim ustrezajo vlažna rastišča z malo hranili (vlažni oligotrofni travniki, kjer prevladuje trstikasta stožka). Nekatere vrste (trajnice) smo zasadili v obliki ruš v času mirovanja vegetacije (travniška izjevka, navadni čistec, barvilna mačina - okoli 40 rastlin), medtem ko druge v obliki semen v času, ko semena dozori po naravni poti. Semena več vrst šašev smo nabrali v Vipavski dolini, kjer so mestoma mokrotni travniki še ohranjeni. Do konca leta smo zasadili še 30 ruš trstikaste stožke in več vrst šašev, ki so gradniki združb mokrotnih travnikov. V 2012 smo mokrotni travnik med prvo in drugo opazovalnico pokosili in odstranili pokošeno biomaso. Vsakoletna odstranitev biomase je nujna, saj le tako zmanjšamo vsebnost hranil, kar je glavni pogoj za vzpostavitev oligotrofnega mokrotnega travnika (v preteklosti so bila to intenzivna kmetijska zemljišča). Na pokošeni travnik smo vnesli že nabrana semena več vrst šašev značilnih za ta tip travišč.

Namen te zasaditve je v ustreznih okoliščinah ustvariti ekstenzivna vlažna travišča s značilnimi rastlinskimi vrstami. Ti travniki bodo košeni enkrat letno v času, ko ptice nehajo aktivno gnezdit. Obvezna je odstranitev pokošene biomase, saj s tem osiromašimo sicer precej bogata tla, ki so bila v preteklosti intenzivna kmetijska zemljišča.

S presajevanjem in dosajevanjem travnikom bomo nadaljevali tudi v letu 2013, in sicer naslednjih rastlinskih vrst:

- črnikasti sitovec (*Schoenus nigricans*); nekaj ruš
- veliki tropotec (*Plantago altissima*); nekaj steljk in semena
- navadno bičevje (*Holoschoenus vulgaris*); nekaj ruš
- navadni čistec (*Betonica officinalis*); nekaj steljk in semena
- ilirski meček (*Gladiolus iliricus*); nekaj gomoljev in semena
- travniška izjevka (*Succisa pratensis*); nekaj steljk in semena
- močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*); nekaj rastlin in semena
- barvilna mačina (*Serratula tinctoria*); več steljk
- vodna perunika (*Iris pseudacorus*); nekaj korenin
- rumenocvetna smiljkita (*Tetragonolobus maritimus*); steljke in semena
- dišeči luk (*Allium suaveolens*); čebulice
- marchesetijeva smetljika (*Euphrasia marchesettii*); le semena, ker je enoletnica.

V letu 2011 smo načrt introdukcije rastlin sladkovodnega dela naravnega rezervata razširili še za 3 v Sloveniji izumrle vrste, ki jih bomo sejali na motena (ruderalna) tla ob nasipih:

- rumena ceduljka (*Glaucium flavum*); semena

- navadna zobačica (*Tribulus terrestris*); semena
- navadni štrkavec (*Ecballium elaterium*); semena.

Dosajevanje mokrotnih travnikov sladkovodnega dela naravnega rezervata bomo izvajali od marca do vključno maja. V juliju oz. avgustu bomo poskusno presadili tudi več primerkov zlatičnate žabarke (*Baldellia ranunculoides*) iz mlake ob tovorni železniški postaji Srmin, ki ji grozi postopno uničenje. Sadike bomo zasadili v mlako ob baraki ter v mlake ob krožni učni poti. Istočasno bomo poskusno presadili tudi pisani dristavec (*Potamogeton coloratus*), ki prav tako uspeva v omenjeni mlaki. Na ta način bomo povečali možnost ohranitve omenjenih vrst, saj obema vrstama grozi izumrtje na ozemlju RS.

2.3. Vgradnja zapornic in drugih vodno-gospodarskih objektov (2007) in upravljanje nivojev vode za potrebe gnezdečih in prezimujočih ptic

Ukrepi

- Upravljanje vodno-gospodarskih objektov za zagotavljanje določenega vodnega režima

V začetku marca bomo postopno znižali gladino poplavne vode z zimskega vodostaja, tako da najkasneje do srede marca dosežemo predvideni spomladanski nivo in omogočimo pašo pred gnezditvenim obdobjem. Nato bomo od srede aprila do konca julija vzdrževali 40% plitvo poplavljenih območij z vodo globine 0-30 cm in 60% nepoplavljenega območja. Skušali bomo zagotoviti čimbolj stabilen vodostaj brez večjih nihanj (manj kot +/- 10 cm), po potrebi bomo nivo vode regulirali z zapornicami in/ali črpalko.

Konec julija bomo postopno znižali gladino poplavne vode s spomladanskega vodostaja, tako da bomo v prvih dneh avgusta dosegli predvideni poletno-jesenski nivo. Nato bomo od začetka avgusta do srede oktobra vzdrževali približno 10% plitvo poplavljenih območij in 90% nepoplavljenega območja.

Sredi oktobra bomo postopno dvignili gladino vode, tako da v bo začetku novembra dosegla predvideni zimski nivo. Nato bomo od začetka novembra do začetka marca vzdrževali 50-70% plitvo poplavljenih območij in 30-50% nepoplavljenega območja za vzdrževanje ustreznih pogojev za populacije prezimujočih ptic. Od 30 do 40% poplavljenega dela območja bo z globino vode od 0-20 cm, 20-30% poplavljenega dela območja pa 20-40 cm. V tem času bomo po potrebi z upravljanjem zapornic zagotovili redna nihanja gladine vode za minimalno +/- 10 cm. Zagotovili bomo najprimernejšo konfiguracijo poplavljenega terena za prehranjevanje prezimujočih vodnih ptic (čim večji rob med poplavljenim in nepoplavljenim delom).

Z renaturacijo in ohranjanjem močvirnih travnikov ohranjamo tudi ustrezne pogoje za ozkega vrtenca (*Vertigo angustior*), kvalifikacijske vrste iz dodatka Direktive o habitatih.

2.4. Raziskava in monitoring nevretenčarjev

Ukrepi

- Sistematične raziskave različnih skupin nevretenčarjev in redno spremljanje stanja najpomembnejših skupin

Glej točko 1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin.

2.5. Monitoring razvoja vlažnih in močvirnih travnikov

Ukrepi

- Monitoring površinskega razvoja različnih tipov/združb travnikov in razvoja zelene strukture

Stanje travnikov bomo pregledali pred košnjo in preverili spremembe glede na rezultate zadnjega popisa habitatnih tipov leta 2011.

S habitatnim kartiranjem sladkovodnega dela rezervata bomo začeli v juniju ter sočasno izvedli tudi popis rastlinskih vrst. Mokrotne travnike bomo pokosili v septembru oziroma oktobru ter po odstranitvi pokošene biomase dopolnili z nabranimi semeni šašev ter drugih gradnikov mokrotnih travnikov.

2.6. Pregled stanja habitatnih tipov

Glej točko 1.9. Pregled stanja habitatnih tipov.

2.7. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7. Monitoring ptic.

2.8. Izvedba nadzora nad plenilci in tujerodnimi vrstami

Ukrepi

- Monitoring potencialnih plenilcev in tujerodnih vrst

Spremljali bomo pojavljanje potencialnih plenilcev, kot so nutrije, lisice, podgane, srake, sive vrane itd. in njihove aktivnosti na območju rezervata in po potrebi ukrepali.

Pod ta ukrep smo uvrstili tudi aktivnosti za omejevanje tujerodnih vrst, ki zaradi predacije, invazivnosti in drugih razlogov ogrožajo avtohtone vrste.

V okviru rednih vzdrževalnih del smo v preteklih letih odstranili večino amorfe (*Amorpha fruticosa*) in laške repe (*Helianthus tuberosus*) ob krožni učni poti. Z odstrajevanjem steljk laške repe bomo nadaljevali tudi v letu 2013, saj se je ukrep pokazal kot zelo učinkovit. Puljenje rastlin izvajamo ročno in sicer v juliju in avgustu. S tem onemogočimo tvorbo podzemnih gomoljev in poganjkov, kar bistveno oslabi to nezaželena invazivko, saj ne more ustvariti dovolj zaloga za rast v prihodnjem letu.

V septembru 2013 bomo izvedli tudi popis tujerodnih vrst rastlin na celotnem območju naravnega rezervata Škocjanski zatok. Na osnovi popisa tujerodnih rastlinskih vrst naravnega rezervata bomo v letu 2013 po potrebi pripravili načrt in ukrepe za zmanjševanje in odstrajevanje invazivnih tujerodnih vrst rastlin. Nadaljevali bomo tudi z zasajevanjem avtohtonih drevesnih in grmovnih vrst zaradi zmanjševanja agresivnosti tujerodnih vrst, kot so rubinija (*Rubinia pseudoacacia*), amorfa (*Amorpha fruticosa*) in verlotov pelin (*Artemisia verlotiorum*). Na mestih, kjer se razrašča verlotov pelin, bomo nadaljevali z zasajevanjem grmovnih in drevesnih vrst, ki ga bodo zasenčile. Omenjena tujerodna vrsta je na območju rezervata konkurenčna in

posledično invazivna le na ruderalnih tleh; v senci pa začne postopoma nazadovati. Glej točko 9.7. Minimiziranje motenj.

2.9. Spremljanje vpliva nivoja vodne gladine v jarkih na nivo podtalnice

Ukrepi

- Monitoring nivoja vode

Tudi v letu 2013 bomo nivoje vode spremljali z rednim odčitavanjem nivojev na vodomernih latah.

Laguna

Cilj 3: Obnoviti polnaravne funkcije in pogoje v brakični laguni z odstranitvijo 200.000 m³ sedimenta iz lagune, oblikovati osrednjo poglobitev in sekundarne kanale v letu 2007, ki bodo omogočali plimovanje in pretok vode po celem vodnem telesu z namenom vzpostavitve ponovne povezave z morskim ekosistemom ter povečanja nacionalno pomembnih populacij prezimujočih ptic, kot so liska, race in druge vrste, ki se prehranjujejo s potapljanjem

Upravljalne strategije

3.1. Izvedba očiščevalnih del v laguni

Strategija je izvedena, ukrepi v 2013 niso predvideni.

3.2. Vzpostavitev delovanja sistema plimne črpalke in nadzor delovanja

Ukrepi

- Opazovanje delovanja lagune

Na podlagi spremljanja stanja gibanja vodnih mas (vodomerna jaška v laguni in na morskem kanalu) ter podatkov, ki smo jih pridobili na podlagi ročnega in avtomatskega upravljanja z vodnim režimom na območju brakičnega dela rezervata bomo delovanje lagune opazovali tudi v letu 2013. Z nadgradnjo z daljinskim upravljanjem zapornic je tudi opazovanje delovanja lagune močno poenostavljeno in zgolj v izrednih primerih (ko je na primer na zaslonu omarice za daljinsko upravljanje izpisana napaka) zahteva fizični dostop do zapornice in preverbo stanja s strani nadzorne službe. Na ta način je izvedba tega ukrepa postala veliko bolj učinkovita, saj je opazovanje lagune možno opraviti z Bertoške bonifike, kjer se nadzorniki največ zadržujejo in je poraba časa v ta namen bistveno manjša.

- Upravljanje nivojev vodne gladine v laguni

V letu 2013 bomo vodni režim v laguni upravljali na način, preizkušen v preteklih letih:

- v obdobju od februarja do začetka aprila bo zapornica ob vključenem avtomatskem delovanju ostala odprta, dokler voda v vodomernem jašku ne bo dosegla programirane kote vode na +0,45 metra, ko se bo zapornica zaprla. V tem času poteka polnjenje lagune z morsko vodo. Zapornica se bo ob oseki odprla, ko bo kota vode na vodomernem jašku v morskem kanalu padla pod vrednost + 0,43 metra. Zapornica bo ostala odprta za poljubno nastavljiv čas, ko poteka praznjenje lagune. Čas praznjenja smo določali na osnovi predhodnih opazovanj in na podlagi tablic prognoziranega plimovanja morja za Koprski zaliv, traja pa od 180 do 240 minut. S tem je onemogočena popolna »izsušitev« lagune ob zelo velikih osekah. Ob naslednjem ciklusu plime se zapornica ponovno odpre, ko kota vode na vodomernem jašku v morskem kanalu preseže vrednost najnižje izmerjene kote vode v laguni.
- v gnezditvenem obdobju od začetka aprila do konca avgusta bomo najvišji nivo vode v laguni znižali za 15 centimetrov, tako da bo polnjenje lagune ob plimi potekalo do kote 0,30 metra. Na ta način bomo preprečili preplavitev gnezdišč v laguni in vzdrževali ustrezen vodostaj v času gnezditve.
- v začetku septembra bomo zapornico na morskem kanalu odprli in preklopili na ročni način upravljanja, tako da se bo laguna naravnega rezervata polnila in praznila glede na naravni ciklus plimovanja.

Z zaporničnim sistemom na morskem kanalu bomo tudi v letu 2013 upravljali v skladu z navodili za obratovanje (Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO), ki jih je pripravil podizvajalec hidromehanskega dela zaporničnega sistema na morskem kanalu, Biometal projektiranje, razvoj in inženiring d.o.o., september 2007.

- Redno vzdrževanje zaporničnega sistema

Vzdrževanje zaporničnega sistema bomo opravljali po potrebi v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV), Inženiring za vode, 2007 in navodili za vzdrževanje kotalne zapornice (Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO), ki jih je pripravil podizvajalec hidromehanskega dela zaporničnega sistema na morskem kanalu, Biometal projektiranje, razvoj in inženiring d.o.o., september 2007.

3.3. Raziskave ter monitoring flore in favne ter tujerodnih vrst v laguni

Ukrepi v letu 2013 niso predvideni zaradi pomanjkanja sredstev. Takoj po pridobitvi financiranja nameravamo naročiti dve raziskavi, ki sta bili iz enakega razloga po rebalansu proračuna izločeni iz programa dela za 2012: raziskavo morskih tujerodnih organizmov ter poglobljeno raziskavo planktona bentoških, eratnih in sedentarnih mnogoščetincev.

Cilj 4: Obnoviti, oblikovati in povečati habitate ob robu lagune, in sicer 25 ha slanih muljastih tal za razrast halofitne vegetacije, 1,5 ha morskih močvirij z obmorskim ločkom in 1 ha gnezditvenih otočkov brez vegetacije do konca aprila 2007

Upravljalne strategije

4.1. Oblikovanje robnih habitatov v laguni, usklajeno s predvidenimi deli za odstranjevanje sedimenta

Strategija je izvedena, ukrepi v letu 2013 niso predvideni.

4.2. Repopulacija vegetacije (presajanje, sajenje, naravna regeneracija) (dopolnitev)

Ukrepi

- Oblikovanje morskih močvirij na robnih delih lagune in na površinah novo oblikovanih polojev ter sajenje obmorskega ločka
- Oblikovanje slanih luž za razrast sestojev rupije

Oba habitata se oblikujeta po naravni poti, zato dodatnih ukrepov v 2013 ne načrtujemo.

- Introdukcija s sajenjem obmorska lana (*Linum maritimum*) in drugih rastlinske vrst v ustrezno pripravljene habitate na območju naravnega rezervata

V letu 2009 smo pripravili tudi načrt introdukcije s sajenjem za druge redke slanoljubne vrste rastlin. Načrt smo pripravili v sodelovanju z botanikom dr. Mitjem Kaligaričem, ki nam že vrsto let nudi strokovno pomoč s področja botanike.

V januarju in februarju 2012 smo na poljih na izlivnem delu Are vnesli semena obmorskega lana (*Linum maritimum*). Uspešnost ukrepa se bo vsekakor pokazala v naslednjih letih. V kolikor bo dosajevanje obmorskega lana na brakičnem delu naravnega rezervata uspešno, bomo v veliki meri pripomogli k ohranjanju te vrste, ki ji v prihodnje grozi izumrtje v RS zaradi pomanjkanja ustreznih rastišč (kamnite gmajne in slani travniki ob morju).

Introdukcijo s sajenjem bomo izvajali tudi v letu 2013. V juliju oziroma avgustu bomo na slanoljubnem travniku Sv. Nikolaj ponovno nabrali nekaj semen obmorskega lana ter jih dosejali na primerna mesta brakičnega dela naravnega rezervata.

4.3. Monitoring in nadzor razvoja vegetacije na robnih habitatih lagune, vključno z otočki brez vegetacije

Ukrepi

- Spremljanje stanja naravne repopulacije vegetacije halofitnih enoletnic in trajnic na površinah novo oblikovanih slanih muljastih tleh

V letih 2008 do 2012 smo v sodelovanju s strokovnjakom – botanikom opravili pregled pokrovnosti halofitnih združb trajnic in enoletnic na novo oblikovanih habitatih brakičnega dela rezervata. Stalno spremljanje stanja naravne repopulacije vegetacije halofitnih združb trajnic in enoletnic je izredno pomembno tudi z vidika oblikovanja sistema ustreznega vodnega režima na površinah novo oblikovanih slan muljastih tal.

4.4. Pregled stanja habitatnih tipov

Pregled stanja habitatnih tipov je bil izveden v avgustu 2012. Raziskavo so opravljali botaniki s Pedagoške fakultete v Mariboru v okviru projekta HabitChange, zato s tem ukrepom ni bilo dodatnih stroškov. S pregledom stanja habitatnih tipov brakičnega dela naravnega rezervata bomo nadaljevali tudi v letu 2013.

V letu 2013 bomo skupaj z botaniki s Pedagoške fakultete pregledali rezultate dosedanjih kartiranj, ki nam jih bodo v digitalni obliki pripravili izvajalci projekta hkrati s poročilom o zaraščanju potojev s halofitno vegetacijo od leta 2009.

Cilj 5: Upravljati robne habitate z namenom povečanja gnezdeče populacije beločelega deževnika (5-10 parov) in zagotoviti ustrezne pogoje za gnezditve male čigre

Upravljalne strategije

5.1. Oblikovanje in vzdrževanje ugodnih gnezditvenih pogojev za beločelega deževnika in malo čigro

Ukrepi

- Vzdrževanje ustreznih vodostajev v laguni za gnezdeče vrste ptic, kot sta beločeli deževnik in mala čigra

V predgnezdritvenem obdobju (od februarja do začetka aprila) bomo v času plime zadrževali maksimalni nivo vode v laguni rezervata na koti + 0,45 metra. Od začetka aprila do konca avgusta bomo s kontroliranim dotokom morske vode v laguno rezervata v času plime vzdrževali maksimalni nivo vode na koti + 0,30 metra.

V letu 2012 je v brakičnem delu naravnega rezervata Škocjanski zatok gneznilo vsaj 28 parov navadnih čiger (*Sterna hirundo*), 16 parov polojnikov (*Himantopus himantopus*), 5 parov malih deževnikov (*Charadrius dubius*), 1 do 2 para rdečenogih martinčev (*Tringa totanus*) in 1 par male čigre (*Sterna albifrons*), ki je hkrati tudi nova gnezdilka NRŠZ v letu 2012.

Število gnezdečih parov obravnavanih gnezdičk brakičnega dela ostaja približno enako kot v letu 2011, opaziti pa je širjenje gnezdečih parov navadnih čiger in polojnikov z osrednje kolonije na bližnje otočke.

- Upravljanje z vegetacijo na površinah namenjenih gnezdenju beločelega deževnika na obrobni območjih lagune (poloji in otočki)

Glej točko 4.3. Monitoring in nadzor razvoja vegetacije na robnih habitatih lagune, vključno z otočki brez vegetacije, ukrep: Monitoring zaraščanja gnezditvenih otočkov.

5.2. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7.

5.3. Izvedba nadzora nad plenilci

Ukrepi

- Monitoring potencialnih plenilcev

Negativnih vplivov potencialnih plenilcev na gnezdeče vrste ptic v preteklih letih nismo opazili. Stanje bomo nadzorovali tudi v letu 2013 in ukrepali po potrebi.

5.4. Preprečitev motenj na območju pod ankaransko vpadnico

Ukrepi

- Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico z nizkoraslim drevjem in toploljubnimi grmovnicami

Površine v naravnem rezervatu, ki mejijo na predvideno ankaransko vpadnico, predstavljajo stično območje med rezervatom in urbano strukturo mesta Koper. Območje ima funkcijo tamponskega pasu, ki naj bi v čim večji meri nevtraliziral negativne vplive prometa in prisotnosti ljudi na razmere v rezervatu. Te površine je treba oblikovati z ureditvami in zasaditvami vegetacije, ki bodo predstavljale fizično bariero in hkrati prostorsko označile rezervat na robu mestnega jedra.

V sklopu del pri izgradnji Južne ankaranske vpadnice je bila konec leta 2011 izvedena tudi zasaditev zastiralnega nasipa, ki poteka vzdolž nove ceste v skladu z Uredbo o državnem lokacijskem načrtu za

navezavo Luke Koper na avtocestno omrežje. Projekt krajinske ureditve Južne ankaranske vpadnice je vključeval zasaditev krone zastiralnega nasipa in brežine proti območju naravnega rezervata Škocjanski zatok. Izbor drevesnih in grmovnih vrst smo skupaj s strokovnjaki iz Arburetuma Volčji Potok prilagodili lokalnim rastiščnim razmeram, predvsem tlom in primorski klimi in se omejili na avtohtone vrste, ki prenašajo sol v tleh in v zraku (črn trn, navadna kalina, bradavičasta in navadna trdoleska, enovrati glog, rdeči in rumeni dren, sredozemski hrast, tamariska ipd.).

V letu 2012 smo pripravili načrt zasaditve drevesnih in grmovnih vrst na severni meji naravnega rezervata Škocjanski zatok (stično območje severne meje naravnega rezervata in zastiralnega nasipa). Od drevesnih vrst so to črni topol, črni gaber, bela, krhka in rdeča vrba, mali jesen, črna jelša; ostroplodni jesen in druge, od grmovnic pa navadna kalina, različne vrste šipkov, navadni in enovrati glog, črni bezeg in druge. Na obravnavanem območju smo zasaditev začeli izvajati konec leta 2012. Na nasipih ob ankaranski obvoznici smo v novembru 2012 začeli z zasaditvijo lesnih in grmovnih vrst.

Na ruderalnih zemljiščih ob ankaranski vpadnici smo vnesli semena navadnega štrkavca (*Ecballium elaterium*). Ta vrsta iz družine bučevk je v Sloveniji izumrla, v rezervatu pa so ustrezna mesta za njeno uspevanje.

Z zasaditvijo območja pod ankaransko vpadnico bomo v skladu z načrtom zasaditve nadaljevali tudi v letu 2013:

Slika 1: Območje načrtovane zasaditve pod ankaransko vpadnico

Preglednica 1: zasaditev v letu 2012

vrsta	species	ploskev	število	leto zasaditve
bela vrba	<i>Salix alba</i>	AV	100	2012
krhka vrba	<i>Salix fragilis</i>	AV	100	2012
glog	<i>Crataegus sp.</i>	AV	10	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	AV	100	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	AV	50	2012
šipek	<i>Rosa sp.</i>	AV	25	2012
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	AV	25	2012

Preglednica 2: zasaditev v letu 2013

vrsta	species	ploskev	število	leto zasaditve
bela vrba	<i>Salix alba</i>	AV	100	2013
krhka vrba	<i>Salix fragilis</i>	AV	100	2013
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	AV	100	2013
mali jesen	<i>Fraxinus ornus</i>	AV	150	2013
glog	<i>Crataegus sp.</i>	AV	10	2013
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	AV	100	2013
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	AV	100	2013
črni topol	<i>Populus nigra</i>	AV	200	2013
navadi brin	<i>Juniperus communis</i>	AV	10	2013
beli topol	<i>Populus alba</i>	AV	20	2013
šipek	<i>Rosa sp.</i>	AV	25	2013
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	AV	25	2013

- Sodelovanje z investitorjem/ upravljavcem ankaranske vpadnice za kakovostno upravljanje in vzdrževanje ankaranske vpadnice

Gradnja ankaranske vpadnice, ki se je začela konec leta 2008, je bila zaključena v oktobru 2011.

V letu 2013 bomo po potrebi sodelovali z MOK oziroma upravljavcem ceste, v kolikor bo le-ta določen. Redno bomo opravljali nadzor nad stanjem mejnega območja in v primeru kršitev opozarjali kršitelje oziroma pristojne službe.

Jezerce

Cilj 6: Upravljati in vzdrževati Jezerce in obrobno trstičje za gnezdenje 1-3 parov čapljice, 8-10 parov rakarjev, 6-10 parov svilnic ter drugih močvirskih ptic

Upravljalne strategije

6.1. Odstranitev vse infrastrukture ob Jezercu po prenehanju vrtilčarske dejavnosti (dopolnitev)

Ukrepi

- Odstranitev vrtilčarskih objektov (barake, ograje...) in ostalih odpadkov

V zadnjih nekaj letih sta se na predelu med Jezercem in kolesarsko stezo Parenzano spet pojavila dva vrtilčka, ki sta bila pred leti že opuščena. V procesu 2. faze lastninjenja družbene lastnine v naravnem rezervatu smo ugotovili, da je dotična parcela 3886/10, k.o. Bertoki, na kateri sta oba vrtilčka, v Zemljiški knjigi zavedena kot javno dobro – javna železniška infrastruktura s podjetjem Slovenske železnice kot upravljavcem. Kot taka je že last države in se je ne da lastniniti na podlagi 171. člena ZON.

V letu 2012 smo začeli z dogovori s sedanjim upravljavcem zemljišča, Slovenskimi železnicami, v smeri ureditve lastniškega in upravljalnega statusa te parcele ter opuščanja vrtilčkarstva, ki jih nameravamo dokončati v začetku 2013. Ukrepov v zvezi z odstranitvijo objektov tudi v letu 2013 ne načrtujemo.

6.2. Vzdrževanje preliva vode iz Jezerca v laguno za regulacijo vodnih nivojev in zagotavljanje sladkovodnega značaja

Ukrepi

- Vzdrževanje vodnega režima

Za vzdrževanje vodnega režima bomo skrbeli s stalnim upravljanje zaporničnega sistema.

6.3. Zasaditev avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst

Ukrepi

- Vzdrževanje ruderalne vegetacije s košnjo oziroma mulčanjem

Košnjo oziroma mulčanje bomo na območju Jezerca po potrebi opravili zgodaj spomladi ali pozno jeseni, glede na stanje habitatov. S tem posegom bomo omejili zaraščanje območja južno od Jezerca.

6.4. Sanacija Jezerca

Ukrepi

- Sodelovanje z lokalno skupnostjo za ureditev kanalizacijskega omrežja na območju Škocjanskega hriba in dokončno prenehanje izpustov v rezervat

Sanacija Jezerca je smiselna, ko bo urejeno kanalizacijsko omrežje na Škocjanskem hribu in ne bo več izpustov fekalnih vod v rezervat, ki neposredno poslabšujejo stanje na območju Jezerca, kar pa do roka leta 2012 ni bilo uresničeno. Dodatni predpogoj, težko uresničljiv v obdobju finančne krize, je tudi zagotovitev potrebnih finančnih sredstev. V letu 2011 smo kot pripravo na morebitno prihodnjo sanacijo Jezerca opravili izhodiščne raziskave za pripravo strokovnih podlag za sanacijo Jezerca v času naslednjega Načrta upravljanja.

V 2011 smo naročili študijo o stanju okolja Jezerca, ki jo je izvedel Zavod za zdravstveno varstvo Koper in izdelal poročilo »Kakovost vodnega okolja Jezerca v naravnem rezervatu Škocjanski zatok. V tem poročilu strokovnjaki ugotavljajo, da je za načrtovanje najprimernejših ukrepov za revitalizacijo območja potrebno ugotoviti kemijsko in ekološko stanje vode v Jezercu na podlagi monitoringa stanja površinskih voda, to je spremljanja stanja skozi določeno obdobje. Monitoring stanja površinskih voda zagotavlja država v skladu zakonodajo in ostalimi veljavnimi dokumenti.

V preteklosti je na območju Jezerca večinoma šlo za ad-hoc preiskave; metodologija in obseg preiskav ter nabor parametrov so se od raziskave do raziskave razlikovali. Zaradi tega je ocena stanja na osnovi primerjave rezultatov trenutne in predhodnih preiskav otežena. Stanje je treba oceniti na osnovi spremljanja po enotni metodologiji, predpisani z zakonodajo. Le tako bo možno izdelati izhodišča za načrtovanje ustreznih revitalizacijskih ukrepov in spremljati učinkovitost teh ukrepov.

Kot nadaljnje korake pri načrtovanju revitalizacije Jezerca Zavod za zdravstveno varstvo Koper predlaga:

- izvedbo sistematičnega spremljanja stanja vodnega okolja – monitoringa,
- oceno kemijskega in ekološkega stanja na osnovi rezultatov monitoringa,
- načrtovanje ustreznih ukrepov na podlagi ocene stanja,
- ureditev odvajanja odpadnih voda, ki dotekajo v Jezerce iz zaledja,
- izvedbo revitalizacijskih ukrepov po prenehanju odvajanja odpadnih vod v Jezerce,
- spremljanje učinkovitosti ukrepov in spremljanje stanja v skladu s predpisi.

V skladu z razpoložljivimi sredstvi bomo v prihodnje nadaljevali s spremljanjem stanja, tako da bo ocena kemijskega in ekološkega stanja čim prej na voljo. V letu 2013 finančne možnosti tega ne dopuščajo.

- Izvedba stalnega monitoringa kakovosti vode in stanja v Jezercu, skupaj z evidentiranjem vseh virov emisij v vodno telo

Opazovanja Jezerca v zadnjih letih kažejo na bistveno poslabšanje ekoloških razmer na tem območju. Monitoring kakovosti vode kaže na akumuliranje organskega onesnaženja, kar je dostikrat očitno tudi pri nestrokovnem opazovanju, saj je voda v Jezercu obarvana in ima neprijeten vonj. Osnovne parametre kakovosti vode v Jezercu stalno spremljamo (v okviru ukrepa 7.3).

6.5. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7. Monitoring ptic.

6.6. Monitoring rib, dvoživk in nevretenčarjev

Glej točko 1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin.

Kakovost in količina vode

Cilj 7: Izboljšati in vzdrževati potrebno kakovost in količino vode za vzpostavitev in ohranjanje ugodnih ekoloških pogojev in statusa habitatov na območju celotnega rezervata

Upravljalne strategije

7.1. Zagotavljanje potrebne količine in kakovosti vode za upravljanje rezervata

Ukrepi

- Stalno sodelovanje z rečnim nadzornikom, pristojnimi vodno-gospodarskimi službami in drugimi uporabniki vode iz Rižane

Za zagotovitev potrebnih pritokov sladke vode v rezervat bomo nadaljevali z rednim sodelovanjem z rečnim nadzornikom, ki je zadolžen za upravljanje z vodno-gospodarskimi objekti na Rižani in Ari ter vzdrževanje biološkega minimuma v rekah. Hkrati bomo sodelovali tudi s koprsko območno pisarno Agencije RS za okolje, ki je pristojna za vodno-gospodarske zadeve v regiji in po potrebi tudi z drugimi uporabniki vode. Ker je Škocjanski zatok zadnji v verigi »odjemalcev« vode iz Are, sploh pa glede na dosedanje izkušnje, je tovrstno stalno sodelovanje edina garancija, da bo zadosten pritok sladke vode zagotovljen vsaj v nesušnih obdobjih, ko je vode dovolj. V ta okvir sodijo tudi vse potrebne intervencije ob pomanjkanju pritoka ali drugih kritičnih konicah v rezervatu.

- Sodelovanje pri adaptiranju vodno-gospodarskih objektov izven rezervata

Kot upravljavec naravnega rezervata se bomo po potrebi vključevali tudi v izvedbo del na Rižani v zaledju z namenom zagotavljanja zadostne količine in primerno kakovosti vode v rezervatu.

- Zaščita lagune pred potencialnim onesnaženjem z morja

Potencialna nevarnost za rezervat je razlitje nevarnih snovi v Luki Koper ali drugje v Koprskem zalivu. Zato so bile na podlagi Presoje vplivov na okolje (E-net, 2000) in projektne dokumentacije vgrajene zapornice na morskem kanalu takega tipa, s katerimi lahko laguno popolnoma ločimo od morja in v primeru nesreč preprečimo onesnaženje, razen v primerih izjemno visokih plim, ko ob plimi lahko morska voda preliva čez zapornico. V teh primerih je še toliko bolj pomembno sodelovanje z Luko Koper in Centrom za obveščanje (glej naslednjo točko). Luki Koper smo predlagali, naj pred morskim kanalom namestijo plavajočo zaveso (baražo), s katero bi lahko uspešno reševali problematiko v primeru onesnaženj ob visokih plimah. Na dveh sestankih, 15. maja in 9. julija 2012, z odgovorno osebo Luke Koper z okoljskega področja go. Franko Cepak, smo dokončno dogovorili izvedbo tega ukrepa, ki predvideva postavitev plavajoče zaves v letu 2013.

- Protokol obveščanja in ukrepanja v primerih razlitij in drugih onesnaženj v Koprskem zalivu in predvsem v Luki Koper ter na sladkovodnih pritokih v naravni rezervat

Z Luko Koper in Centrom za obveščanje smo že v letu 2008 začeli z dogovori o posebnem načinu hitrega obveščanja in ukrepanja v primeru razlitij ali drugih onesnaženj v pristanišču oz. širše v Koprskem zalivu. Ključno pri zagotavljanju varnosti pred onesnaženjem je namreč takojšnje obvestilo o nastanku nesreče, na podlagi katerega lahko zapornice nemudoma zapremo in preprečimo, da bi rezervat dosegle onesnažene vode. Način obveščanja smo v letu 2009 dorekli, odtlej pa redno vzdržujemo stike in nadgrajujemo komunikacijo po potrebi in glede na tehnične možnosti. V drugem polletju 2012 smo začeli z aktivnostmi za pripravo protokola za ukrepanje ob pojavu zaoljenih ptic (projekt Simarine-Natura), katerega pomemben del je tudi ta dogovor, o čemer smo odgovorno osebo iz Luke Koper, go. Franko Cepak že seznanili in se

dogovorili za njihovo aktivno sodelovanje. V letu 2013 načrtujemo pripravo natančnejšega dogovora o sistemu obveščanja v primeru naftnih onesnaženj na morju in vodotokih (reki Rižana in Badaševica) z vključitvijo vseh akterjev v okolju in določitev njihove vloge (Regionalni center za obveščanje, Služba za varstvo obalnega morja (SVOM), ki deluje v okviru Vodnogospodarskega podjetja Drava Ptuj, Luka Koper, Uprava RS za zaščito in reševanje, Luška kapitanija Koper, ARSO Koper, Zavod RS za varstvo narave, OE Piran).

V novembru 2012 nam je Mestna občina Koper predstavila OPPN Trgovsko poslovne cone ob kanalu Badaševica – KO-9 Olmo. V okviru novo nastajajočega prostorskega načrta je projektant GLG d.o.o. pripravil tudi študijo poplavne varnosti območja ob Badaševici. Študija je pokazala, da bi bilo v primeru stoletnih vod območje OPPN poplavljen. Kot rešitev so predlagali odvajanje viškov vode v staro strugo Badaševice in po njej v laguno Škocjanskega zatoka. Predlog so na skupnem sestanku predstavili tudi predstavnikom območne enote Piran Zavoda RS za varstvo narave. Predstavnike izdelovalca prostorskega načrta smo opozorili na v preteklosti zaznan problem kakovosti vode iz Badaševice. V kolikor kakovost vode v Badaševici ne ustreza mejnim vrednostim, je taka rešitev, po skupnem mnenju, nesprejemljiva, brez celovite sanacije zaledja Badaševice za izboljšanje kakovosti vode. Izdelovalec prostorskega načrta in MOK bosta naročila analizo kakovosti vode ter nas z rezultati analiz seznanila, ko bodo opravljene vse analize.

- Sodelovanje s pristojnimi službami in uporabniki za zagotovitev vseh potrebnih preventivnih ukrepov na izpustih meteornih vod v rezervat

Tudi ta ukrep je nujen za zagotavljanje ustrezne kakovosti vode v rezervatu. Trenutno namreč v Kopru niso določeni upravljavci sistemov meteornih vod, tako da ni niti rednega vzdrževanja niti spremljanja stanja meteornih izpustov. V okviru tega ukrepa bomo v sodelovanju s pristojnimi službami storili vse, kar je v naši moči, da se trenutna situacija uredi in da bodo meteorni izpusti v Škocjanski zatok opremljeni z ustreznimi lovilci olj, filtri in da bo vpeljana redno vzdrževanje. Kot smo že doslej, pa bomo tudi v letu 2013 z mnenji sodelovali v postopkih primerne opreme novogradenj za upravljanje z meteornimi izpusti (npr. z uporabo koalescenčnih filtrov, rednim nadzorom in podobnimi ukrepi).

- Sodelovanje pri nadzoru nad deli v bližini rezervata ali v prispevnem območju, ki bi lahko negativno vplivala na kakovost in količino vode v rezervatu

Sodelovali bomo pri nadzoru nad izvedbo del v bližini rezervata ali v prispevnem območju, ki bi lahko negativno vplivala na kakovost in količino vode v rezervatu.

- Sodelovanje v evropski organizaciji Sea Alarm Foundation

Sodelovanje z evropsko organizacijo Sea Alarm Foundation, ki je bila ustanovljena z namenom koordinacije strokovnih odzivov pri razlitjih nevarnih snovi (onesnaženj morja z nafto in njenimi derivati), ki imajo za posledico škodo na favni in flori poteka kot že vsa predhodna leta, od leta 2007 naprej, in sicer večinoma preko e-pošte in njihove spletne strani. V letu 2013 načrtujemo bolj aktivno sodelovanje, saj bomo v tem letu začeli z aktivnim delom na pripravi protokola za ukrepanje ob pojavu zaoljenih ptic v primeru onesnaženj z nafto in njenimi derivati.

- Izdelati načrt ukrepanja in odprave posledic večjih izlitijske nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice za celotno območje slovenskega obalnega morja

Razlita nafta (in njeni derivati) ima različne učinke na okolje, človeka, floro in favno kot tudi je razlitje posledično odvisno od količine in vrste razlite nafte ter območja razlitja. Širjenje naftnega madeža oziroma onesnaženja je odvisno od količine in vrste razlite nafte, njene temperature, gostote in viskoznosti, od jakosti in smeri vetrov ter od valovitosti in smeri morskih tokov.

Vodne ptice in sesalci so v primeru onesnaženja z nafto ali njenimi derivati na morju zelo ogrožena skupina živali. Poleg organizmov so ogroženi tudi njihovi življenjski prostori/habitati, kot so npr. izlivni deli rek, mokrišča, majhni zalivčki ali večje vodne površine, zato lahko hitro in pravilno ukrepanje prepreči oziroma zmanjša negativne učinke razlite nafte na okolje, živalstvo in rastlinstvo. Za preprečevanje najhujšega je predpogoj natančno in celovito pripravljen načrt ukrepanja (protokol) za ravnanje ob primeru pojava zaoljenih živali, predvsem ptic in sesalcev.

V sodelovanju z mednarodnimi partnerji in pristojnimi strokovnimi službami smo že v letu 2008 pričeli s postopki izdelave načrta ukrepanja in odprave posledic večjih onesnaženj na prostoživeče ptice in sesalce za celotno slovensko Obalo. Za aktivno delovanje pri čiščenju in rehabilitaciji ptic v primeru razlitja je potreben poseben dogovor s pristojnim ministrstvom in službami, pa tudi dodatno financiranje, saj bo za pripravo omenjenega načrta ukrepanja potrebno vložiti veliko energije tudi v izobraževanje prostovoljcev, članov DOPPS in drugih, ki bodo pripravljene sodelovati pri čiščenju in rehabilitaciji ptic v primerih onesnaženj kot tudi nabaviti potrebno opremo in zagotavljati prostor za izvajanje te dejavnosti. Naloga bistveno presega naša upravljavska pooblastila, zaradi posebnega interesa pri odpravljanju potencialnih groženj na varovane vrste ptic Škocjanskega zatoka oz. slovenske obale in morja, je del teh aktivnosti vključenih v projekt SIMARINE-NATURA, katerega financiranje nam je Evropska komisija potrdila v letu 2011.

V letu 2013 bomo nadaljevali začeto aktivno delo na pripravi strokovnih smernic za izdelavo protokola za ravnanje v primeru razlitij nafte ali naftnih derivatov na morju ter vodotokih in čiščenje zaoljenih ptic. V začetku leta 2013 se bosta ustanovili dve delovni/operativni skupini, katerih člani bodo sodelovali pripravi teh smernic. V ožji delovni skupini bodo predstavniki ARSO Koper, Pristaniške kapitanije, Uprave RS za zaščito in reševanje in strokovnjak s področja veterine) ter širša delovna skupina, kjer bodo predstavniki Luke Koper, zavarovanih območij, občin Koper, Izola in Piran ter komunalnih podjetij. Za koordinacijo dela obeh delovnih skupin bo skrbela predstavnica DOPPS (v letu 2013 se predvideva izvedba vsaj 5 sestankov obeh skupin, večina komunikacije pa bo potekala po e-pošti). Strokovne smernice naj bi bile pripravljene v prvi polovici leta 2014, ko bo ugotovljen tudi način oz. postopek vključitve teh smernic v nacionalni Načrt zaščite in reševanja ob nesrečah na morju.

7.2. Usposobitev sladkovodnega pritoka v rezervat iz kaptažne vrtine ŠZV-1/02 na Ankaranski bonifiki po potrebi (opcijaska rešitev)

Ukrepi na podlagi spremljanja stanja dotokov vode v rezervat v preteklih letih in v letu 2013 niso potrebni.

7.3. Monitoring kakovosti vode in hidroloških parametrov

Ukrepi

- Izvajanje dolgoročnega monitoringa kakovosti vode

Monitoring enostavnih parametrov kakovosti vode v rezervatu bomo tudi v letu 2013 samostojno izvajali na dosedanjih vzorčnih mestih in z dosedanjimi metodami. Za spremljanje osnovnih parametrov stanja kakovosti vode na celotnem območju naravnega rezervata od leta 2004 uporabljamo multiparametrični instrument, primeren za delo na terenu, s katerim stalno spremljamo naslednje enostavne parametre kakovosti vode: temperatura, pH, raztopljeni kisik, slanost, redox potencial in prevodnost. Stanje kakovosti voda bomo, tako kot predhodno leto, redno spremljali na devetih vzorčnih mestih, od katerih jih je pet na sladkovodnem delu, štiri pa na območju polsane lagune.

Preiskave in analize zahtevnejših parametrov vode in sedimenta, ki jih je v letih 2008 in 2009 opravil Zavod za zdravstveno varstvo Koper, so pokazale izrazito izboljšanje stanja po renaturaciji rezervata, seveda v predelih, ki so bili dejansko obnovljeni. Ker hitrih sprememb zahtevnejših parametrov ni pričakovati, bomo stanje teh spremljali periodično vsakih nekaj let in tako spremljali trende izboljšanja ali poslabšanja kakovosti vode in sedimenta. V letu 2013 tovrstnih preiskav in analiz na načrtujemo.

- Izvajanje dolgoročnega monitoringa hidroloških parametrov

V laguni bomo stalni monitoring hidroloških parametrov izvajali delno s pomočjo jaškov ob zapornicah, delno pa z novo vgrajenimi vodomernimi latami. Nivoje vodne gladine v sladkovodnih vodnih telesih v rezervatu bomo spremljali z že nameščenimi vodomernimi latami. Spremljali bomo tudi podatke na koprskem mareografu in napovedi plimovanj na podlagi plimnih kartic. Rezultate bomo neposredno uporabljali pri upravljanju nivojev vode v različnih hidroloških enotah mokrišča ter pri ukrepanju v različnih primerih.

Obiskovalci

Cilj 8: Razviti in vzdrževati pozitivno podobo rezervata pri glavnih ciljnih skupinah (obiskovalci, lokalno prebivalstvo) in pri javnih službah

Cilj obsega promocijo rezervata ter komuniciranje s ključnimi javnostmi na vseh nivojih, od lokalnega do mednarodnega. Kot glavne ciljne skupine smo doslej opredelili:

- lokalno prebivalstvo,
- šolske in druge izobraževalne skupine,
- skupine in individualni obiskovalci s posebnim interesom: poklicni in ljubiteljski naravoslovci, predvsem specializirane skupine, kot so ornitologi,
- turisti,
- skupine s posebnimi potrebami (slepi in slabovidni, gluhi in gluhonemi ter invalidi).

Ukrepe v okviru cilja bomo v 2013 izvajali samostojno, pa tudi v povezavi z drugimi upravljavci zavarovanih območij v Sloveniji ter s projektnimi partnerji v okviru projekta Adriawet 2000 in drugimi sorodnimi organizacijami in skupinami doma in v tujini. Del sredstev za pokrivanje stroškov osebja za izvedbo neprojektne ukrepe je treba na proračunski postavki 2143 še zagotoviti.

Upravljalne strategije

8.1. Uporaba lastnih tiskanih, virtualnih in drugih medijev

Ukrepi

- Nadgradnja in vzdrževanje spletne strani www.skocjanski-zatok.org

Po oblikovni in vsebinski prenovi spletne strani rezervata v letu 2012 bomo v letu 2013 nadaljevali z dodajanjem novih aktualnih vsebin za obiskovalce in drugo zainteresirano javnost in rednim vzdrževanjem spletne strani. Nadaljevali bomo z objavljanjem aktualnih novic, na primer o rezultatih tedenskega monitoringa ptic, ter vsebinsko dopolnili določena poglavja na spletni strani (na primer ptice, rastline, živali) v vseh jezikovnih različicah.

- Priprava, izdaja in uporaba tiskanih medijev

V okviru projekta Adriawet 2000 bomo izdali publikacijo o naravnem rezervatu Škocjanski zatok, ki bo namenjena tako izobraževalnim skupinam kot tudi ostalim obiskovalcem. V preteklih letih smo v okviru različnih projektov in ob finančni podpori sponzorjev izdali večje število promocijskega materiala, povsem ali delno osredotočenega na predstavitev Škocjanskega zatoka. V letu 2013 bomo nadaljevali z distribucijo teh gradiv ključnim ciljnim skupinam. Promocijski material bomo posredovali tudi tujim, predvsem italijanskim rezervatom, zlasti tistim, s katerimi sodelujemo v okviru projekta Adriawet 2000.

8.2. Mediji in odmevni dogodki

Ukrepi

- Delo z mediji, predvsem ob medijsko odmevnih dogodkih

Obveščanje v medijih je eden najbolj učinkovitih načinov za povečanje prepoznavnosti območja in vzpostavitev pozitivne podobe. Skrbeli bomo za predstavitev medijsko odmevnih dogodkov v rezervatu in pojavljanje stopnjevali tudi glede na izvedbo posameznih faz urejanja parkovne infrastrukture, ki bo rezervat še bolj približala ljudem.

Predstavnikom medijev bomo nudili pomoč pri pripravi prispevkov, reportaž, snemanjih na terenu in podobno. Ob najbolj ključnih dogodkih bomo organizirali tudi tiskovne konference in pripravili ustrezna sporočila za javnost. V okviru projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok v letu 2013 načrtujemo naslednje aktivnosti:

- organizacija in izvedba tiskovne konference ob začetku gradnje objektov,
- priprava in pošiljanje sporočil za javnost o poteku in napredkih gradnje objektov,
- objava novic o napredku projekta na spletni strani rezervata www.skocjanski-zatok.org in splošni spletni strani DOPPS www.ptice.si.

Prav tako bomo javnost redno obveščali o poteku projekta Adriawet 2000 in ob pomembnejših mejnikih znotraj izvajanja projekta.

- Sejmi in prireditve

Škocjanski zatok bomo predstavljali tudi na sejmih in prireditvah z ustrežno tematiko (kot je npr. narava, prosti čas, specializirani dogodki na temo opazovanja ptic) v Sloveniji in tujini. Pri izboru dogodkov bomo upoštevali predvsem kriterij, v kolikšni meri ga obiskujejo predstavniki glavnih ciljnih skupin. Predstavitve na sejmih in drugih prireditvah bomo povezali s predstavitev drugih območij Natura 2000 v Sloveniji, drugimi območji v mreži Adriawet ter po možnosti tudi s predstavitev naravi prijaznih aktivnosti lokalnih prebivalcev teh območij. Zaradi gradnje objektov bodo leta 2013 predstavitve te vrste minimalne.

- Potujoča razstava

Pred štirimi leti smo pripravili potujočo razstavo o območjih Natura 2000 (posebnih območjih varstva) v primorski regiji, med katerimi je tudi Škocjanski zatok, v slovenski, angleški in italijanski različici. Doslej smo z razstavo prepotovali celotno regijo in tudi druge kraje širše po Sloveniji in v zamejstvu, hkrati pa lokalnim prebivalcem Kopra predstavili tudi druga za ptice pomembna območja v njihovi bližini. Kot v preteklem letu, bomo tudi v letu 2013 razstavo postavili še v drugih krajih v regiji in širše po Sloveniji. Razstavo bomo postavili tudi v bližnjih krajih Italije (predvidoma v naravnem rezervatu Doberdobsko in Prelosno jezero – sprejemni center Gradina, deželnem naravnem rezervatu na izlivu Soče). Po možnosti bomo razstavo popestrili s spremljajočimi dogodki (uvodno predavanje, predstavitve in dogodki za lokalne šole ipd.) in zagotovili tudi medijski odziv v lokalnih medijih.

- Oglaševanje

Oglaševanje je bilo načrtovano kot promocijski ukrep po dokončni ureditvi rezervata, ker pa ta še ni gotova, v letu 2013 le-tega v okviru promocijskih aktivnosti še ne bomo izvajali.

8.3. Neposredne predstavitve in promocija rezervata

Ukrepi

- Predstavitve lokalnemu prebivalstvu in predstavnikom lokalnih oblasti

Lokalne prebivalce Kopra in okolice bomo o napredku pri urejanju in upravljanju Škocjanskega zatoka obveščali tudi na posebnih predstavitev oz. predavanjih. Hkrati bomo nadaljevali tudi z rednim obveščanjem ključnih predstavnikov lokalnih oblasti. Pri vseh tovrstnih predstavitev bomo ustrezno promovirali tudi koristi rezervata za lokalno skupnost in priložnosti, ki iz tega izhajajo.

- Predstavitve širši slovenski in mednarodni javnosti

Naravni rezervat Škocjanski zatok bomo aktivno predstavljali tudi zainteresirani javnosti drugod po Sloveniji, tako potencialnim obiskovalcem – ljubiteljem narave, kot tudi strokovni javnosti. Poleg tega bomo rezervat predstavljali mednarodni javnosti na vseh primernih dogodkih, strokovnih srečanjih in konferencah. Poleg osebnih predstavitev pa bomo poskrbeli tudi za pripravo in objavo člankov o rezervatu v ustreznih slovenskih in mednarodnih revijah in drugih tiskanih medijih, od DOPPS-ove revije Svet ptic do revij in prilog časopisov na temo prosti čas, narava, rekreacija in podobno.

- Individualne in druge neposredne predstavitve manjšim ciljnim skupinam

Skupinam s posebnimi potrebami bomo rezervat predstavili individualno na sestankih s predstavniki različnih organizacij s teh področij (društva slepih in slabovidnih, gluhih in gluhonemih ter invalidov) ter se v okviru teh dogovorili tudi za posebne oblike sodelovanja med rezervatom in tovrstnimi organizacijami. Tudi komuniciranje z lokalnimi šolami bo v veliki meri individualno in neposredno, medtem ko bomo širši krog izobraževalnih ustanov obveščali tudi z uporabo neposredne pošte.

8.4. Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov z lokalno skupnostjo in različnimi ključnimi organizacijami

Ukrepi

- Vzdrževanje dobrih odnosov s predstavniki lokalnih oblasti

Nadaljevali bomo z vzdrževanjem vzpostavljenih dobrih odnosov s predstavniki Mestne občine Koper ter vseh občinskih služb. Po potrebi se bomo udeleževali sej občinskega sveta in predvsem lokalnih sestankov na ravni krajevnih skupnosti ali različnih interesnih skupin. Za ohranjanje dobrega sodelovanja se bomo trudili tudi pri drugih javnih službah, kot so npr. inšpekcijske službe in policija.

- Vzdrževanje dobrih odnosov s predstavniki lokalnih zainteresiranih skupin

Hkrati bomo ohranjali dobre odnose tudi z lokalnimi zainteresiranimi skupinami, npr. lokalnimi člani DOPPS, upravljavci drugih zavarovanih območij v Sloveniji, z lokalnimi šolami, lokalnimi nevladnimi organizacijami, okoliškimi kmeti, sosedi, itd.

- Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov z izobraževalnimi ustanovami za prepoznavanje rezervata in narave v širšem pomenu besede kot vrednote med mladimi generacijami

Vse izobraževalne skupine, ki se bodo udeleževale izobraževalnih aktivnosti v rezervatu, bomo uvrstili tudi med prejemnike promocijskih, informacijskih in relevantnih strokovnih gradiv rezervata.

- Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov s strokovnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih

Skrbeli bomo tudi za razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov s strokovnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih, npr. z Morsko biološko postajo Piran, Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, Zavodom za zdravstveno varstvo Koper, Agencijo RS za okolje ter njeno pisarno v Kopru, itd.

8.5. Sodelovanje in skupna promocija v okviru mreže upravljavcev severno-jadranskih mokrišč Adriawet in z upravljavci drugih zavarovanih območij

Ukrepi

- Vzpodbujanje sodelovanja znotraj mreže Adriawet in z upravljavci drugih zavarovanih območij v Sloveniji in tujini

V okviru projekta Adriawet 2000 bomo nadaljevali s skupnimi aktivnostmi in sodelovali s projektnimi partnerji. Aktivnosti izven projekta ne načrtujemo.

- Izvedba skupnega promocijskega projekta z Adriawet partnerji

Projekt »Jadranska mokrišča za omrežje Natura 2000« (na kratko »Adriawet 2000«) je namenjen predvsem razvoju skupnih orodij za povečanje privlačnosti in prepoznavnosti sodelujočih mokrišč iz Furlanije, Benečije in Slovenije. Izvajali ga bomo tri leta s pričetkom 1.11.2011. DOPPS-ov del izvedbe aktivnosti v NR Škocjanski zatok smo ocenili na 270.000€, od česar 85% financira ESRR, 15% nacionalnega sofinanciranja pa partnerjem iz privatnega sektorja v Sloveniji zagotavlja MGRT na podlagi posebne pogodbe o nacionalnem sofinanciranju, ki smo jo podpisali 30.10.2012.

V 2013 bomo opravili naslednje projektne aktivnosti, ki predstavljajo neposredno podporo in nadgradnjo aktivnosti za doseganje ciljev Načrta upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok in tega predloga letnega programa dela rezervata za 2013 in nam omogočajo kakovostnejšo uresničitev zastavljenih programskih ciljev:

- Program za monitoring in ohranjanje biotske raznovrstnosti (nadgradnja in financiranje ukrepov 1.7 in 1.8 ter ostalih s sklicem nanje): na podlagi skupne metodologije in protokola za monitoring izbranih živalskih skupin in/ ali vrst bomo v NRŠZ v obdobju 2013-14 izvedli aktivnosti v skladu z opisi pod navedenima ukrepoma, ki hkrati pomenijo tudi testiranje protokola, skupaj s partnerji pa bomo v 2013 izdelali in vzpostavili internetni portal za predstavitev pridobljenih znanstvenih podatkov;
- Skupni program za celovito in trajnostno upravljanje zavarovanih območij: po opravljeni analizi razvojnih priložnosti na vključenih območjih v letu 2012, ki je v NRŠZ obsegala analizo ekosistemskih storitev in doseganja ciljev in prioritet v okviru iztekajočega se načrta upravljanja območja, bomo s partnerji po internem izobraževanju v letu 2013 pričeli z opredeljevanjem in organizacijo modelov za trajnostni razvoj vključenih območij;
- Izobraževanje, ozaveščanje in skupna promocija: izobraževalne programe posameznih območij v okviru projekta nadgrajujemo s skupnim izobraževalnim programom, ki izhaja iz značilnosti omrežja Natura 2000 in nastaja v sodelovanju med projektnimi partnerji in v okviru posebej za to organiziranih srečanj, s katerimi bomo nadaljevali tudi v letih 2013-14; v okviru skupnega izobraževalnega programa bomo izvedli cikel treh srečanj za osem osnovnih šol, ki smo jih izbrali v ta namen, februarja 2013 pa bomo izvedli tudi čezmejni zimski tabor mladih ornitologov; poleg tega bomo skupaj s partnerji izdelali didaktične materiale, od pobarvanke in zgodbe za najmlajše, do učnih listov in delovnih zvezkov za osnovnošolce ter izdali promocijsko-izobraževalno publikacijo o naravnem rezervatu Škocjanski zatok;
- Modeli lokalnega sodelovanja za trajnostni razvoj območij: v okviru tega sklopa se bomo osredotočili na promocijo okoljskih in socialnih zakonskih določb javnim uslužbencem in podjetjem, ki izhajajo iz zakonodaje o omrežju Natura 2000 in so neposredno povezane s projektnimi območji – mokrišči, z nadgradnjo obstoječih lokalnih virov sofinanciranja upravljanja mokrišč ter uporabe obnovljivih virov energije na območjih Natura 2000, potem ko smo v letu 2012 že pridobili študijo obnovljivih virov v NR Škocjanski zatok, ki je bila že uporabljena pri spremembi projekta za izvedbo objektov;
- Komunikacijski načrt: s partnerji smo v letu 2012 oblikovali komunikacijsko delovno skupino ter po pregledu dosedanjih komunikacijskih dejavnosti skupaj pripravili komunikacijsko strategijo, v pripravi pa je

tudi projektni operativni plan komuniciranja; v Sloveniji bo DOPPS projekt in njegove vsebine in območja promoviral v medijih in na spletni strani (nadgradnja aktivnosti v okviru Cilja 8). Nadaljevali bomo tudi s pripravo skupnega promocijskega materiala.

- Koordinacija in vodenje projekta ter poročanje: poleg vsebinskih delovnih sklopov pa bomo tudi v letu 2013 poskrbeli za ustrezno vsebinsko in finančno koordinacijo, vodenje in spremljanje projekta ter pripravo vseh potrebnih projektnih poročil z vsemi spremljevalnimi dejavnostmi. Sodelovali bomo tako v Upravnem kot tudi v Znanstvenem odboru projekta ter se udeleževali sklicanih sestankov in srečanj.

Zaradi izvedbe projekta je potreben angažma dodatnih kadrov za izvedbo programa dela vključno s projekti (glej finančni in kadrovski načrt). Zaradi zamud na italijanski strani smo v prvem letu dosegli precej nižjo realizacijo od pričakovanih 52.000€ (okoli 31.000€ za stroške nastale do konca oktobra 2012, približno 40.000€ do konca leta), čeprav smo zaradi predpisane porabe 25% projektnega proračuna izvedbo dela aktivnosti in s tem porabo sredstev pospešili. V letu 2013 pričakujemo višjo projektno realizacijo, saj nameravamo v celoti nadoknaditi zamudo pri izvedbi aktivnosti v letu 2012. Po sedanjih ocenah naj bi projektna realizacija v letu 2013 znašala okoli 84.000€.

- Sodelovanje v nacionalni Zvezi naravovarstvenih nadzornikov in Skupnosti zavarovanih območij

V okviru Zveze naravovarstvenih nadzornikov v letu 2013 ne pričakujemo aktivnosti s finančnimi posledicami.

Skupnost slovenskih zavarovanih območij narave je v letu 2012 uresničila večino načrtovanih aktivnosti, in sicer pripravo in objavo skupne spletne strani <http://www.parkislovenije.si/> s forumom za diskusije zaposlenih v parkih, praznovanje dneva parkov v KP Goričko dne 24. maja 2012 s posvetom z ministrom za kmetijstvo in okolje g. Bogovičem ter predsednikom Odbora DZ za kmetijstvo, gozdarstvo, prehrano in okolje g. Židanom, srečanje zaposlenih v septembru v KP Kolpa. Skupnost je bila aktivna pri nalogah v zvezi s prepoznavnostjo zavarovanih območij narave, pri povezovanju s turističnim sektorjem in poskusi vplivanja na turistično kot tudi kmetijsko politiko.

V letu 2013 bomo nadaljevali z zastavljenimi nalogami in sicer na način, ki bo imel minimalne finančne posledice.

Cilj 9: Do konca leta 2009 zgraditi načrtovano parkovno infrastrukturo (informacijski center, centralna opazovalnica, opazovalni stolp, učne poti z opremo, itd.), ki bo ljudem omogočala kakovostno doživljanje narave in jim posredovala ključna sporočila

Upravljalne strategije

9.1. Dokončanje izhodišč za načrtovanje in izvedbo parkovne infrastrukture

Strategija je izvedena, ukrepi v letu 2013 niso predvideni.

9.2. Zagotovitev financiranja za izgradnjo vse infrastrukture za obiskovalce

Investicija Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok je bila v potrjenem investicijskem programu iz leta 2010, katerega novelacijo naj bi MKO naročilo v decembru 2012, ocenjena na 3.169.522€ v stalnih cenah oziroma 3.276.514€ v tekočih cenah, vrednosti pa se bodo po pričakovanjih z novelacijo investicijskega programa in s spremembo projekta PZI nekoliko spremenile. V oktobru 2012 sta državna sekretarja z MKO in MGRT dogovorila novo shemo financiranja projekta, in sicer:

Finančni vir	Del stroškov
ESRR (Mreženje kulturnih in naravnih potencialov); od tega ESRR – 85%, slov.udeležba – 15%	<i>Neto vrednost investicije in ostalih projektnih aktivnosti</i>
Presežek SKZG RS 2005-2007; sofinanciranje MKO – PP	<i>DDV</i>
2443	

9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh potrebnih soglasij in dovoljenj

Ukrepi

V decembru 2012 so bile dokončane spremembe projekta za izvedbo – Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok, ki jih je po naročilu MKO pripravil projektant Ravnikar Potokar d.o.o. V teku je tudi javno naročilo za novelacijo finančnega dela investicijskega programa in vloge za sredstva ESRR, ki bo ravno tako izvedeno v letu 2013, vsebinski del pa bomo novelirali na DOPPS. Gradbeno dovoljenje je na podlagi vloge DOPPS sedaj pristojno Ministrstvo RS za infrastrukturo in prostor podaljšalo za nadaljnji dve leti, in sicer do 18.10.2014.

V letu 2013 v okviru tega ukrepa načrtujemo izdelavo projekta notranje opreme in grafične signalizacije, ki ga bomo naročili v skladu z dinamiko projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok.

9.4. Izgradnja, oprema in vzdrževanje 2 km krožne učne poti z opazovališči, znaki in mlakami za dvoživke in nevretenčarje na Bertoški bonifiki

Ukrepi

- Izdelava in namestitvev zastiralnih sten (parapetov) z opazovalnimi linami (2. faza)

Izvedbo 2. faze opazovališč smo uvrstili v skupno investicijo izgradnje parkovne infrastrukture v rezervatu, ki jo bomo izvedli v okviru projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (glej točko 9.5.). V skladu s projektom PZI »Gradnja objektov v NR Škocjanski zatok – opazovališča, 2. faza« bomo dokončali urejanje štirih obstoječih opazovališč ob krožni učni poti na Bertoški bonifiki. 2. faza gradnje predvideva izdelavo streh nad enim segmentom vsakega opazovališča (dolžine 4 metre), ureditev platoja za odvzem vzorcev iz mlak ter lese na območju, kjer se zaključí servisna pot. Poleg tega se izvede rekonstrukcija obstoječega opazovališča 6 ob laguni ter novo opazovališče slanuš 7, prav tako ob laguni, z mostičkom preko jarka in prehodom čez nasip.

- Vzdrževanje objektov, opreme in spremljajočih manipulativnih površin ter opreme na prostem

V letu 2012 smo bili zaradi gnitja lesene konstrukcije poda opazovalnice 3B primorani urgentno izvesti popravilo opazovalnice z namenom zagotovitve varnosti obiskovalcev. Podoben proces gnitja poteka na podih vseh opazovalnic, najbolj na opazovalnici 4, katere pod smo v okviru vzdrževalnih del začasno podprli, vendar je zamenjava v naslednjih mesecih nujna. Zato smo v okviru spremembe projekta za izvedbo »Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok« projektantu dodatno naročili, da najde trajno rešitev za pode opazovališč, ki jih je potrebno v letu 2013 v celoti zamenjati – tako konstrukcijo kot tudi deske. Sedanje lesene materiale, katerih življenjska doba v mokrišču je po naših izkušnjah le 5 let, so v projektu nadomestili s kovinsko konstrukcijo poda, na katero se namesti deske iz tikovine ali podobnega na vlago odpornega lesa z ustreznimi okoljskimi certifikati. Izvedba zamenjave podov je v letu 2013 zaradi varnosti obiskovalcev nujna, sredstva v višini 23.790€ pa je treba na proračunski postavki 2143 še zagotoviti.

V letu 2013 bomo redno pregledovali opremo in objekte z namenom zagotavljanja varnosti obiskovalcev in zaposlenih, kar je v času gradnje infrastrukture naravnega rezervata še posebej pomembno. Poleg zgoraj navedenih del pa načrtujemo le še manjše redne vzdrževalne posege na opazovališčih in pa redno čiščenje objektov, opreme in spremljajočih manipulativnih površin.

9.5. Izgradnja, oprema in vzdrževanje centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki

Ukrepi

- Izvedba javnih naročil za izbiro izvajalcev

V skladu s spremembo investitorja projekta izgradnje parkovne infrastrukture Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok bo javna naročila za pridobitev izvajalcev projektnih aktivnosti izvajal Direktorat za javne službe varstva okolja in investicije v okolje v okviru MKO z izjemo že izvedenega javnega naročila za Svetovalni inženiring in nadzor. Poleg že izvedenega so predvidena še naslednja javna naročila:

- gradnja objektov (GOI dela)
- projektantski nadzor
- projekt notranje opreme in grafične signalizacije
- notranja oprema.

Naloge v zvezi s pripravo javnih naročil bo opravljal izbrani svetovalni inženiring, ki bo v ta namen v času projekta opravljal naslednje aktivnosti:

- priprava razpisne dokumentacije in izvedba postopkov javnega naročanja za izbor izvajalcev skladno z zakoni in predpisi,

- administrativno-tehnična dela pri vodenju javnih naročil (npr. izdajanje in pojasnjevanje razpisne dokumentacije, izdelava analiz prispelih ponudb, vodenje evidenc, priprava in pošiljanje zapisnikov, poročil, obvestil, priprava dokumentacije za arhiv Naročnika), priprava predlogov za izbor najugodnejših ponudnikov, priprava pogodb ter koordinacija sklepanja pogodb,
 - objava obvestil o javnih naročilih in oddaji javnih naročil na Portalu javnih naročil oz. drugih mestih, v skladu z vrednostjo naročila in izbranim postopkom,
 - v primeru revizije postopkov javnega naročanja priprava vseh dodatnih obrazložitev, dokumentov in opravljanje drugih administrativno-tehničnih nalog, povezanih s tem.
- Gradnja objektov – izvedba gradbenih in obrtniških del

Projekt »Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok« je namenjen izgradnji vseh načrtovanih objektov in s tem dokončni ureditvi rezervata. Predstavlja zadnji del urejanja naravnega rezervata Škocjanski zatok, kot je bilo opredeljeno z državnim prostorskim izvedbenim aktom – ureditvenim načrtom za območje naravnega rezervata Škocjanski zatok. Predmet projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok je izgradnja (GOI dela: gradbena, obrtniška in inštalacijska dela) in notranje opremljanje (skupaj s pripravo projekta notranje opreme in grafične signalizacije) naslednjih objektov (po strategijah):

Upravljalna strategija 9.5.:

- A. informacijski center s komunalno ureditvijo in s spremljajočimi manipulativnimi površinami (parkirišča in druge zunanje in prometne ureditve, igrišče in druge ureditve za obiskovalce)
- B. hlev z oboro in lesu
- C. osrednja opazovalnica
- D. zunanji montažni WC
- E. nadstrešnica nad parkirišči (gradbena dela)
- F. urbana oprema

Upravljalna strategija 9.6.:

- G. mala opazovalnica (opazovalni stolp)
- H. mestni vstopni objekt
- I. opazovališče 5
- J. lesa ob poti pod ankaransko vpadnico

Upravljalna strategija 9.4.:

- K. opazovališča 1-4 na Bertoški bonifiki, 2. del (strehe opazovališč, lesa, plato za vzorčenje in izvedbo izobraževalnega programa v mlaki, lesa na servisni poti v bližini opazovališča 6)
- L. rekonstrukcija obstoječega opazovališča 6
- M. opazovališče slanuš 7 z brvjo

Gradnjo objektov in spremljajočih manipulativnih površin bo izbrani izvajalec izvajal v skladu s projektno dokumentacijo, dovoljenji, pogodbo, svojim terminskim planom ter drugimi relevantnimi dokumenti. Gradbena dela se bodo izvajala v časovnih obdobjih, ko so vplivi na živi svet najmanjši, saj bodo potekala pod strogim naravovarstvenim nadzorom, ki ga bo upravljavec izvajal v okviru nadzorne službe. Poleg tega bomo v sodelovanju z investitorjem MKO zagotovili tudi vse druge potrebne nadzore, in sicer:

1. strokovni nadzor (gradbeni, geomehanski), ki poleg vseh aktivnosti v skladu z zakonodajo s področja gradbeništva vsebuje tudi sodelovanje in strokovno pomoč pri organizaciji gradnje in predaje objektov;
2. koordinatorja za varnost in zdravje pri delu;
3. projektantski nadzor gradnje ter
4. arheološki nadzor, ki je uvrščen v popis del in ga bo najel izvajalec.

Vrstni red gradnje objektov je odvisen od potreb v rezervatu, sezonskih omejitev za izvedbo gradbenih in obrtniških del v rezervatu zaradi upoštevanja naravovarstvenih izhodišč, terminskega plana izvajalca in razpoložljivosti sredstev, saj bo gradnja vključno s pripravami glede na razpoložljivost sredstev potekala v letih 2013 in 2014. Glede na potrebe rezervata bomo med prioritete uvrstili gradnjo objektov na Bertoški bonifiki pred objekti pod ankaransko vpadnico, med prvimi pa hleva z oboro zaradi potreb pašne živine, ki smo jo medtem že naselili v rezervatu. Med terminskimi prioriteta je zelo visoko tudi osrednja opazovalnica in obe dodatni opazovališči ob laguni (za te objekte je še posebej pomembna gradnja izven obdobj, občutljivih za živi svet, saj so sredi rezervata), saj zaradi dostave materiala in gradbenih strojev v ta del rezervata, kot tudi njihove odstranitve po zaključku del, določena dela na objektih in ureditvah ob vstopu v rezervat pri informacijskem centru niso izvedljiva pred zaključkom gradnje objektov sredi rezervata in vzpostavitvijo prvotnega stanja. V kolikor bo projekt potekal brez večjih nepričakovanih dogodkov (zamude pri potrjevanju vloge za ESRR financiranje, neuspela javna naročila, neugodni naravni pogoji ipd.) pričakujemo, da bo do konca leta 2013 realizirane približno 25% vrednosti investicije.

- Notranja oprema objektov

Po trenutnih načrtih bo notranje opremljanje objektov potekalo v začetku leta 2014. Leta 2013 bomo vsekakor pridobili Projekt notranje opreme in grafične signalizacije (glej ukrep 9.3), v katerem bo celostno rešeno notranje opremljanje objektov in celotna signalizacija v objektih in rezervatu, usklajena z celostno grafično podobo rezervata. Del razstav in druge vsebinske interpretacije in opreme bomo zasnovali v okviru projekta Adriawet 2000 (glej ukrep 10.2) in del v prihodnjih letih tudi izdelali. Vsekakor bo pri izvajanju teh ukrepov potrebno skrbno načrtovanje ter zagotavljanje sinergije med nalogami in finančnimi viri.

9.6. Izgradnja, oprema in vzdrževanje objektov, poti in druge parkovne infrastrukture na območju pod ankaransko vpadnico

Ukrepi

- Izvedba javnih naročil za izbiro izvajalcev
- Gradnja objektov – izvedba gradbenih in obrtniških del
- Notranja oprema objektov

Veljajo opisi pod ukrepom 9.5. Po trenutnih predvidevanjih bo gradnja in opremljanje objektov pod ankaransko vpadnico potekalo v letu 2014.

9.7. Minimiziranje motenj

Ukrepi

- Izgradnja in vzdrževanje vseh naravnih ter umetnih zastorov

Ob učni poti v rezervatu, razen na redkih močno zaraščenih predelih z gostim naravnim rastjem, kjer smo za preprečitev motenj zgradili notranje zastiralne nasipe višine vsaj 1,5 metra in zasadili naravno rastje, ki prispeva k naravnemu izgledu nasipa in fizično preprečuje obiskovalcem dostop na nasipe, bomo obstoječo zarast tudi v letu 2013 vzdrževali in dopolnjevali.

Na najbolj izpostavljenih predelih ob zastiralnih stenah na opazovališčih smo v letu 2011 izvedli tudi podaljšanje zastiralnih sten do nasipov. Ukrep je bil nujen, ker so posamezni obiskovalci kljub oznakam in opozarjanju plezali na nasipe in s tem preprečevali razrast grmovnic. Dela smo izvedli v okviru rednega

vzdrževanja opazovališč. V letu 2012 smo zastiralne nasipe, ki potekajo vzdolž krožne učne poti ter nasip, ki meji sladkovodni in brakični del naravnega rezervata, opremili s količki in žičnato ograjo. Ograja, ki smo jo postavili na delih nasipov brez varovalnega jarka, preprečuje prehajanje obiskovalcev na nasipe. Ukrep se je izkazal za zelo uspešnega, saj se je povzpenjanje obiskovalcev na nasipe zmanjšalo na minimum.

V letu 2012 smo na nasipu v bližini začasne gradbene barake zasadili sadike črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*), navadne kaline (*Ligustrum vulgare*), rešeljike (*Prunus muhaleb*) in brina (*Juniperus communis*). Ob kanalih in zastiralnih nasipih smo zasadili sadike črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*), malega jesena (*Fraxinus ornus*), rešeljike (*Prunus muhaleb*) črne jelše (*Alnus glutinosa*), črnega topola (*Populus nigra*), robide (*Rubus sp.*), šipka (*Rosa sp.*) in več vrst vrb (*Salix sp.*). V okolici opazovalnic in nekaterih drugih mestih, kjer obiskovalci prehajajo na nasipe, smo nadaljeval z zasaditvijo izbranih grmovnih vrst: češmin (*Berberis vulgaris*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*), navadni brin (*Juniperus communis*), šipek (*Rosa sp.*). Poleg tega smo na daljših neporaščenih delih nasipov namestili količke in žičnato ograjo, namenjeno preprečevanju prehoda obiskovalcev na nasipe, kar se je ravno tako izkazalo za učinkovit ukrep odvrčanja.

Večina zasajenih sadik, ki smo jih zasadili v preteklih letih, lepo uspeva, zato bomo s sajenjem nadaljevali tudi v letu 2013. V ta namen smo pripravili načrt zasaditve drevesnih in grmovnih vrst z naslednjimi cilji:

- Zmanjševanje agresivnosti tujerodnih vrst, kot so rubinija (*Rubinia pseudoacacia*), amorfa (*Amorfa fruticosa*) in japonsko kosteničevje (*Lonicera japonica*), ki bi verjetno onemogočila naravno zaraščanje z avtohtonimi vrstami. Poleg tega pa nekatere vrste klijejo le na golih tleh, ki pa se brez motenj hitro zarastejo z ruderalno vegetacijo visokih steblik in tako onemogočijo klitje semen dreves iz rodov *Populus*, *Alnus* in *Salix*.
- Vzpostavitev sonaravne avtohtone lesne vegetacije, ki bo služila kot zatočišče ter vir hrane za tukajšnje favno.
- Z zasaditvijo izbranih grmovnih vrst ustvariti goste mejice v okolici vseh opazovalnic in drugih izpostavljenih predelih vzdolž krožne učne poti, ki bodo preprečevale dostop in prehajanje obiskovalcev na zastiralne nasipe ter s tem zmanjšale motnje na živi svet rezervata.

V sodelovanju z botanikom Josipom Otopalom smo pripravili načrt zasaditve drevesnih in grmovnih vrst v NR Škocjanski zatok za leto 2013 po posameznih predelih v sladkovodnem delu rezervata, v katerem povzemamo tudi zasaditev, opravljeno v letu 2012. Povzetek načrta sledi na naslednjih straneh.

Upravljalca lahko s sodelovanju z botanikom seznam naknadno še dopolni, predvsem z avtohtonimi vrstami plodonosnih grmovnic, ki so prehransko pomembne za ptice. Med glavnimi vzdrževalnimi deli v letu 2013 načrtujemo košnjo nasipov, rezanje grmovja in vzdrževanje umetnih zastorov.

NAČRT ZASADITVE DREVESNIH IN GRMOVNIH VRST V NRŽZ ZA LETO 2013

Slika 2: Območje A: začasna gradbena baraka

Preglednica 3: zasaditev v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	C1	20	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	C1	20	2012
rešeljika	<i>Prunus mahaleb</i>	C1	20	2012
brin	<i>Juniperus communis</i>	C1	20	2012

Preglednica 4: načrt zasaditve v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	C, C1	30	2013
trokrpi javor	<i>Acer monspessulanum</i>	C, C1	10	2013
črni topol	<i>Populus nigra</i>	C, C1	50	2013
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	C, C1	40	2013
pisani dristavec	<i>Potamogeton coloratus</i>	ML1	3	2013
zlatičasta žabarka	<i>Baldellia ranunculoides</i>	ML1	3	2013
navadna rezika	<i>Cladium mariscus</i>	ML1	3	2013

Slika 3: Območje B: opazovalnica 1

Preglednica 5: zasaditev v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	A1	15	2012
mali jesen	<i>Fraxinus ornus</i>	A1	10	2012
rešeljika	<i>Prunus mahaleb</i>	A1	10	2012
bela in krhka vrba	<i>Salix sp.</i>	B	100	2012
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	B	50	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	B	10	2012

Preglednica 6: načrt zasaditve v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
škoršč	<i>Sorbus domestica</i>	A	3	2013
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	A1	50	2013
rumeni dren	<i>Cornus mas</i>	A2	3	2013
navadni glog	<i>Crataegus laevigata</i>	A2	5	2013
šipek	<i>Rosa sp.</i>	A2, B1	7	2013
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	A2, B1	20	2013

Slika 4: Območje C: opazovalnica 2

Preglednica 7: zasaditev v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	B	100	2012
vrba	<i>Salix sp.</i>	B	100	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	B	10	2012
češmin	<i>Berberis vulgaris</i>	B1	10	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	B1	20	2012
robide	<i>Rubus sp.</i>	C	100	2012
šipek	<i>Rosa sp.</i>	C	50	2012
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	D	20	2012

Preglednica 8: načrt zasaditve v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
robide	<i>Rubus sp.</i>	B1	5	2013
šipek	<i>Rosa sp.</i>	B1	5	2013
rumeni dren	<i>Cornus mas</i>	B1	2	2013
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	B1	25	2013
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	D	10	2013
travniška izjevka	<i>Succisa pratensis</i>	D	10	2013
šaši	<i>Carex sp.</i>	D	30	2013

Slika 5: Območje D: sladkovodno močvirje v »trikotniku«

Preglednica 9: zasaditev v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črni topol	<i>Populus nigra</i>	A2	20-30	2012
bela vrba	<i>Salix alba</i>	A2	40	2012
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	B	50	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	B	50	2012
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	C	10	2012
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	D1-4	10	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	D1-4	3	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	D1-4	5	2012

Preglednica 10: načrt zasaditve v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	C	10	2013
šaši	<i>Carex sp.</i>	C	30	2013
bela vrba	<i>Salix alba</i>	D1-4	2 do 3	2013
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	D1-4	10	2013
črni topol	<i>Populus nigra</i>	D1-4	3	2013
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	E	15	2013

- Omejen dostop v določene dele rezervata med gnezdilno sezono

V času gradnje objektov bomo še posebno pozornost namenili omejevanju dostopa v najbolj občutljivih obdobjih za ptice in druge živali. V skladu z naravovarstvenimi izhodišči bomo omejevali izvedbo del v rezervatu, predvsem na njegovih najbolj izpostavljenih predelih, in obdobje gradnje umestili v čas, ko so živali manj občutljive. Po potrebi bomo v času gradnje glede na povečane motnje tudi omejili dostop za obiskovalce (tako zaradi dodatnih motenj kot tudi zagotavljanja njihove varnosti).

- Kodeks obnašanja v rezervatu

Zadrževanje obiskovalcev v rezervatu je dovoljeno samo v okviru označene parkovne infrastrukture. V skladu z Odredbo o pogojih obiskovanja in zadrževanja v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Ur. l. RS, št. 58/01) se morajo obiskovalci ravnati v skladu s kodeksom obnašanja v rezervatu, ki je sestavni del vseh vstopnih tabel na ključnih točkah rezervata ter objavljen tudi v publikacijah o naravnem rezervatu. Obiskovalce smo opozarjali na upoštevanje kodeksa.

- Vodenje skupin

Za skupine obiskovalcev, ki so definirane kot skupine ljudi, ki štejejo najmanj 10 in največ 25 ljudi in za šolske skupine, ki jih sestavlja en šolski razred neglede na splošno definicijo skupine, smo zaposleni izvajali strokovna vodenja po rezervatu, ki smo ga v skladu s prej omenjeno Odredbo v letu 2009 začeli izvajati proti plačilu. Vodniki po rezervatu hkrati z izvajanjem osnovne funkcije vodenja – spremljanje in usmerjanje obiskovalcev in strokovna razlaga o značilnostih naravnih prvin na širšem območju rezervata, o procesih, naravnih vrednotah, rastlinskih in živalskih vrstah ter njihovih habitatih v rezervatu – obiskovalce opozarjajo na primerno vedenje v rezervatu, nadzorujejo gibanje obiskovalcev in preprečujejo motnje.

- Dodatna zaščita proti hrupu

V okviru možnosti bomo v letu 2013 nekaj energije vložili tudi v iskanje rešitev za preprečevanje hrupa, ki je po rezultatih študije Ocena obremenjenosti s hrupom za naravni rezervat Škocjanski zatok že presežen v predelu ob hitri cesti. Po trenutno veljavni zakonodaji sicer ni pravnih podlag, s katerimi bi investitorje nove infrastrukture, ki povzroča dodatni hrup, obvezali k izgradnji aktivne protihrupne zaščite. Rešitve bodo mogoče šele s spremembo zakonodaje v smeri povečanja varovanja občutljivih zavarovanih območij narave pred hrupom, ali pa po izgradnji informacijskega centra, ko bo treba z monitoringom dokazati hrupne vplive na ta varovani objekt.

Dodatna možnost, ki jo raziskujemo s predstavniki Luke Koper d.d., je uporaba konsolidiranega materiala iz morskega dna, ki ga v Luki izkopavajo pri poglobljanju luškega dna in katere uporabnost preverjajo v sodelovanju s strokovnimi ustanovami s področja gradbeništva. V kolikor je ta material možno povsem izsušiti in ga uporabiti za gradnjo pregrad, ki preprečujejo širjenje hrupa, bomo v letu 2013 proučili možnosti za izvedbo in projektno sofinanciranje takšne pregrade na tistih delih meje naravnega rezervata, kjer so hrupne obremenitve največje.

- Sodelovanje s pristojnimi službami in uporabniki ter investitorji za zmanjšanje hrupa in svetlobnega onesnaženja v okolici rezervata

V sodelovanju s pristojnimi službami, predvsem Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, uporabniki in investitorji bomo nadaljevali s prizadevanji za zmanjšanje obremenitev s hrupom in svetlobnim onesnaženjem v okolici rezervata. Obremenitve s hrupom se nanašajo predvsem na okoliško prometno infrastrukturo (predvsem hitro cesto), medtem ko je vir največjega svetlobnega onesnaženja urbana okolica rezervata.

9.8. Monitoring obiskovalcev in raziskava njihovih potreb in zahtev

Ukrepi

- Evidenca obiskovalcev s sistemom najav skupin

Sistem sprejemanja obiskovalcev na podlagi najav skupin nam omogoča ustrezno terminsko razporejanje skupin. S tem se izognemo preveč masovnemu obisku ter prevelikim točkovnim obremenitvam parkovne infrastrukture in omejenega števila zaposlenih v rezervatu. Sistem najav, po katerem bomo skupine obiskovalcev sprejemali tudi v letu 2013, bo omogočal tudi ustrezno kadrovske pripravo ob dnevih z več obiska (npr. z vključitvijo prostovoljcev in honorarno zaposlenih). Obiskovalcem bo omogočal sproščeno doživljanje narave v rezervatu, brez nepotrebne čakanja in gneče. V času gradbenih del za postavitev objektov bo rezervat za obiske vsaj ob največjih posegih predvidoma zaprt, kar bomo ustrezno objavili v medijih in označili na vstopnih točkah v rezervat.

- Spremljanje obiskovalcev, njihovih potreb in zahtev

Sproti bomo beležili predloge in komentarje obiskovalcev in drugih zainteresiranih posameznikov in skupin ter skrbeli za ustrezno izobraževanje upravljavca na tem področju. Pri tem mislimo predvsem na izmenjavo izkušenj z drugimi upravljavci, predvsem območij z veliko obiskovalci doma in v tujini, ter študij ustrezne literature in spremljanje trendov v zavarovanih območjih.

Z namenom čim bolj natančne ugotovitve obremenjenosti Škocjanskega zatoka z obiskovalci, zbiranjem podatkov o obisku ciljnih skupin ter identificiranjem njihovih predlogov, idej in problemov smo se odločili za enoletni monitoring obiskovalcev, ki bo potekal od 1. julija 2012 do 30. junija 2013. Monitoring obiskovalcev opravljamo zaposleni ob pomoči prostovoljcev s pomočjo obrazca za štetje in anketnega vprašalnika. Dnevi štetja so razdeljeni v 3 časovne sklope: jutranji, osrednjednevni in popoldansko večerni; na mesec se opravi vsaj en celotni sklop štetja (v toplejšem delu leta so to 4-urni števeni sklopi, v hladnejšem delu leta pa 3-urni sklopi).

Štetje oziroma beleženje poteka po ciljnih skupinah obiskovalcev, za katere smo ocenili, da se na območju rezervata največ pojavljajo in sicer: opazovalci narave (ornitologi, fotografi in ostali, ki spoznavajo in doživljajo naravo), športniki (tekači, hitra hoja, nordijska hoja), sprehajalci, družine z otroki in mlade mamice z vozički, sprehajalci psov in drugi tipi obiskovalcev, ki ne spadajo v nobeno od prejšnjih skupin.

- Vpisna knjiga za obiskovalce in knjiga pohval in pritožb

Vpisno knjigo za obiskovalce smo uvedli že pred izvajanjem tega načrta, nameščena pa je v začasnem objektu – gradbeni baraki. V tem začetnem obdobju nadomešča obe predvideni knjigi, saj bomo s stolpcem »opombe« obiskovalcem ponudili tudi možnost komentarja, pohvale ali pritožbe.

Cilj 10: V letu 2007 pripraviti vsebinske programe za obiskovalce rezervata in jih po pripravi stalno izvajati

Upravljaljske strategije

10.1. Izdelava vsebinskih programov za obiskovalce rezervata po glavnih ciljnih skupinah (dopolnitev)

Ukrepi

- Nadgradnja izobraževalnega programa rezervata za šolsko leto 2013/2014

Izobraževalni program je sestavni del vsebinskih programov za obiskovalce, vendar ga zaradi specifičnosti in posebnega pomena izobraževanja med cilji naravnega rezervata obravnavamo posebej.

V letu 2013 načrtujemo v okviru projekta Adriawet 2000 nadaljevanje bolj obsežne prenove izobraževalnega programa z aktivnostmi, katerih rezultat bo poenoten oziroma skupen izobraževalni program z nekaterimi upravljavci zavarovanih območij. S partnerji bomo v obdobju do vključno 2014 izvedli še dve delavnici, na katerih bomo analizirali dosedanje delo ter pripravili program kot tematsko učno pot po sodelujočih območjih Natura 2000 s poudarkom na njihovih posebnostih. V izobraževalnem programu bo večji poudarek namenjen spoznavanju in razumevanju vloge območij Natura 2000 za ohranjanje narave.

V letu 2013 bomo nadaljevali z delom na osnovi didaktičnega materiala, kot je priprava pobarvanke ter otroške zgodbe, s pomočjo katere bodo otroci na igriv način spoznali nekaj značilnih vrst Škocjanskega zatoka (čapljica, liska, tukalica, slanuše, žaba debeloglavka, ipd.). Ta material je predviden za otroke od treh do šestih let starosti (do vstopa v šolo). Otroci teh starosti so v zadnjem času postali pogosti obiskovalci Škocjanskega zatoka, obiskujejo ga v skupinah z vzgojiteljicami ali s svojimi starši.

10.2. Priprava interpretacijskih in izobraževalnih materialov ter razvoj in izdelava ali nakup potrebne opreme in pripomočkov

Ukrepi

- Priprava interpretacijskih materialov in medijev

V letu 2013 načrtujemo nadgradnjo obstoječega Načrta interpretacije rezervata v smeri načrtovanja opreme informacijskega centra in drugih objektov v rezervatu, torej razstav, interpretacijsko-izobraževalne opreme centra ter multimedijskih in/ ali filmskih predstavitev rezervata in sorodnih tem. Pri tem se bomo osredotočili na ključna sporočila, ki jih želimo posredovati ciljnim skupinam naravnega rezervata. Del načrtovanja in izdelave razstav ter izobraževalnih materialov je vključen tudi v projekt Adriawet 2000.

Ocenjujemo, da bomo v določenih fazah načrtovanja potrebovali tudi pomoč zunanjih ekspertov s področja interpretacije, komuniciranja, trženja ter tehnične priprave razstav in gradiv, zato smo v finančni načrt vključili tudi nekaj sredstev za ta namen, ki pa jih je treba še zagotoviti na proračunski postavki (po oceni 6.500€). Tema je tudi ozko povezana z načrtovanjem notranje opreme objektov (glej ukrep 9.5), aktivnosti pa bomo izvajali v smeri doseganja čim večje vsebinske in finančne sinergije med projekti in njihovimi finančnimi viri.

V začetku leta 2013 načrtujemo izdajo in distribucijo italijanske različice publikacije »Zeleno srce Kopra«. Kratke filme o naravnem rezervatu, bomo objavili na spletni strani. Zaključna faza izdelave kratkih filmov bo zaradi zamud na strani izvajalca trajala še v začetku leta 2013 (brez finančnih posledic).

S snemanji in pripravo filmov zaradi pomanjkanja sredstev v letu 2013 ne bomo nadaljevali. V kolikor bodo sredstva dopuščala, bomo skušali zagotoviti vsaj snemanje ključnih faz gradnje objektov.

- Priprava učnih materialov, razvoj in izdelava ali nakup novih izobraževalno-raziskovalnih in interpretacijskih pripomočkov in opreme

V okviru priprave skupnega izobraževalnega programa projekta Adriawet 2000 smo v letu 2012 začeli s pripravami trojezičnega učnega materiala (v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku), ki ga bomo dokončno izdelali v začetku leta 2013. Izdelani bodo plastificirani delovni listi (trojezični) z 10 tipičnimi vrstami Škocjanskega zatoka ter delovni zvezki (raziskovalna beležnica, dvojezično) za 3 različne starostne skupine učencev (od 6-7 let, od 8-10 let ter od 11-14 let). Za starostno skupino od 6-7 let je delovni zvezek pripravljen kot pobarvanka, za ostali dve pa je razdeljen na štiri različne tematske sklope in sicer: prvi/uvodni del predstavlja omrežje Natura 2000, drugi del tipične vrste ptic v zimskem obdobju, tretji del pa tipične vrste ptic v pomladanskem obdobju ter zaključni (četrti) del z nalogami in vprašanji.

Poleg tega bomo nadaljevali z nadgradnjo učnih listov za dijake srednjih šol, tako gimnazij kot tudi strokovnih šol.

10.3. Izvajanje vsebinskih programov za obiskovalce rezervata

Ukrepi

- Zagotavljanje dostopa do informacij o rezervatu in izvajanje obiskovalcem namenjenih funkcij rezervata

Aktivnosti in programi za obiskovalce bodo v celoti zaživel, ko bo zgrajen in odprt informacijski center rezervata in druga parkovna infrastruktura. Dotlej pa kot začasni informacijski center služi pisarna na Staničevem trgu 16 v Kopru, v samem rezervatu pa začasni objekt – gradbena baraka, kjer so na voljo vse informacije o rezervatu, kot tudi o drugih mokriščih v severnem Jadranu. Za izvajanje vseh drugih funkcij bo center služil le kot infrastruktura, ki pa je za obiskovalce zelo pomembna, saj zadovoljuje vse osnovne fiziološke potrebe. Navedene funkcije, vodenja in druge storitve se bodo zato do izgradnje centra izvajale v omejenem obsegu, kot to navajamo pri konkretnih strategijah in ukrepih za doseganje z njimi povezanih ciljev.

10.4. Izvajanje izobraževalnega programa

Ukrepi

- Izvedba naravoslovnih dni in vodenih ogledov rezervata

Naravoslovni dnevi in različne oblike vodenih ogledov so ena najpomembnejših oblik izobraževalnega procesa v rezervatu. Tudi v letu 2013 bomo nadaljevali s tovrstnim delom z mladimi in ga nadgradili tudi za starostne skupine, s katerimi smo imeli doslej manj izkušenj.

Vzdrževali bomo redne stike s predstavniki lokalnih osnovnih in srednjih šol, kot tudi vrtcev in drugih izobraževalnih ustanov, ki so se doslej udeleževali naravoslovnih dni ali izkazali interes zanje. Zaradi velikega zanimanja bomo v tistih časovnih obdobjih, ko je bil doslej s strani šol največji interes za obisk rezervata, še posebej skrbno načrtovali obseg izobraževalnih dogodkov in jih z zanimivimi ponudbami poskusili preusmeriti tudi v druga, z vidika živega sveta, zanimiva obdobja za obisk rezervata (npr. zimski meseci namesto jesenskih, ko je osebje rezervata tudi najbolj obremenjeno z upravljaljskimi aktivnostmi).

V okviru projekta Adriawet 2000 so v letu 2013 načrtovane sledeče aktivnosti:

- nadaljevanje izvedbe naravoslovnih dni za lokalne OŠ s ciklusom treh srečanj (eno bo v razredu, dve pa na terenu v Škocjanskem zatoku), ki jih bomo v šolskem letu 2012-13 v Škocjanskem zatoku izvedli za osem šol.

Pri tem bomo kot doslej sodelovali z učitelji osnovnih in srednjih šol ter asistenti in predavatelji na višjih in visokih šolah.

- Izvajanje drugih izobraževalnih aktivnosti v rezervatu v skladu s programom

V skladu z izobraževalnim programom rezervata bomo izvajali tudi druge predvidene aktivnosti. Med te sodijo aktivnosti, kot so sodelovanje pri pripravi raziskovalnih nalog mladih v rezervatu z javnimi predstavitvami (npr. ob Dnevu parkov), izvedba otroškega slikarskega Ex-tempora, razne delavnice in podobno.

Konec februarja 2013 bomo v okviru projekta Adriawet 2000 izvedli čezmejni zimski ornitološki tabor. Potekal bo v času zimskih počitnic za učence Primorske regije in sicer od 23. februarja do 2. marca 2013. Zimski tabor bo organiziran za učence od 10 do 18 let starosti.

Cilj 11: Vzpodbujati raziskave študentov, dijakov, drugih izobraževalnih skupin in raziskovalnih ustanov v rezervatu

Upravljaljske strategije

11.1. Program potrebnih raziskav in monitoringov v rezervatu in primerjalnih analiz z drugimi območji

11.2. Distribucija programa ustreznim izobraževalnim in raziskovalnim ustanovam in posameznikom

Strategiji sta izvedeni, aktivnosti v 2013 ne načrtujemo.

11.3. Redni stiki z izobraževalnimi ustanovami

Ukrepi

- Nadgrajevanje prvih stikov
- Vzpostavitev trajnega sodelovanja

Z rednimi stiki z raziskovalci in raziskovalnimi ustanovami bomo ohranjali in nadgrajevali sodelovanje in na ta način dobili tudi ustrezne povratne informacije in predloge na podlagi specialnih znanj strokovnjakov, s pomočjo katerih bomo lahko v prihodnje dodatno nadgradili obstoječi program.

11.4. Koordinacija raziskovalnega dela

Ukrepi

- Sklenitev formalnih dogovorov z zainteresiranimi ustanovami in posamezniki
- Skupni detajlni plani izvedbe raziskav in monitoringa
- Organizacija in koordinacija izvedbe
- Sodelovanje pri analizah in interpretaciji rezultatov
- Skupno vrednotenje in načrtovanje novih raziskav in monitoringov

Zgoraj navedeni ukrepi so v večji ali manjši meri potrebni pri vseh oblikah raziskovalnega dela, saj bomo le tako lahko zagotovili zelene rezultate. Največji vložek upravljalca načrtujemo pri skupni pripravi detajlnih planov izvedbe raziskav in monitoringa, kot tudi pri analizah, vrednotenju in načrtovanju novih raziskav in monitoringov. Pri naročilu programov raziskav, ki smo jih opredelili v okviru drugih ciljev, bomo upoštevali zakonodajo s področja javnega naročanja.

11.5. Vključevanje rezultatov tovrstnih raziskav v upravljske aktivnosti v rezervatu

Ukrepi

- Uporaba rezultatov pri upravljskih aktivnostih – spremembe upravljanja
- Preverjanje novih dognanj ob vsakršnem letnem pregledu načrta upravljanja in upoštevanje rezultatov
- Uporaba rezultatov pri pripravi načrta upravljanja za obdobje po letu 2013

Glede na vpliv novih dognanj na habitate, vrste in biotsko pestrost naravnega rezervata Škocjanski zatok smo rezultate raziskav in monitoringa vključevali v spremembe upravljskih aktivnosti in s tem tega načrta upravljanja na treh različnih nivojih:

- pri rezultatih, ki izkazujejo neposreden in takojšnji negativni vpliv na habitate, vrste in biotsko pestrost ob nadaljevanju aktivnosti, bomo upravljanje spremenili takoj, seveda če bodo zato izpolnjeni vsi pravno-formalni pogoji in pri večjih ukrepih, povezanih s financiranjem, tudi če bodo na voljo ustrezna finančna sredstva;
- za rezultate, kjer možen negativen vpliv na habitate, vrste in biotsko pestrost ni takojšnji, bomo nova doganja vključili v Letne programe dela ob vsakršnem letnem pregledu izvajanja načrta upravljanja;
- v primerih, ko bodo dani rezultati relevantni za prihodnje upravljanje rezervata, jih bomo vključili v pripravo novega načrta upravljanja, ki ga bomo pripravili leta 2013.

11.6. Priprava poročil o izvedenih raziskavah in monitoringu

Ukrepi

Upravlavec in zunanji izvajalci bomo pripravljali poročila o izvedbi raziskav in monitoringa, ki jih bomo opravili v skladu s tem načrtom. Po potrebi bodo poročila prilagojena poročanju Evropski komisiji o stanju kvalifikacijskih vrst in habitatov Škocjanskega zatoka kot območja Natura 2000.

Del sredstev za izvedbo ukrepov v okviru cilja 11 je treba na proračunski postavki 2143 še zagotoviti.

Trženje

Cilj 12: Ustvarjati prihodek iz virov, skladnih z glavnimi naravovarstvenimi cilji rezervata

Upravljalске strategije

12.1. Razvoj že identificiranih virov

Ukrepi

- Sponzorstva in donacije
- Prihodki od vodenja skupin in drugi prihodki začasnega informacijskega centra
- Kandidiranje na razpisih za sofinanciranje projektov

Tudi vnaprej bomo ustvarjali prihodke iz doslej identificiranih virov. Prihodke rezervata, ki bodo neposredno vloženi v upravljanje rezervata, bomo v tem času skušali povečati tudi s pridobivanjem sponzorskih/donatorskih sredstev, prihodki od vodenja skupin ter kandidiranjem na razpisih za sofinanciranje projektov.

Žal smo z rebalansom proračuna RS za leto 2012 in nadaljnimi zniževanji sredstev izgubili velik del proračunskih sredstev, namenjenih upravljanju naravnega rezervata. Del načrtovanih nalog še vedno lahko uspešno izvajamo v okviru projektov, medtem ko bomo z nekaterimi prioritetskimi ukrepi, kot je na primer vgradnja enostavnega zaporničnega objekta na jarku 9 morali počakati do odobritve proračunskih sredstev, saj je investitor v javno infrastrukturo naravnega rezervata MKO.

12.2. Priprava in izvedba tržne strategije

Ukrepi

- Priprava celovite ponudbe storitev in izdelkov

Ponudba storitev in izdelkov bo v letu 2013 ostala nespremenjena. Izdelave in nakupa spominkov ne načrtujemo tako zaradi pomanjkanja sredstev, kot tudi gradnje informacijskega centra in druge parkovne infrastrukture. V načrtu imamo začetek priprave seznama izdelkov in storitev, ki jih bomo v rezervatu nudili po otvoritvi informacijskega centra in druge infrastrukture, predvideni v drugi polovici leta 2014.

- Izvedba drugih aktivnosti iz tržne strategije

V okviru projekta Adriawet 2000 bomo skupaj z italijanskimi partnerji pripravili skupni program za celovito in trajnostno upravljanje zavarovanih območij. V letu 2013 bomo v ta namen organizirali tudi interno izobraževanje kadrov projektnih partnerjev s področij dela pri upravljanju zavarovanih območij, kjer so največje možnosti nadgradnje (trženje in financiranje, delo z javnostmi, ki vključuje komunikacijo, interpretacijo, izobraževanje, reševanje problemov ipd.).

Na podlagi doslej izvedenih analiz bomo v letu 2013 skupaj s projektnimi partnerji pričeli z izdelavo skupnega modela naprednega upravljanja ter trajnostnega razvoja območij, ki bo dokončan v 2014. Kot podlaga za model bomo poleg rezultatov internega izobraževanja uporabili analize, ki smo jih pripravili v letu 2012. Za Škocjanski zatok smo v sodelovanju z ZRSVN identificirali in opredelili ekosistemske storitve območja, ki smo jih skupaj predstavili na mednarodnem simpoziju v Agadirju v Maroku ter kasneje pripravili tudi projektno delovno gradivo Ekosistemske storitve naravnega rezervata Škocjanski zatok. Analizirali smo

tudi uspešnost doseganja ciljev iz načrta upravljanja NRŠZ za obdobje 2007-11, ki je pomembna osnova za pripravo naslednjega načrta, kot tudi modela upravljanja.

Ta sklop aktivnosti bomo povezali z razvojem novih vzorcev lokalnega sodelovanja za trajnostni razvoj območij, kamor sodi tudi razvoj trajnostnega financiranja, uporabe OVE na območjih, prenosa znanj in izkušenj med območji. V letu 2012 smo pridobili Študijo OVE za območje naravnega rezervata Škocjanski zatok, ki so jo projektanti uporabili tudi kot podlago za spremembo PZI – strojne instalacije, saj je bil glavni rezultat študije prav določen trenutno najbolj energetsko in cenovno učinkovit sistem ogrevanja, hlajenja in prezračevanja bodočega informacijskega centra ob upoštevanju lokalnih razmer in razpoložljivih virov OVE v rezervatu. V letih 2013-14 bomo izvedli seminarje za ozaveščanje podjetij in javne uprave o ohranjanju zavarovanih območij in območij Natura 2000 in poskušali razviti nove oblike lokalnega sodelovanja in sofinanciranja dejavnosti upravljanja naravnih rezervatov.

Ostalo

Cilj 13: Izvajati naravovarstveni nadzor za zagotavljanje varstvenega režima in ostale upravljavske naloge v skladu z Zakonom o naravnem rezervatu Škocjanski zatok, Uredbo o koncesiji za upravljanje NRŠZ, koncesijsko pogodbo in ZON

Upravljalne strategije

13.1. Izvajanje naravovarstvenega nadzora

Ukrepi

- Organizacija nadzorne službe, vključno z izobraževanjem naravovarstvenih nadzornikov, v kolikor bo organizirano s strani MOP
- Neposredno in stalno izvajanje nadzora in spremljanje stanja v rezervatu in njegovem zaledju
- Ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi, izrekanje predpisanih kazni ter obveščanje pristojnih inšpektorjev

V letu 2012 smo zaposlene, ki delajo kot naravovarstveni nadzorniki in vodniki po rezervatu opremili z uniformami v skladu s Pravilnikom o službenem znaku, izkaznici in uniformi naravovarstvenih nadzornikov (Uradni list RS, št. 37/03).

Vse aktivnosti bomo izvajali skladno z organizirano nadzorno službo in v okviru pristojnosti, ki jih imamo po zakonu in na podlagi doslej organiziranih izobraževanj. V kolikor bo na MKO organizirano izobraževanje, se ga bo udeležil perspektiven honorarni sodelavec, ki nam v zadnjem času pomaga pri delu v rezervatu.

13.2. Upravljanje in vzdrževanje objektov, opreme in zemljišč v rezervatu

Ukrepi

- Izvajanje stalnega nadzora nad stanjem objektov, poti, označb, opreme in zemljišč v rezervatu v obliki rednih preventivnih pregledov in obhodov
- Izvedba vseh vzdrževalnih del
- Vzdrževanje integritete območja

13.3. Pridobivanje sredstev za ureditev in upravljanje rezervata in izvedba pridobljenih projektov v skladu s pogodbami

Ukrepi

- Stalno spremljanje razpoložljivih finančnih virov
- Priprava ustreznih projektnih vlog za candidature na razpisana sredstva

Tudi v letu 2013 bomo spremljali vse razpoložljive finančne vire za upravljanje in urejanje rezervata ter pripravljali ali korigirali projektne vloge za kandidature na razpisana sredstva.

- Sodelovanje pri mednarodnih projektih

Na podlagi predhodnih projektnih vlog, ki so bile odobrene leta 2011, smo zaposleni v naravnem rezervatu Škocjanski zatok sodelovali pri izvedbi dveh mednarodnih projektov (oziroma projektov, financiranih iz mednarodnih sredstev). Ker s projektnimi aktivnostmi neposredno nadgrajujemo in izboljšujemo že predvidene ukrepe iz načrta upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok, so vsebine predstavljene v okviru ukrepov, na katere se nanašajo. Na tem mestu predstavljamo zgolj glavne informacije o pridobljenih projektih in njihovo povezavo s cilji in upravljavskimi strategijami tega programa:

Naziv projekta 1	Jadranska mokrišča za omrežje Natura 2000
Kratek naziv / akronim	Adriawet 2000
Datum začetka in konca izvedbe	1.11.2011 – 30.10.2014 (36 mesecev)
Cilji projekta	<ul style="list-style-type: none"> - omogočiti razvoj skupne baze strokovnih in znanstvenih podatkov s področja biotske pestrosti in spletnega portala na podlagi primerjalnih metod zbiranja podatkov in določitev skupnih protokolov monitoringa, - poglobiti poznavanje različnih virov, ki so prisotni na območjih projekta (okolje, turizem, kmetijstvo, obrtništvo, energija, storitve, socialna ekonomija) z namenom, da se poenotijo ukrepi za ohranjanje biotske pestrosti v obliki predstavitev različnim nivojem oblasti ter prek socialno ekonomskega razvoja območij, - omogočiti sprostitev vseh javnih in zasebnih finančnih virov, ki lahko pripomorejo k uresničitvi projektnih ciljev, - poglobiti in razširiti poznavanje dobrih praks upravljanja mokrišč na območjih Natura 2000 v Evropi, - določiti skupen način trajnostnega razvoja projektnih območij ob upoštevanju obstoječih upravljaljskih programov, - načrtovati in udeležiti skupne pobude s področja didaktike, okoljske vzgoje, kulturne animacije in ozaveščanja, ki predstavljajo izobraževalno investicijo v mlajše generacije in lokalne skupnosti, - preveriti nove modele lokalnega sodelovanja, ki temeljijo na širjenju socialnih in okoljskih določil in ki spodbujajo javne ustanove in zasebne subjekte k aktivnostim v dobrobit biotske pestrosti in trajnostnega razvoja, - razviti skupne programe in aktivnosti s področja ozaveščanja in komunikacije po različnih ciljnih skupinah, v smislu ovrednotenja biotske pestrosti in trajnostnega razvoja, ter določitve skupne ponudbe projektnih območij.
Vrednost projekta (vrednost akt., ki so del upravljanja NRŠZ)	269.999,99 € (v celoti namenjenih nadgradnji upravljanja NRŠZ)
Financerji projekta / program oz finančni instrument	85% ESRR sredstev, 15% nacionalnega sofinanciranja / Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013
Upravljavske strategije, ki jih s projektom nadgrajujemo v 2013	raziskave in monitoring: strategije 1.7, 1.8 ter ostale s sklicem nanje; komuniciranje – cilj 8; izobraževanje – cilj 10; razvojne priložnosti in model lokalnega sodelovanja – cilj 12
Naziv projekta 2	Preparatory inventory and activities for the designation of marine IBAs and SPAs for <i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i> in Slovenia
Kratek naziv / akronim	Simarine-Natura

<i>Datum začetka in konca izvedbe</i>	1.9.2011 – 28.2.2015 (42 mesecev)
<i>Cilji projekta</i>	<ul style="list-style-type: none"> - poglobiti znanje o distribuciji, populacijskih gostotah, preletnih poteh in sezonski dinamiki vranjeka v slovenskem morju, - pripraviti strokovni predlog novega morskega IBA območja v slovenskem morju in njegova razglasitev, - razglasitev novega posebnega območja varstva v slovenskem morju na podlagi v projektu pridobljenega znanja, - pripraviti učinkovite strokovne podlage za protokol ukrepanja v primeru razlitja nafte, - vključiti cilje novo razglašene območja v upravljavske prakse deležnikov projekta, - izboljšati ozaveščenost o pomenu slovenskega morja pri ohranjanju vranjeka pri splošni javnosti in izbranih ciljnih skupinah.
<i>Vrednost projekta (vrednost akt., ki so del upravljanja NRŠZ)</i>	474.458 € (priprava strokovnih smernic za pripravo protokola ravnanja v primeru razlitij nafte in zaoljenih ptic je ocenjena na približno 30.000 €)
<i>Financerji projekta / program oz finančni instrument</i>	60% EU (LIFE+) sredstev, 28,6% prispevek partnerjev in sofinancerjev, 11,4% prispevek DOPPS kot prijavitelja / finančni instrument EU LIFE+
<i>Upravljavske strategije, ki jih s projektom nadgrajujemo v 2013</i>	Strategija 7.1 v delu, ki se nanaša na preprečevanje in ravnanje v primeru onesnaženj na morju

Kot partner sodelujemo pri prijavi projekta Osveščanje je ključ ohranjanja biotske pestrosti (CRO x SI FLORA) prijavitelja Notranjski regijski park, ki smo ga skupaj s še drugimi slovenskimi in hrvaškimi parki prijaviteli na razpis čezmejnega programa IPA Slovenija-Hrvaška 2007-2013 v aprilu 2012. V času priprave tega predloga programa dela rezultati projekta še niso bili znani. V kolikor bo projekt potrjen, bomo sodelovali pri njegovi izvedbi.

13.4. Učinkovito upravljanje rezervata

Ukrepi

- Pridobitev pristojnosti za upravljanja za območja, ki so znotraj meja ureditvenega načrta, vendar izven meja rezervata

V letih 2011-12 smo z Ministrstvom za okolje in prostor ter Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, aktivno sodelovali pri pripravi nove uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok. V procesu določanja mej rezervata smo v nove meje vključili vse predele, ki so bili urejeni v okviru obnove naravnega rezervata v letih 2006-07 ali vanj funkcionalno sodijo. V 2012 smo potek mej na določenih mikrolokacijah še uskladili z MO Koper. Uredba je bila v času priprave tega predloga programa v postopku medresorskega usklajevanja in bomo po njeni potrditvi s strani Vlade RS pridobili pristojnosti za upravljanje vseh teh doslej izvzetih območij.

Z Agencijo RS za okolje pa smo v letu 2011 aktivno pristopili k lastninjenju zemljišč v naravnem rezervatu, ki so v zemljiški knjigi še zavedene kot družbena lastnina. V tem procesu, ki še ni končan, ima ARSO tudi nalogo preveriti, če je zemljišča v t.i. trikotniku mogoče lastniniti v skladu z določbami Zakona o vodah. V letu 2012 odgovorni na ARSO tega zaradi prezasedenosti in kasnejše reorganizacije niso izvedli.

- Priprava letnih programov dela in poročanje v skladu s koncesijsko pogodbo

Pripravili bomo letni program dela rezervata za 2014 in letno poročilo o uresničevanju ciljev iz programa dela za 2012. V okviru slednjega bomo ocenili doseganje ciljev načrta upravljanja.

- Pregled in evalvacija načrta upravljanja, priprava načrta za obdobje po letu 2012

Med glavnimi prioritetami v letu 2013 je tudi priprava načrta upravljanja za naslednjih 10 let ter predvidoma tudi njegova obravnava ter sprejem na Vladi RS, v kolikor bodo postopki gladko tekli. Priprava načrta bo razdeljena na naslednje glavne sklope:

- pregled in evalvacija izvajanja trenutnega načrta upravljanja v obdobju 2007 do 2011 (delno že izvedeno v okviru projekta Adriawet 2000)
- oblikovanje dolgoročnih in operativnih ciljev upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok za naslednje srednjeročno obdobje
- modificiranje strukture načrta v smeri večje učinkovitosti dokumenta ob upoštevanju splošnih navodil za načrte upravljanja zavarovanih območij narave v Sloveniji
- priprava upravljaljskih strategij in ukrepov ter njihovo ovrednotenje
- izdelava načrta
- predstavitev načrta ter potrditev njegove ustreznosti s strani Odbora naravnega rezervata Škocjanski zatok ter MKO
- medresorsko usklajevanje načrta
- obravnava in sprejem načrta na Vladi RS.

- Zbiranje in vodenje dokumentacije o stanju naravnih vrednot v rezervatu

Zbirali, vodili in arhivirali smo vso dokumentacijo o stanju naravnih vrednot ter o tem obveščali pristojne institucije. Arhiv dokumentacije je tako v osrednji pisarni DOPPS v Ljubljani, kot tudi v začasni informacijskih pisarni NRŠZ v Kopru.

- Računovodstvo, administracija

Računovodstvo smo že v preteklih letih prilagodili spreminjajoči se zakonodaji na tem področju, predvsem vodenju ločenih evidenc za javno službo, ki jo opravljamo z upravljanjem NR Škocjanski zatok ter na področju razdelitve pridobitne in nepridobitne dejavnosti, pa tudi prenosa nepremičnin v last države. Tudi v letu 2013 bomo spremljali novosti na finančno-računovoskem področju in se po potrebi prilagajali novim zakonskim izhodiščem ter natančnejšim navodilom ministrstva na tem področju.

- Zaposlovanje ustreznih kadrov v skladu s potrebami rezervata (redno in honorarno zaposleni)

V drugi polovici leta 2012 se je končalo delovno razmerje z enim od zaposlenih nadzornikov, katerega naloge smo v preostanku leta prerazporedili na druge kadre ter z angažmajem študentov. Ker sta dva redno zaposlena nadzornika v rezervatu glede na obseg nalog s področja nadzora in upravljanja nujna, tekom leta 2013 načrtujemo zaposlitev novega kadra (predvidoma pred košnjo in začetkom gradnje objektov, ko se bo obseg nalog na terenu še bistveno povečal).

Po potrebi bomo honorarno zaposlili druge kadre, predvsem vodnike za vodenje skupin. Zaradi posebnih potrebnih znanj je sicer nabor takih kadrov zelo omejen, vsekakor pa jih bo potrebno tudi priučiti za delo z obiskovalci NR Škocjanski zatok. V letu 2011 smo že izvedli skupinsko izobraževanje za potencialne vodnike, v letih 2012-13 pa opravljamo individualno delo s posameznimi bolj perspektivnimi vodniki oz. prostovoljci iz te skupine, ki bodo osebju rezervata pomagali pri različnih izobraževalnih aktivnostih.

IV. PREGLED PRIORITET IN KAZALNIKOV USPEŠNOSTI PRI IZVEDBI PROGRAMA V LETU 2013

Prioritete v letu 2013 smo smiselno določili na podlagi Odloka o programu varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (načrt upravljanja) in zamud, ki so pri uresničevanju določenih ciljev in ukrepov iz načrta upravljanja nastale v preteklih letih njegove izvedbe. Pri tem smo dodatno upoštevali tudi razpoložljiva sredstva in napredek priprave projektov, predvsem za izgradnjo načrtovane infrastrukture za obiskovalce, kot tudi glede na obveznosti v projektih v izvedbi (Adriawet 2000 in Simarine-Natura). Zaradi zamude pri sprejemu nove uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok se priprava naslednjega načrta upravljanja prestavi v leto 2013, v katerem bomo pri upravljanju rezervata kot podlago uporabili še sprejeti načrt upravljanja za obdobje 2007-11, kar je zaradi zamud pri investicijskem delu izvedbe programa in ponavljajočih se upravljavskih nalogah tudi smiselno. V dosedanjem času izvajanja načrta upravljanja je prišlo do določenih sprememb, predvsem terminskih zamikov pri izvedbi nekaterih ukrepov, ki so v preglednici označene z zvezdico (*), in sicer:

1.2. Vgradnja zapornic in drugih vodno-gospodarskih objektov: dela so bila dokončana v letu 2007, dopolnitev je potrebna zaradi optimiranja vodno-gospodarskega sistema, vendar do nadaljnjega zaradi pomanjkanja finančnih sredstev izvedbe ne moremo načrtovati.

4.2. Repopulacija vegetacije: zaradi zamude pri dokončanju obnove lagune in dolgotrajnejšega kaljenja semen in priprave sadik se strategijo izvaja tudi v letu 2013, ko sicer ni bila več predvidena.

5.4. Preprečitev motenj pod ankaransko vpadnico – zasaditev območja: zaradi kasnejše izvedbe vpadnice se zasaditev območja prestavi v obdobje 2012-13.

6.4. Sanacija Jezerca je pogojni ukrep, ki smo ga predvidevali pod pogojem, da bo pred njo urejeno kanalizacijsko omrežje na Škocjanskem hribu. Ker do roka leta 2012 dela za ureditev priklopa kanalizacijskega omrežja na kolektor niso bila izvedena in v letu 2013 tudi ni potrebnih finančnih sredstev za sanacijo, tudi v 2013 aktivnosti odpadejo.

7.1. Protokol ukrepanja v primeru razlitij nafte in naftnih derivatov: ker aktivnost bistveno presega naša pooblastila kot upravljavca rezervata, smo zaradi posebnega interesa organizacije aktivnosti vključili med vsebine LIFE+ projekta SIMARINE-NATURA, ki ga izvajamo od septembra 2011, k sodelovanju pa se je zavezala tudi Agencija RS za okolje in drugi pomembni deležniki.

8.2. Mediji in odmevni dogodki: postavitve potujoče razstave se podaljšajo v leto 2013; oglaševanja v letu 2013 ne načrtujemo, ker bo potekala gradnja objektov in tovrstni ukrep zaradi zamud pri dokončnem urejanju rezervata še ni potreben.

9.2. Zagotovitev financiranja, 9.3. Izdelava dokumentacije, 9.4. Izgradnja, oprema in vzdrževanje krožne učne poti, 9.5. Izgradnja centra za obiskovalce in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki in 9.6. Objekti pod ankaransko vpadnico: zaradi daljših postopkov pridobivanja sredstev in urejanja razmerij med ministrstvi, vključenimi v gradnjo objektov v NR Škocjanski zatok, kot smo predvidevali v času priprave NU, je glavnina gradbenih del predvidena v obdobju 2013-14; vzdrževanje objektov je v letu 2013 nujno samo v okviru točke 9.4. – zamenjava podov opazovališč (prioriteta 1 zaradi zagotavljanja varnosti obiskovalcev).

10.1. Izdelava vsebinskih programov za obiskovalce: dodali smo nadgradnjo izobraževalnega programa za tekoče šolsko leto, ki je v obdobju trajanja tega Načrta upravljanja stalna.

12.1. Razvoj že identificiranih virov se podaljšuje zaradi zamud pri izgradnji objektov, zaradi česar ni mogoče razviti vseh virov financiranja naravnega rezervata; v okviru točke 12.2. Izvedba drugih aktivnosti iz tržne strategije pa smo kot prioriteto 1 opredelili aktivnosti v okviru projekta Adriawet 2000, usmerjene v izdelavo novih modelov upravljanja in financiranja območij.

13.4. Učinkovito upravljanje rezervata – pridobitev pristojnosti za upravljanje: pristojnost za upravljanje mora podeliti upravljavcu pristojno ministrstvo, ki pa tega doslej še ni uredilo, zato smo izvedbo podaljšali v leto 2013 (prioriteta 1). Prioriteta 1 v okviru te točke je tudi priprava načrta upravljanja za naslednje srednjeročno obdobje.

Pojasnilo k oznakam prioritete:

Prioriteta 1

Z 1 označujemo strategije in ukrepe, ki jih je nujno treba izvesti v določenem letu (npr. ukrepi upravljanja in nadzora, ukrepi, ki se nanašajo na izgradnjo infrastrukture za obiskovalce in prevzete projekte, nekateri programi monitoringa, poročila).

V kolikor do izvedbe teh ukrepov ne pride v predvidenem obdobju, bo to neposredno in takoj negativno vplivalo na celotno izvedbo načrta in prispevalo k slabšemu doseganju ciljev rezervata. Glede na cilje rezervata in tega načrta bo neizvajanje teh ukrepov prizadelo ogrožene živalske in rastlinske vrste ter negativno vplivalo na biotsko pestrost območja, saj ne bodo vzpostavljeni pogoji za njihovo ponovno naselitev. Razlogi za neizvajanje teh ukrepov morajo biti zelo dobro opredeljeni v letnih poročilih.

Prioriteta 2

Sem sodijo strategije in ukrepi, ki so pomembni za nemoteno upravljanje rezervata. Priporočljivo je, da se izvedejo v predvidenem roku. Pri izvedbi teh smo toliko fleksibilni, da jih izvedemo v obdobju do enega leta kasneje brez neposrednih in takojšnjih negativnih vplivov na habitate, vrste in biotsko pestrost. Pričakovati je, da jih bomo v pričakovanih razmerah izvedli v predvidenem letu, preložijo se lahko zaradi nepričakovanih okoliščin.

Ob neizvajanju ukrepov prioritete 2 pride do poslabšanja varstvenega statusa habitatov in vrst v obdobju 2-3 let. Razlogi za neizvajanje se opredelijo v letnih poročilih.

Prioriteta 3

V ta sklop sodijo zaželene strategije in ukrepi, ki jih bomo v predvidenem letu izvedli le, v kolikor bodo to dopuščali čas in drugi resursi. Pomembno je, da ukrepe prioritete 3 identificiramo in jih do konca izvajanja načrta tudi izvedemo. V ta sklop npr. sodijo posebne raziskave ter diplomske in podobne naloge, ki jih predvsem vzpodbujamo, moramo pa za pomoč raziskovalcem nameniti tudi nekaj časa.

Kazalniki/ rezultati

Na podlagi navodil ministrstva smo poleg prioritete v preglednico vključili tudi kazalnike oz. rezultate predvidenih ukrepov.

Preglednica 11: Programske prioritete pri upravljanju NR Škocjanski zatok v letu 2013 po ciljih in ukrepih s kazalniki/ rezultati

Cilji/strategije/ukrepi	Prioritete 2013	Kazalniki / rezultati
Cilj 1: Do konca marca 2007 ustvariti in kasneje upravljati 12 ha odprtih sladkovodnih površin in trstičja na Bertoški bonifiki, primernih za gnezdenje čapljice in drugih vrst ptic s podobnimi ekološkimi zahtevami, kot tudi za vodne ptice na selitvi in prezimovanju		
1.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje območij s stalno vodo in sestoji trstičja na Bertoški bonifiki (vsi ukrepi)	-	-
1.2. Vgradnja zapornic in drugih VG objektov z možnostjo popolne občasne izsušitve območja	-(1*)	Optimiziran VG sistem
1.3. Oblikovanje vsaj 4 ha trstičja (vsi ukrepi)	-	-
1.4. Upravljanje s trstičjem - ohranjanje primerne strukture		
- Nadzor stanja in upravljanje sestojev trstičja in vrbovja	2	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Vzdrževanje določenega vodnega režima v trstičju	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival.

		in rastl. vrst
1.5. Upravljanje območij s stalno vodo in z otoki		
- Čiščenje dovodnih jarkov	2	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur	2	Trajnost in kakovostno delovanje infrastrukture
- Upravljanje VG objektov za zagotavljanje vodnega režima	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Nadzor zaraščanja otočkov in čiščenje vegetacije	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Košnja/ mulčanje zaraščajočih se predelov	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Monitoring in čiščenje Are na območju izven rezervata	3	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
1.6. Upravljanje z morskim močvirjem	-	-
1.7. Monitoring ptic (vsi ukrepi)	1	Vpogled v stanje, primerjava s podatki pred obnovo, optimizacija upravljanja in metodologije
1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin	1	Vpogled v stanje, primerjava s podatki pred obnovo, predlogi strokovnjakov glede optimizacije upravljanja, metodologije monitoringa
1.9. Pregled stanja habitatnih tipov	1	Vpogled v stanje, primerjava s predhodnimi podatki, predlogi strokovnjakov glede optimizacije upravljanja

Cilj 2: Do konca marca 2007 oblikovati in kasneje upravljati 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov, primernih za gnezdenje polojnika, kot selitvena postaja ter kot prezimovališče za nacionalno pomembne populacije vodnih ptic, kot sta žvižgavka in raca žlicarica

2.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov (vsi ukrepi)	-	-
2.2. Upravljanje 12 ha vlažnih in močvirnih travnikov		
- Razdelitev območja na površine z različnim načinom košnje ali paše	2	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Košnja in mulčanje travnikov	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Vzpostavitev in vzdrževanje pašnega sistema	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Pridobitev semenske banke in dosejanje travnikov	2	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
2.3. Vgradnja zapornic in drugih VG objektov in upravljanje nivojev vode za potrebe ptic		
- Upravljanje VG objektov za zagotavljanje vodnega režima	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
2.4. Raziskava in monitoring nevretenčarjev	1	Glej 1.8.
2.5. Monitoring razvoja vlažnih in močvirnih travnikov	1	Izboljšanje stanja združb
2.6. Pregled stanja habitatnih tipov	1	Glej 1.9.
2.7. Monitoring ptic (vsi ukrepi)	1	Glej 1.7.
2.8. Izvedba nadzora nad plenilci in tujerodnimi vrstami (vsi ukrepi)	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst (preprečitev predacije, invazivnih vrst – povezava z ukrepom 9.7)
2.9. Spremljanje vpliva nivoja vodne gladine v jarkih na nivo podtalnice	2	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst

Cilj 3: Obnoviti polnaravne funkcije in pogoje v brakični laguni z odstranitvijo 200.000 m³ sedimenta iz lagune, oblikovati osrednjo poglobitev in sekundarne kanale v letu 2007, ki bodo omogočali plimovanje in pretok vode po celem vodnem telesu z namenom vzpostavitve ponovne povezave z morskim ekosistemom ter povečanja nacionalno pomembnih populacij prezimujočih ptic, kot so liska, race in druge vrste, ki se prehranjujejo s potapljanjem

3.1. Izvedba očiščevalnih del v laguni (vsi ukrepi)	-	-
3.2. Vzpostavitev delovanja sistema plimne črpalke in nadzor delovanja		
- <i>Opazovanje delovanja lagune</i>	2	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- <i>Upravljanje nivojev vodne gladine v laguni</i>	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- <i>Redno vzdrževanje zaporničnega sistema</i>	2	Trajnost in kakovostno delovanje infrastrukture
3.3. Raziskave in monitoring flore in favne ter tujerodnih vrst v laguni	- (3)	Vpogled v stanje, primerjava s predhodnimi podatki in nadzor tujerodnih vrst

Cilj 4: Obnoviti, oblikovati in povečati habitate ob robu lagune, in sicer 25 ha slanih muljastih tal za razrast halofitne vegetacije, 1,5 ha morskih močvirij z obmorskim ločkom in 1 ha gnezditvenih otočkov brez vegetacije do konca aprila 2007

4.1. Oblikovanje robnih habitatov v laguni, usklajeno z odstranjevanjem sedimenta (vsi ukrepi)	-	-
4.2. Repopulacija vegetacije (vsi ukrepi)	2*	Izboljšanje stanja združb
4.3. Monitoring in nadzor razvoja vegetacije na robnih habitatih lagune (vsi ukrepi)	2	Vpogled v stanje, primerjava s predhodnimi podatki, predlogi strokovnjakov glede optimizacije upravljanja
4.4. Pregled stanja habitatnih tipov	1	Glej 1.9.

Cilj 5: Upravljanje robne habitate z namenom povečanja gnezdeče populacije beločlega deževnika (5-10 parov) in zagotoviti ustrezne pogoje za gnezditve male čigre

5.1. Oblikovanje in vzdrževanje ugodnih gnezditvenih pogojev za obe vrsti	-	-
- <i>Vzdrževanje ustreznih vodostajev v laguni</i>	1	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst, hidrološkega režima lagune
- <i>Upravljanje vegetacije na gnezditvenih površinah beločlega deževnika in na gnezditvenih otočkih</i>	2	Glej 4.3.
5.2. Monitoring ptic (vsi ukrepi)	1	Glej 1.7.
5.3. Izvedba nadzora nad plenilci (vsi ukrepi)	1	Glej 2.8.
5.4. Preprečitev motenj pod ankaransko vpadnico		
- <i>Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico (2012-13)</i>	1*	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst, preprečitev dostopa na varovane dele
- <i>Sodelovanje z upravljalcem ankaranske vpadnice za kakovostno upravljanje in vzdrževanje ceste</i>	2	Preprečitev negativnih vplivov cestne infrastrukture na rezervat

Cilj 6: Upravljanje in vzdrževati Jezerce in obrobno trstičje za gnezdenje 1-3 parov čapljice, 8-10 parov rakarjev, 6-10 parov svilnic in drugih močvirskih ptic

6.1. Odstranitev vse infrastrukture ob Jezercu po prenehanju vrtičkarske dejavnosti	-	-
6.2. Vzdrževanje preliva vode iz Jezerca v laguno (vsi ukrepi)	2	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst, hidrološkega režima lagune
6.3. Zasaditev avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst		

- Vzdrževanje ruderalne vegetacije	3	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
6.4. Sanacija Jezerca (pogojno)	-	-
6.5. Monitoring ptic (vsi ukrepi)	1	Glej 1.7.
6.6. Monitoring rib, dvoživk in nevretenčarjev	1	Glej 1.8.

Cilj 7: Izboljšati in vzdrževati potrebno kakovost in količino vode za vzpostavitev in ohranjanje ugodnih ekoloških pogojev in statusa habitatov na celotnem območju rezervata

7.1. Zagotavljanje potrebne količine in kakovosti vode za upravljanje rezervata

- Stalno sodelovanje z rečnim nadzornikom, pristojnim VG službami in drugimi uporabniki vode iz Rižane	2	Zagotovljena potrebna količina vode, ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Sodelovanje pri adaptiranju VG objektov izven rezervata	3	Zagotovljena potrebna količina vode, ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Zaščita lagune pred potencialnim onesnaženjem z morja	1	Zagotovljena potrebna kakovost vode, ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Protokol obveščanja in ukrepanja – razlitja in druga onesnaženja	1	Zagotovljena potrebna kakovost vode, ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Sodelovanje za zagotovitev preventivnih ukrepov na izpušnih meteorih vod v rezervat (npr. ustrezni lovilci olj, filtri in redno vzdrževanje)	2	Zagotovljena potrebna kakovost vode, ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Sodelovanje pri nadzoru - dela, ki bi lahko negativno vplivala na kakovost vode v rezervatu	2	Zagotovljena potrebna kakovost vode, ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Sodelovanje v Sea Alarm Foundation	2	Dodatno znanje in izkušnje pri pripravi protokola ukrepanja v primeru razlitij
- Izdelava strokovnih smernic za pripravo protokola ukrepanja in rehabilitacija ptic (projekt Simarine-Natura)	1*	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
7.2. Usposobitev sladkovodnega pritoka v rezervat iz kaptažne vrtine ŠZV-1/02 po potrebi (opcijnska rešitev)	-	-
7.3. Monitoring kakovosti vode in hidroloških parametrov		
- Izvajanje dolgoročnega programa preiskav vode	1	Vpogled v stanje, primerjava s predhodnimi podatki
- Izvajanje dolgoročnega monitoringa hidroloških parametrov	2	Vpogled v stanje, primerjava s predhodnimi podatki

Cilj 8: Razviti in vzdrževati pozitivno podobo rezervata pri glavnih ciljnih skupinah (obiskovalci, lokalno prebivalstvo) in javnih službah

8.1. Uporaba lastnih tiskanih, virtualnih in drugih medijev (vsi ukrepi)	2	Ključna sporočila prenešana glavnim ciljnim skupinam
8.2. Mediji in odmevni dogodki		
- Delo z mediji, predvsem ob medijsko odmevnih dogodkih	2	Ključna sporočila prenešana splošni javnosti
- Sejmi in prireditve	3	Ključna sporočila prenešana glavnim ciljnim skupinam
- Potujoča razstava	3*	Ključna sporočila prenešana glavnim ciljnim skupinam
- Oglaševanje	3*	-
8.3. Neposredne predstavitve in promocija rezervata (vsi ukrepi)	2	Ključna sporočila prenešana glavnim ciljnim skupinam

8.4. Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov z lokalno skupnostjo in različnimi ključnimi organizacijami (vsi ukrepi)	2	Positivna podoba rezervata pri glavnih ciljnih skupinah
8.5. Sodelovanje in skupna promocija v okviru mreže upravljavcev severno-jadranskih mokrišč Adriawet in z upravljavci drugih zavarovanih območij (vsi ukrepi)	2	Pridobljena nova znanja, izkušnje; nadgradnja programa s projektom Adriawet 2000

Cilj 9: Do leta 2009 zgraditi načrtovano parkovno infrastrukturo (informacijski center, centralna opazovalnica, opazovalni stolp, učne poti z opremo, itd.), ki bo ljudem omogočala kakovostno doživljanje narave in jim posredovala ključna sporočila

9.1. Dokončanje izhodišč	-	-
9.2. Zagotovitev financiranja (vsi ukrepi)	1*	-
9.3. Izdelava dokumentacije in pridobitev vseh potrebnih soglasij in dovoljenj (vsi ukrepi)	1*	Podlage za doseganje razvojnih ciljev rezervata, kakovostno doživljanje narave za obiskovalce
9.4. Izgradnja, oprema in vzdrževanje krožne učne poti z opazovališči, znaki in mlakami (vsi ukrepi)		
- Izgradnja in oprema načrtovanih objektov in ureditev	1*	Doseganje razvojnih ciljev rezervata, kakovostno doživljanje narave za obiskovalce
- Vzdrževanje objektov in ureditev	1	Trajnost in kakovostno delovanje infrastrukture in ureditev, varnost obiskovalcev
9.5. Izgradnja, oprema in vzdrževanje centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki (vsi ukrepi)		
- Izgradnja in oprema načrtovanih objektov in ureditev	1*	Doseganje razvojnih ciljev rezervata, kakovostno doživljanje narave za obiskovalce
9.6. Izgradnja, oprema in vzdrževanje objektov, poti in druge parkovne infrastrukture na območju pod ankaransko vpadnico		
- Izgradnja in oprema načrtovanih objektov in ureditev	1*	Doseganje razvojnih ciljev rezervata, kakovostno doživljanje narave za obiskovalce
9.7. Minimiziranje motenj		
- Izgradnja, vzdrževanje in dopolnjevanje vseh naravnih in umetnih zastorov	2	Preprečitev motenj na živi svet s strani obiskovalcev, omejevanje tujerodnih vrst
- Omejen vstop v določene dele rezervata med gnezditveno sezono	2	Preprečitev motenj na živi svet s strani obiskovalcev
- Kodeks obnašanja v rezervatu	2	Preprečitev motenj na živi svet, kakovostno doživljanje narave
- Vodenje skupin	2	Preprečitev motenj na živi svet, kakovostno doživljanje narave
- Dodatna protihrupna zaščita (opcijnska rešitev)	2	Preprečitev motenj na živi svet, kakovostno doživljanje narave
- Sodelovanje za zmanjšanje hrupa in svetlobnega onesnaženja v okolici rezervata	2	Preprečitev motenj na živi svet, kakovostno doživljanje narave
9.8. Monitoring števila obiskovalcev in raziskava njihovih potreb in zahtev (vsi ukrepi)	2	Kakovostno doživljanje narave, izboljšanje programov

Cilj 10: V letu 2007 dokončati vsebinske programe za obiskovalce rezervata in jih v nadaljevanju stalno izvajati

10.1. Izdelava vsebinskih programov za obiskovalce rezervata po glavnih ciljnih skupinah (vsi ukrepi)	2*	Doseganje razvojnih ciljev rezervata, kakovostno doživljanje narave za vse izobraževalne skupine
10.2. Priprava interpretacijskih in izobraževalnih materialov	2	Doseganje razvojnih ciljev rezervata,

ter razvoj in izdelava ali nakup potrebne opreme in pripomočkov (vsi ukrepi)		kakovostno doživljanje narave
10.3. Izvajanje vsebinskih programov za obiskovalce rezervata (vsi ukrepi)	2	Doseganje razvojnih ciljev rezervata, kakovostno doživljanje narave
10.4. Izvajanje izobraževalnega programa (vsi ukrepi)	2	Doseganje razvojnih ciljev rezervata, kakovostno doživljanje narave za vse izobraževalne skupine

Cilj 11: Vzpodbujati raziskave študentov, dijakov, drugih izobraževalnih skupin in raziskovalnih ustanov v rezervatu

11.1. Program potrebnih raziskav in monitoringov v rezervatu in primerjalnih analiz z drugimi območji (vsi ukrepi)	-	-
11.2. Distribucija program ustreznim izobraževalnim in raziskovalnim ustanovam in posameznikom (vsi ukrepi)	-	-
11.3. Redni stiki z izobraževalnimi ustanovami	2	Doseganje znanstveno-raziskovalnih ciljev, pozitivna podoba rezervata
11.4. Koordinacija raziskovalnega dela (vsi ukrepi)	2	Doseganje znanstveno-raziskovalnih ciljev, pozitivna podoba rezervata
11.5. Vključevanje rezultatov raziskav v upravljalne aktivnosti (vsi ukrepi)	2	Doseganje znanstveno-razis. ciljev, izboljšanje upravljanja in s tem vpliv na ugodno stanje varovanih vrst in habitatov
11.6. Priprava poročil o izvedenih raziskavah in monitoringih	1	Doseganje znanstveno-raziskovalnih ciljev, pozitivna podoba rezervata

Cilj 12: Ustvarjati prihodek iz virov, skladnih z glavnimi naravovarstvenimi cilji rezervata

12.1. Razvoj že identificiranih virov (vsi ukrepi)	2*	Oblikovani zadostni prihodki za izvajanje javne službe
12.2. Priprava in izvedba tržne strategije		
- Priprava celovite ponudbe storitev	3	Oblikovani načrti za zadostne prihodke za izvajanje javne službe, prenos vsebin
- Izvedba drugih aktivnosti iz tržne strategije (projekt Adriawet 2000)	1*	Oblikovani načrti za zadostne prihodke za izvajanje javne službe

Cilj 13: Izvajati naravovarstveni nadzor za zgotavljanje varstvenega režima in ostale upravljalne naloge v skladu z ZNRŠZ, Uredbo o koncesiji za upravljanje NRŠZ, koncesijsko pogodbo in ZON-om

13.1. Izvajanje naravovarstvenega nadzora (vsi ukrepi)	1	Učinkovito izvajanje javne službe, preprečitev negativnih vplivov
13.2. Upravljanje in vzdrževanje objektov, opreme in zemljišč v rezervatu (vsi ukrepi)	2	Trajnost in kakovostno delovanje infrastrukture in ureditev
13.3. Pridobivanje sredstev za ureditev in upravljanje rezervata in izvedba pridobljenih projektov po pogodbah		
- Izvedba potekajočih projektov	1	Doseganje projektnih ciljev, s katerimi prispevamo k doseganju osnovnih ciljev rezervata
- Ostali ukrepi	2	Oblikovani zadostni prihodki za izvajanje javne službe ter vodenje investicij v rezervatu
13.4. Učinkovito upravljanje rezervata		
- Pridobitev pristojnosti za upravljanje za območja, ki so v UN, vendar izven meja rezervata	1*	Ugodno stanje habitatov, varovanih žival. in rastl. vrst
- Pregled in evalvacija tega NU, priprava in sprejem novega NU za naslednje srednjeročno obdobje	1*	Učinkovito upravljanje rezervata in doseganje njegovih varstvenih in razvojnih ciljev
- Ostali ukrepi	2	Učinkovito izvajanje javne službe

V. PREGLED FINANČNEGA OKVIRA

Finančni preglednici vsebujeta povzetek glavnih predvidenih stroškov, od katerih so stroški izvedbe programa in investicij razdeljeni po upravljaljskih strategijah, stroški plač po ciljih, materialni stroški pa so prikazani v skupnih načrtovanih zneskih ter v preglednici 14 dodatno razdeljeni po posameznih kategorijah. V preglednici 12 so prikazani načrtovani stroški, ki so usklajeni s sredstvi, ki so trenutno predvidena v proračunu RS za leto 2013, v preglednici 13 pa so poleg teh prikazani še stroški v skupni vrednosti 34.091€, ki jih je treba na proračunski postavki 2143 še zagotoviti za uspešno izvedbo programa in opredeljenih prioritet. Na prihodkovni strani so v obeh preglednicah opredeljeni vsi viri za pokrivanje načrtovanih stroškov za izvedbo programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok v letu 2013.

Na podlagi Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 53/2007) vodimo odhodke in prihodke iz opravljanja dejavnosti javne službe upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok na posebnih stroškovnih mestih v skladu s sodili, revidiranimi in s strani revizorke Milene Gorjup s.p. in potrjenimi v Revizijskem poročilu o preveritvi objektivne upravičenosti sodil z dne 28.2.2008.

Preglednica 12: Prikaz načrtovanih stroškov in virov za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2013 – usklajeno s predvidenimi sredstvi na postavki 214310 v Proračunu RS za leto 2013

UKREPI	Priori- teta	PLAN 2013 – STROŠKI (v EUR)			
		Mat.in storitve	Investicije	Plače	SKUPAJ
STROŠKI PO CILJIH/ UKREPIH					
Cilj 1				28.001	28.001
1.5. Upravljanje vegetacije - zun.izvajalci	I	7.000			7.000
1.7. Monitoring ptic - obročki	I	400			400
1.8. Raziskave in monitoring favne in flore	I	15.000			15.000
1.9. Kartiranje HT-sladkovodni del	I	1.500			1.500
Cilj 2	I			15.500	15.500
2.2. Pašne živali, upravljanje	I	7.000	4.000		11.000
Cilj 3	I			3.498	3.498
3.2. Redno vzdrževanje zaporničnega sistema	I	3.000			3.000
Cilj 4	I			1.500	1.500
Cilj 5	I			2.502	2.502
5.4. Zasaditev obm. pod ank.vpadnico	I	950			950
Cilj 6	I			2.001	2.001
Cilj 7	I			13.502	13.502
Cilj 8	II			16.700	16.700
8.1. Vzdrževanje in nadgradnja spletne strani	II	200			200
8.5. Organizacija projektnih srečanj/ delavnic	II	900			900
8.5. Izdelava informativno promocijskega materiala	II	2.000			2.000
Cilj 9	I			19.501	19.501
9.4-6. Gradnja objektov, nadzor (z DDV)	I		819.128		819.128
9.4 Vzdrževanje opazovališč-zamenjava podov	I				0
9.7. Preprečevanje motenj-zasaditve na Bert.bonifiki	I	550			550
Cilj 10	II			14.999	14.999
10.2. Oblikovanje in izdelava razstav, interpret. in	II	6.250	11.800		18.050

izobr.pripomočkov					
10.2. Zunanji eksperti-interpretacija, komuniciranje, II trženje ipd.					0
10.4. Tabor mladih ornitologov (čezmejni, zimski)	II	4.790			4.790
Cilj 11	II		503		503
Cilj 12	II		10.348		10.348
Cilj 13	I		29.740		29.740
13.2. Vzdrževalska dela-zun.izvajalci	I	5.300			5.300
Program 2013 - režijski in potni str., upr.stroški		32.900			32.900
SKUPAJ PROGRAM in INVESTICIJA – OBJEKTI		87.740	834.928	158.294	1.080.962
NAČRTOVANI PRIHODKI		PLAN 2013 - PRIHODKI PO VIRIH (v EUR)			
MKO-PP 214310		56.900	0	110.946	167.846
Adriawet 2000 - ESRR sredstva		30.840	11.800	41.399	84.039
Simarine-Natura - LIFE+				5.950	5.950
DOPPS - prihodki rezervata			4.000		4.000
SKUPAJ PROGRAM		87.740	15.800	158.294	261.834
<i>Objekti: ESRR-PP 6837, MGRT-PP 6959 (neto vrednosti)</i>			682.607		682.607
<i>Objekti: sredstva iz presežka SKZG RS 2005-07 (DDV)</i>			136.521		136.521
SKUPAJ INVESTICIJA - OBJEKTI			819.128		819.128

Preglednica 13: Prikaz načrtovanih stroškov in virov za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2013 – celotna potrebna sredstva, vključno s sredstvi na postavki 214310 v Proračunu RS za leto 2013, ki jih je treba še zagotoviti

UKREPI	Prioriteta	PLAN 2013 – STROŠKI (v EUR)			
		Mat.in storitve	Investicije	Plače	SKUPAJ
STROŠKI PO CILJIH/ UKREPIH					
Cilj 1				28.001	28.001
1.5. Upravljanje vegetacije - zun.izvajalci	I	7.000			7.000
1.7. Monitoring ptic - obročki	I	400			400
1.8. Raziskave in monitoring favne in flore	I	15.000			15.000
1.9. Kartiranje HT-sladkovodni del	I	1.500			1.500
Cilj 2	I			15.500	15.500
2.2. Pašne živali, upravljanje	I	7.000	4.000		11.000
Cilj 3	I			3.498	3.498
3.2. Redno vzdrževanje zaporničnega sistema	I	3.000			3.000
Cilj 4	I			1.500	1.500
Cilj 5	I			2.502	2.502
5.4. Zasaditev obm. pod ank.vpadnico	I	950			950
Cilj 6	I			2.001	2.001
Cilj 7	I			13.502	13.502
Cilj 8	II			19.500	19.500
8.1. Vzdrževanje in nadgradnja spletne strani	II	200			200
8.5. Organizacija projektних srečanj/ delavnic	II	900			900
8.5. Izdelava informativno promocijskega materiala	II	2.000			2.000
Cilj 9	I			19.501	19.501

9.4-6. Gradnja objektov, nadzor (z DDV)	I		819.128		819.128
9.4 Vzdrževanje opazovališč-zamenjava podov	I		23.790		23.790
9.7. Preprečevanje motenj-zasaditve na Bert.bonifiki	I	550			550
Cilj 10	II			14.999	14.999
10.2. Oblikovanje in izdelava razstav, interpret. in izobr.pripomočkov	II	6.250	11.800		18.050
10.2. Zunanji eksperti-interpretacija, komuniciranje, trženje ipd.	II	6.500			6.500
10.4. Tabor mladih ornitologov (čezmejni, zimski)	II	4.790			4.790
Cilj 11	II			1.500	1.500
Cilj 12	II			10.348	10.348
Cilj 13	I			29.744	29.744
13.2. Vzdrževalska dela-zun.izvajalci	I	5.300			5.300
Program 2013 - režijski in potni str., upr.stroški		32.900			32.900
SKUPAJ PROGRAM in INVESTICIJA – OBJEKTI		94.240	858.718	162.095	1.115.053
NAČRTOVANI PRIHODKI		PLAN 2013 - PRIHODKI PO VIRIH (v EUR)			
MKO-PP 214310		63.400	23.790	114.747	201.937
Adriawet 2000 - ESRR sredstva		30.840	11.800	41.399	84.039
Simarine-Natura (LIFE+)				5.950	5.950
DOPPS - prihodki rezervata			4.000		4.000
SKUPAJ PROGRAM		94.240	39.590	162.095	295.925
<i>Objekti: ESRR-PP 6837, MGRT-PP 6959 (neto vrednosti)</i>			682.607		682.607
<i>Objekti: sredstva iz presežka SKZG RS 2005-07 (DDV)</i>			136.521		136.521
SKUPAJ INVESTICIJA - OBJEKTI			819.128		819.128

Preglednica 14: Načrtovani materialni stroški pri upravljanju NR Škocjanski zatok po glavnih skupinah

Okvirna specifikacija materialnih stroškov:	EUR
najem pisarne s stroški (elektrika, komunalna, ogrevanje)	7.440
stroški telekomunikacij	3.120
stroški računovodstva	3.840
pisarniški in potrošni material (za nadzor.službo, vzdrževanje)	2.500
gorivo za mehanizacijo in ogrevanje začasnega objekta v rezervatu	2.600
dobavljena energija za zapornico	300
potni stroški - splošno	9.600
Potni stroški – projektni	1.900
drugi stroški: poštšina, spremljanje objav v medijih, pogostitve	1.600
SKUPAJ	32.900

Financiranje iz naslova presežka prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS

DOPPS je vsa dodeljena sredstva iz presežka prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS namenil za izvedbo ukrepa 9.5. Izgradnja centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami (vključno s hlevom z oboro) in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki. Sredstva predstavljajo nacionalno sofinanciranje projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok in jih doslej upravljavec zaradi zamude pri začetku investicije ni črpal, ker pa se celotna investicija nanaša tudi na ukrepe 9.3, 9.4 in 9.6, se

tudi sredstva namenijo za vse štiri navedene ukrepe. V skladu s Programom dela rezervata za leto 2012 se k spodaj navedenima sklenjenima tripartitnima pogodbama skleneta nova aneksa, s katerima se obseg nalog razširi na vse štiri ukrepe, obdobje izvajanja pa se podaljša do 31.12.2015. Osnovni pogodbi se nanašata na:

1. sredstva v višini 296.645,69 EUR, ki predstavljajo presežek prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za leti 2005 in 2006, za obdobje od 1.3.2008 do 31.12.2010, na podlagi 5. odstavka 148. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04), sklepa Vlade RS z dne 27.12.2007, sklepa ministra za okolje in prostor št. 406-12/2005/11 z dne 28.1.2008, popravka sklepa št. 406-12/2005/15 z dne 5.6.2008, sklenjene tripartitne pogodbe št. 2511-08-600135 o financiranju načrtovanih ukrepov na podlagi sprejetega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok in aneksov št. 1 in 2 k tej pogodbi,
2. sredstva v višini 203.709,00 EUR, ki predstavljajo iz presežek prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za leto 2007, za obdobje do 30.6.2011 na podlagi 5. odstavka 148. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04), sklepa Vlade RS št. 47602-26/2008/5 z dne 10.7.2008, sklepa ministra za okolje in prostor št.: 476-25/2007/3 z dne 14.8.2008 ter sklenjene tripartitne pogodbe št. 2511-09-600030 o financiranju načrtovanih ukrepov na podlagi sprejetega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok in aneksa št. 1 k tej pogodbi.

Preglednica 15: Sredstva iz naslova presežkov Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS s porabo v letu 2012

ukrepi	Skupna razpoložljiva sredstva
9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh soglasij in dovoljenj	296.645,69 EUR
9.4. Izgradnja, oprema in vzdrževanje 2 km krožne učne poti z opazovališči, znaki in mlakami za dvoživke in nevretenčarje na Bertoški bonifiki	(presežek 2005-06)
9.5. Izgradnja in oprema centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami (vključno s hlevom z obrobo) in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki	203.709,00 EUR (presežek 2007)
9.6. Izgradnja in oprema objektov, poti in druge parkovne infrastrukture na območju pod ankaransko vpadnico	
SKUPAJ	500.354,69 EUR
ukrepi	Poraba v letu 2012
9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh soglasij in dovoljenj	15.840,00 EUR
OSTANEK ZA PORABO V 2013-15	484.514,69 EUR

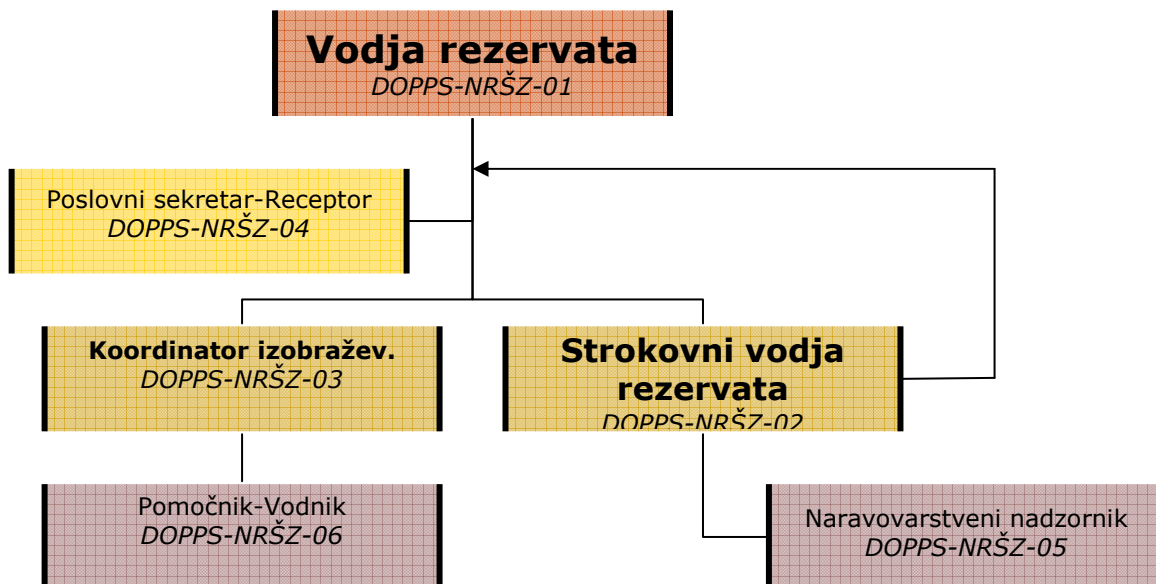
Neporabljeni del sredstev se prenese v prihodnje proračunsko obdobje.

Zaradi zamud pri začetku investicije v objekte v naravnem rezervatu Škocjanski zatok le-ti ne bodo zgrajeni do predvidenega roka za financiranje načrtovanih ukrepov po obeh pogodbah, to je do 31.12.2012. Zato je pred iztekom roka treba skleniti anekse k obema pogodbama, s katerimi se financiranje ukrepov podaljša do predvidenega zaključka investicije v objekte v rezervatu v skladu z novo finančno dinamiko projekta in potrjeno vlogo za pridobitev ESRR sredstev (predlagani datum je 31.12.2015). Pobudo za sklenitev aneksov z obrazložitvijo smo na MKO posredovali v juniju 2012.

V primeru, da vsa pogodbeni sredstva iz presežkov Sklada ne bodo potrebna za gradnjo objektov, se razliko z aneksi in prihodnjimi programi dela naravnega rezervata prerazporedi na druge ukrepe, ki vsebujejo investicije v naravnem rezervatu, npr. za odkup zemljišč na območju ob Telekomu, ki je predlagano za vključitev v naravni rezervat z novo uredbo o NRŠZ, ki je v medresorskem usklajevanju, ali za druge investicijske nakupe.

VI. KADROVSKI NAČRT

Organigram delovnih mest za Sektor naravni rezervati - naravni rezervat Škocjanski zatok izhaja iz sprejetega akta o sistemizaciji DOPPS, ki velja od 1.9.2008:

V letu 2012 smo za izvedbo programa dela naravnega rezervata, nadgrajenega s projektnimi aktivnostmi in financiranjem, zaposlili dodatno osebo na osrednjem delovnem mestu Projektni koordinator za izobraževanje in PR. V času konic je bil povečan angažma ostalih zaposlenih na DOPPS, kot tudi honorarnih sodelavcev. V drugi polovici leta 2012 se je končalo delovno razmerje z enim od zaposlenih nadzornikov, katerega naloge smo v preostanku leta prerazporedili na druge kadre ter z angažmajem študentov. Ker sta dva redno zaposlena nadzornika v rezervatu glede na obseg nalog s področja nadzora in upravljanja nujna, tekem leta 2013 načrtujemo zaposlitev novega kadra (predvidoma pred košnjo in začetkom gradnje objektov, ko se bo obseg nalog na terenu še bistveno povečal). Delno kot posledica zamude pri izvedbi projekta Adriawet 2000, delno pa tudi kot posledica varčevalnih ukrepov, se je v letu 2012 zaposlenost v NR Škocjanski zatok, izražena z ekvivalentom polnega delovnega časa, namesto predvidenega povečanja za 0,15 osebe (s 7,15 na 7,30 FTE), znižala za 0,45 FTE in bo do konca leta 2012 znašala okvirno 6,7 FTE. V letu 2013 naj bi se zaposlenost še nekoliko znižala, saj naj bi po sedanjih ocenah znašala 6,57 FTE.

Program dela naravnega rezervata Škocjanski zatok v letu 2013 bo izvedlo 6 stalno zaposlenih v rezervatu (vodja rezervata, strokovni vodja rezervata, poslovni sekretar-receptor, koordinator izobraževanja in dva naravovarstvena nadzornika za polni delovni čas, od tega bo drugi naravovarstveni nadzornik predvidoma zaposlen tekem leta). Poleg tega bodo pri izvedbi programa z delom delovnega časa sodelovali še tretji naravovarstveni nadzornik, koordinator za izobraževanje in PR, ornitolog, poslovna sekretarka in direktor. Po potrebi bomo občasno zaposlovali še honorarne sodelavce (študentsko delo ali delo po pogodbi). Vsi predvideni kadri so potrebni za izvedbo redne dejavnosti javne službe upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok, kot jo opredeljuje veljavna zakonodaja in so predvideni v finančnem planu.

Preglednica 16: Predvidena struktura in obseg kadrovskega načrta za leto 2013

Zaposleni – naziv	Strok.izobrazba	Zaht. izobrazba	Trajanje
<i>SEKTOR NARAVNI REZERVATI – naravni rezervat Škocjanski zatok</i>			
Vodja rezervata	univ.dipl.ekon.	UNI	Ned.čas
Strokovni vodja rezervata	gimn.maturant	UNI/ alt. srednja	Ned.čas
Poslovni sekretar-receptor	dipl.org.	VS	Ned.čas
Koordinator izobraževanja	univ.dipl.biol.	UNI	Ned.čas
Naravovarstveni nadzornik - 2-3	poklicna/srednja	poklicna/srednja	Ned.čas
<i>SEKTOR SKUPNE SLUŽBE IN VODSTVO</i>			
Direktor	univ.dipl.biol., dr.	UNI	Ned.čas
Poslovna sekretarka	gimn.maturant	Srednja	Ned.čas
Projektni koordinator za izobraževanje in PR	univ.dipl.biol.	UNI	Dol.čas
<i>VARSTVENO ORNITOLOŠKI SEKTOR</i>			
Ornitolog	univ.dipl.biol.	UNI	Ned.čas.

Preglednica 17: Povzetek predvidenega angažmaja in stroškov zaposlenih v letu 2013

Zaposleni – naziv	% zap.	Del.ure	Urna postavka (EUR)	Str. plač/ osebe (EUR)	Vir: PP-2143 (EUR)	Drugi viri (EUR)
<i>SEKTOR NARAVNI REZERVATI – NRŠZ</i>						
Vodja rezervata (VR)	86%	1788	18,20 €	38.001,60	24.715,60	13.286,00
Strokovni vodja rezervata (SVR)	97%	2018	13,50 €	28.188,00	20.358,00	7.830,00
Posl.sekretar-receptor (PS-R)	95%	1988	9,50 €	19.836,00	14.041,00	5.795,00
Koordinator izobraževanja (KI)	100%	2088	10,00 €	20.880,00	8.130,00	12.750,00
Naravovarstveni nadzornik (NN1)	90%	1888	8,15 €	17.017,20	12.697,70	4.319,50
Naravovarstveni nadzornik (NN2)	100%	2088	8,15 €	17.017,20	17.017,20	0,00
Naravovarstveni nadzornik (NN3)	24%	500	9,30 €	19.418,40	4.650,00	14.768,40
<i>SEKTOR SKUPNE SLUŽBE</i>						
Direktor (D)	13%	280	20,50 €	42.804,00	5.740,00	37.064,00
Poslovna sekretarka (PS)	11%	220	10,15 €	21.193,20	2.233,00	18.960,20
Koordinator PR	11%	750	9,60 €	20.044,80	5.164,80	14.880,00
<i>VARSTVENO ORNITOLOŠKI SEKTOR</i>						
Ornitolog (ORN)	31%	640	11,50 €	24.012,00	0	7.360,00
SKUPAJ VSE PLAČE		13.728,00		268.412,40	114.747,30	137.013,10
SKUPAJ PLAČE (program)				162.094,80	114.747,30	47.347,50
SKUPAJ PLAČE (trenutno razpoložljiva sredstva)				162.094,80	110.946,00	47.347,50

Opombe:

- V oceni stroškov plač po osebah (BOD2) zajemamo samo stroške plač, povezane z upravljanjem NR Škocjanski zatok (celotni BOD2*indeks zaposlenosti pri upravljanju rezervata);
- Urna postavka ustreza računovodski urni postavki.

Priloge – podrobne finančne preglednice:

Preglednica 18: Finančni načrt (razpoložljiva sredstva)

Preglednica 19: Finančni načrt (skupna potrebna sredstva: razpoložljiva in dodatna)

Preglednica 20: Načrt dela kadrov po ciljnih in aktivnostih: program dela NR Škocjanski zatok za leto 2013 (načrtovane efekt. ure, stroški in viri)